

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1991 Nr. 106

A. TITEL

1. *Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa;*
2. *Protocol inzake bestaande typen conventionele wapensystemen, met Bijlage;*
3. *Protocol inzake procedures betreffende de reclassificering van bepaalde modellen of versies van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit als onbewapende lesvliegtuigen;*
4. *Protocol inzake procedures betreffende de vermindering van conventionele wapensystemen beperkt bij het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa;*
5. *Protocol inzake procedures betreffende de categorisering van gevechtshelikopters en de recategorisering van algemeen inzetbare aanvalshelikopters;*
6. *Protocol inzake bekendmaking en uitwisseling van informatie, met Bijlage;*
7. *Protocol inzake inspectie;*
8. *Protocol inzake het Gemengd Overlegorgaan;*
9. *Protocol inzake de voorlopige toepassing van enkele bepalingen van het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa; Parijs, 19 november 1990*

B. TEKST

De Engelse tekst van het Verdrag en de Protocollen, met bijlagen, is geplaatst in *Trb.* 1991, 31.

C. VERTALING

Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa

Het Koninkrijk België, de Republiek Bulgarije, Canada, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, de Franse Repu-

blik, de Griekse Republiek, de Republiek Hongarije, de Republiek IJsland, de Italiaanse Republiek, het Groothertogdom Luxemburg, het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk Noorwegen, de Republiek Polen, de Portugese Republiek, Roemenië, het Koninkrijk Spanje, de Tsjechische en Slowaakse Federatieve Republiek, de Republiek Turkije, de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken, het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland en de Verenigde Staten van Amerika, hierna te noemen de Partijen,

Geleid door het Mandaat voor onderhandelingen over conventionele strijdkrachten in Europa van 10 januari 1989 en deze onderhandelingen vanaf 9 maart 1989 te Wenen gevoerd hebbend,

Geleid door de doelstellingen van de Conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa, in het kader waarvan de onderhandelingen over dit Verdrag werden gevoerd,

Herinnerend aan hun verplichting zich in hun onderlinge betrekkingen, alsook in hun internationale betrekkingen in het algemeen, te onthouden van de dreiging met of het gebruik van geweld tegen de territoriale integriteit of politieke onafhankelijkheid van een Staat, of enige andere vorm van dreiging met of gebruik van geweld die onverenigbaar is met de doelstellingen en beginselen van het Handvest der Verenigde Naties,

Zich bewust van de noodzaak militaire conflicten in Europa te voorkomen,

Zich bewust van de door hen alle gedeelde verantwoordelijkheid om te streven naar de verwezenlijking van grotere stabiliteit en veiligheid in Europa,

Ernaar strevend de militaire confrontatie te vervangen door een nieuw patroon van veiligheidsbetrekkingen tussen alle Partijen, gebaseerd op vreedzame samenwerking, en aldus bij te dragen aan het overwinnen van de verdeeldheid van Europa,

Strevend naar verwezenlijking van de doelstellingen een veilig en stabiel evenwicht van conventionele strijdkrachten in Europa te bereiken op een lager niveau dan tot dusverre, de ongelijkheden weg te nemen die schadelijk zijn voor de stabiliteit en veiligheid, en, als zaak van hoge prioriteit, het vermogen om een verrassingsaanval te ondernemen en tot een grootscheepse offensieve actie over te gaan in Europa, uit te sluiten,

Eraan herinnerend dat zij het Verdrag van Brussel van 1948, het Verdrag van Washington van 1949 of het Verdrag van Warschau van 1955 hebben ondertekend, dan wel daartoe zijn toegetreden, en dat zij het recht hebben al dan niet partij te zijn bij verdragen van bondgenootschap,

Zich ertoe verbindend te verzekeren dat de aantallen bij het Verdrag beperkte wapensystemen binnen het toepassingsgebied van dit Verdrag niet meer omvatten dan 40.000 gevechtstanks, 60.000 pantsergevechtsvoertuigen, 40.000 stukken artillerie, 13.600 gevechtsvliegtuigen en 4.000 aanvalshelikopters.

Bevestigend dat met dit Verdrag niet wordt beoogd de veiligheidsbelangen van een Staat te schaden,

Bevestigend hun inzet tot voortzetting van het proces van conventionele-wapenbeheersing, met inbegrip van onderhandelingen, waarbij de toekomstige vereisten voor de stabiliteit en veiligheid in Europa in het licht van de politieke ontwikkelingen in Europa in acht worden genomen,

Zijn overeengekomen als volgt:

Artikel I.

1. Elke Partij vervult de verplichtingen die zijn vervat in dit Verdrag, zulks overeenkomstig de bepalingen daarvan, met inbegrip van de verplichtingen betreffende de volgende vijf categorieën conventionele strijdkrachten: gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en gevechtshelikopters.

2. Elke Partij voert ook de andere in dit Verdrag vervatte maatregelen uit die gericht zijn op het verzekeren van veiligheid en stabiliteit, zowel tijdens het tijdvak van vermindering van conventionele strijdkrachten als na de voltooiing van de verminderingen.

3. Dit Verdrag omvat mede het Protocol inzake bestaande typen conventionele wapensystemen, hierna te noemen het Protocol inzake bestaande typen, met een Bijlage daarbij; het Protocol inzake procedures betreffende de reclassificering van bepaalde modellen of versies van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit als onbewapende lesvliegtuigen, hierna te noemen het Protocol inzake de reclassificering van vliegtuigen; het Protocol inzake procedures betreffende de vermindering van conventionele wapensystemen beperkt bij het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa, hierna te noemen het Protocol inzake vermindering; het Protocol inzake procedures betreffende de categorisering van gevechtshelikopters en de recategorisering van algemeen inzetbare aanvalshelikopters, hierna te noemen het Protocol inzake de recategorisering van helikopters; het Protocol inzake bekendmaking en uitwisseling van informatie, hierna te noemen het Protocol inzake informatie-uitwisseling, met een Bijlage inzake vormvoorschriften voor de uitwisseling van informatie, hierna te noemen de Bijlage inzake vormvoorschriften; het Protocol inzake inspectie; het Protocol inzake het Gemengd Overlegorgaan; en het Protocol inzake de voorlopige toepassing van enkele bepalingen van het

Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa, hierna te noemen het Protocol inzake voorlopige toepassing. Elk van deze documenten maakt een integrerend deel uit van dit Verdrag.

Artikel II

1. Voor de toepassing van dit Verdrag:

A. wordt onder „groep van Partijen” verstaan de groep van Partijen die het Verdrag van Warschau* van 1955 hebben ondertekend, bestaande uit de Republiek Bulgarije, de Republiek Hongarije, de Republiek Polen, Roemenië, de Tsjechische en Slowaakse Federatieve Republiek en de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken, of de groep van Staten die het Verdrag van Brussel** van 1948 of het Verdrag van Washington*** van 1949 hebben ondertekend dan wel daartoe zijn toegetreden, bestaande uit het Koninkrijk België, Canada, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, de Franse Republiek, de Griekse Republiek, de Republiek IJsland, de Italiaanse Republiek, het Groothertogdom Luxemburg, het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk Noorwegen, de Portugese Republiek, het Koninkrijk Spanje, de Republiek Turkije, het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland en de Verenigde Staten van Amerika.

B. wordt onder „toepassingsgebied” verstaan het gehele landgebied van de Partijen in Europa van de Atlantische Oceaan tot het Oeralgebergte, dat mede alle Europese eilandgebieden van de Partijen omvat, met inbegrip van de Faeröereilanden van het Koninkrijk Denemarken, Spitsbergen met inbegrip van Bereneiland van het Koninkrijk Noorwegen, de Azoren en Madeira van de Portugese Republiek, de Canarische Eilanden van het Koninkrijk Spanje en Franz-Josef-land en Nova Zembla van de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken. Wat de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken betreft, omvat het toepassingsgebied alle grondgebied ten westen van de rivier de Oeral en de Kaspische Zee. Wat de Republiek Turkije betreft omvat het toepassingsgebied het grondgebied van de Republiek Turkije ten noorden en ten westen van een lijn vanaf het snijpunt van de Turkse grens met de 39ste breedtegraad tot Muradiye, Patnos, Karayazi, Tekman, Kemaliye, Feke, Ceyhan, Dogankent, Gözne en vandaar tot aan de zee;

---

* Het Verdrag van vriendschap, samenwerking en wederzijdse bijstand, ondertekend te Warschau op 14 mei 1955.

** Het Verdrag inzake samenwerking op economisch, sociaal en cultureel gebied en collectieve zelfverdediging, ondertekend te Brussel op 17 maart 1948.

*** Het Noordatlantisch Verdrag, ondertekend te Washington op 4 april 1949.

C. wordt onder „gevechtstank” verstaan een zichzelf voortbewegend pantsergevechtsvoertuig, met grote vuurkracht, hoofdzakelijk door middel van een hoofdvuurwapen voor vlakbaanvuur met een hoge aanvangssnelheid noodzakelijk om gepantserde en andere doelen te bestrijden, met een grote terreinvaardigheid en -mobiliteit, en een hoog niveau van zelfbescherming, dat niet in de eerste plaats is ontworpen en uitgerust voor het vervoer van gevechtstroepen. Zulke pantservoertuigen dienen als het voornaamste wapensysteem voor tank- en andere pantserformaties van de landstrijdkrachten.

Gevechtstanks zijn pantserrupsgevechtsvoertuigen met een onbeladen gewicht van ten minste 16,5 metrieke ton, die zijn bewapend met een 360 graden draaibaar kanon met een kaliber van ten minste 75 mm. Daarnaast worden alle pantserwielgevechtsvoertuigen die in dienst worden genomen en die aan alle andere bovenvermelde criteria voldoen, eveneens als gevechtstanks beschouwd.

D. wordt onder „pantsergevechtsvoertuig” verstaan een zichzelf voortbewegend voertuig met pantserbescherming en terreinvaardigheid. Pantsergevechtsvoertuigen omvatten gepantserde personeelsvoertuigen, pantserinfanteriegevechtsvoertuigen en zwaar bewapende gevechtsvoertuigen.

Onder „gepantserd personeelsvoertuig” wordt verstaan een pantsergevechtsvoertuig dat is ontworpen en uitgerust voor het vervoer van een infanteriegevechtsgroep en dat over het algemeen is bewapend met een geïntegreerd of organiek wapen met een kaliber van minder dan 20 mm.

Onder „pantserinfanteriegevechtsvoertuig” wordt verstaan een pantsergevechtsvoertuig dat in de eerste plaats is ontworpen en uitgerust voor het vervoer van een infanteriegevechtsgroep, dat gewoonlijk de troepen in staat stelt te vuren vanuit het inwendige van het voertuig onder pantserbescherming en dat is bewapend met een geïntegreerd of organiek kanon met een kaliber van ten minste 20 mm en soms met een antitank-raketlanceerinrichting. Pantserinfanteriegevechtsvoertuigen fungeren als het voornaamste wapensysteem van gepantserde, gemechaniseerde of gemotoriseerde infanterieformaties en -eenheden van de landstrijdkrachten.

Onder „zwaarbewapend gevechtsvoertuig” wordt verstaan een pantsergevechtsvoertuig met een geïntegreerd of organiek vuurwapen met een kaliber van ten minste 75 mm voor vlakbaanvuur, met een onbeladen gewicht van ten minste 6,0 metrieke ton, dat niet valt onder de begripsomschrijvingen van een gepantserd personeelsvoertuig, een pantserinfanteriegevechtsvoertuig of een gevechtstank.

E. wordt onder „onbeladen gewicht” verstaan het gewicht van het voertuig zonder het gewicht van munitie, brandstof, olie en smeermiddelen, afneembaar reactief pantser, reservedelen, gereedschappen en toebehoren, verwijderbare snorkeluitrusting, en bemanning en de persoonlijke uitrusting daarvan.

F. wordt onder „artillerie” verstaan systemen met een groot kaliber

die gronddoelen kunnen bestrijden door middel van in hoofdzaak krombaanvuur. Deze artilleriesystemen bieden essentiële ondersteuning in de vorm van krombaanvuur aan eenheden van verbonden wapens.

Grootkaliber-artilleriesystemen zijn kanonnen, houwitsers, stukken artillerie die de kenmerken van kanonnen en houwitsers in zich verenigen, mortieren en meervoudige raketwerpers met een kaliber van 100 mm of meer. Daarnaast tellen alle toekomstige grootkaliber-systemen voor vlakbaanvuur die een secundair effectief vermogen tot krombaanvuur hebben, mee voor de plafonds voor artillerie.

G. wordt onder „gestationeerde conventionele strijdkrachten” verstaan de conventionele strijdkrachten van een Partij die zijn gestationeerd binnen het toepassingsgebied op het grondgebied van een andere Partij.

H. wordt onder „aangewezen permanente opslagplaats” verstaan een plaats binnen een duidelijk omschreven begrenzing waar zich bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen bevinden die worden meegeteld voor de totale plafonds, maar die niet zijn onderworpen aan beperkingen op bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen in actieve eenheden.

I. wordt onder „brugleggende tank” verstaan een zichzelf voortbewegend bruglegend pantservoertuig dat een brug kan vervoeren en met behulp van ingebouwde mechanismen een brug kan plaatsen en wegnemen. Een dergelijk voertuig met een brugconstructie functioneert als een geïntegreerd systeem.

J. wordt onder „bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen” verstaan gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters onderworpen aan de getalsmatige beperkingen vervat in de artikelen IV, V en VI.

K. wordt onder „gevechtsvliegtuig” verstaan een vliegtuig met vaste of verstelbare vleugels, bewapend en uitgerust voor het aanvalen van doelen door gebruikmaking van geleide projectielen, ongeleide raketten, bommen, machinegeweren, kanonnen of andere vernietigingswapens, alsmede modellen of versies van zulke vliegtuigen die andere militaire taken verrichten zoals verkenning of elektronische oorlogvoering. De term „gevechtsvliegtuig” omvat geen lesvliegtuigen ontworpen en gebouwd voor de initiële vliegopleiding.

L. wordt onder „gevechtshelikopter” verstaan een hefschroefvliegtuig bewapend en uitgerust voor het aanvalen van doelen of uitgerust voor het verrichten van andere militaire taken. De term „gevechtshelikopter” omvat aanvalshelikopters en gevechtsondersteunende helikopters. De term „gevechtshelikopter” omvat geen onbewapende transporthelikopters.

M. wordt onder „aanvalshelikopter” verstaan een gevechtshelikopter uitgerust om geleide anti-pantser-, lucht-grond- of lucht-luchtwapens te hanteren en uitgerust met een geïntegreerd vuurleidings- en richtsysteem voor deze wapens. De term „aanvalshelikopter” omvat

gespecialiseerde aanvalshelikopters en algemeen inzetbare aanvalshelikopters.

N. wordt onder „gespecialiseerde aanvalshelikopter” verstaan een aanvalshelikopter die in de eerste plaats is ontworpen voor het hanteren van geleide wapens.

O. wordt onder „algemeen inzetbare aanvalshelikopter” verstaan een aanvalshelikopter ontworpen voor het verrichten van uiteenlopende militaire taken en uitgerust voor het gebruiken van geleide wapens.

P. wordt onder „gevechtsondersteunende helikopter” verstaan een gevechtshelikopter die niet voldoet aan de eisen om als aanvalshelikopter te kunnen worden aangemerkt en die kan zijn uitgerust met diverse zelfverdedigings- en zonewapens zoals machinegeweren, kanonnen en ongeleide raketten, bommen of clusterbommen, of die kan zijn uitgerust voor het verrichten van andere militaire taken.

Q. wordt onder „conventionele wapensystemen waarop dit Verdrag van toepassing is” verstaan gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen, lesvliegtuigen ontworpen en gebouwd voor de initiële vliegopleiding, onbewapende lesvliegtuigen, gevechtshelikopters, onbewapende transporthelikopters, brugleggende tanks, op een gepantserd personeelsvoertuig lijkende voertuigen en op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen die zijn onderworpen aan de uitwisseling van informatie in overeenstemming met het Protocol inzake informatie-uitwisseling.

R. wordt onder „in dienst”, wanneer dit wordt gebruikt bij conventionele strijdkrachten en conventionele wapensystemen, verstaan gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen, lesvliegtuigen ontworpen en gebouwd voor de initiële vliegopleiding, onbewapende lesvliegtuigen, gevechtshelikopters, onbewapende transporthelikopters, brugleggende tanks, op een gepantserd personeelsvoertuig lijkende voertuigen en op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen die zich binnen het toepassingsgebied bevinden, met uitzondering van die welke in het bezit zijn van organisaties die qua opzet en structuur zijn bedoeld om binnenlandse veiligheidstaken in vredetijd te verrichten of die behoren tot de in artikel III genoemde uitzonderingsgevallen.

S. wordt onder „op een gepantserd personeelsvoertuig lijkend voertuig” en „op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkend voertuig” verstaan een pantservoertuig gebouwd op hetzelfde chassis als, en een uiterlijke gelijkenis vertonend met, onderscheidenlijk een gepantserd personeelsvoertuig en een pantserinfanteriegevechtsvoertuig dat geen vuurwapen met een kaliber van 20 mm of meer heeft en dat op zodanige wijze is gebouwd of gewijzigd dat het vervoer van een infanteriegevechtsgroep niet mogelijk is. Gelet op de bepalingen van het Verdrag van Genève voor de verbetering van het lot der gewonden en zieken zich bevindende bij de strijdkrachten te velde, van 12 augustus 1949, waarbij een bijzondere status wordt toegekend aan

ambulances, worden gepantserde gewondentransportvoertuigen niet beschouwd als op een pantsergevechtsvoertuig of een gepantserd personeelsvoertuig lijkende voertuigen.

T. wordt onder „vermindingsplaats” verstaan een duidelijk aangewezen plaats waar de vermindering van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen plaatsvindt in overeenstemming met artikel VIII.

U. wordt onder „vermindingsverplichting” verstaan het aantal in elke categorie bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen tot de vermindering waarvan een Partij zich verplicht gedurende het tijdvak van 40 maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag ten einde naleving van artikel VII te verzekeren.

2. De bestaande typen conventionele wapensystemen waarop dit Verdrag van toepassing is, worden opgesomd in het Protocol inzake bestaande typen. De lijsten van bestaande typen worden periodiek bijgewerkt in overeenstemming met artikel XVI, tweede lid, letter d, en Titel IV van het Protocol inzake bestaande typen. Deze bijgewerkte lijsten van bestaande typen worden niet beschouwd als wijzigingen op dit Verdrag.

3. De in het Protocol inzake bestaande typen opgesomde bestaan- de typen gevechtshelikopters worden gecategoriseerd in overeenstemming met Titel I van het Protocol inzake de recategorisering van helikopters.

Artikel III.

1. Voor de toepassing van dit Verdrag passen de Partijen de volgende telregels toe:

Alle gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters zoals omschreven in artikel II die zich binnen het toepassingsgebied bevinden, zijn onderworpen aan de getalsmatige beperkingen en andere bepalingen vervat in de artikelen IV, V en VI, met uitzondering van die welke in overeenstemming met de normale gebruiken van een Partij:

A. in productie zijn, dan wel met de productie samenhangende beproeving ondergaan;

B. uitsluitend worden gebruikt voor onderzoeks- en ontwikkelingsdoeleinden;

C. behoren tot historische verzamelingen;

D. in afwachting zijn van een andere bestemming, na uit dienst te zijn gesteld in overeenstemming met de bepalingen van artikel IX;

E. in afwachting zijn van of worden opgeknapt voor uitvoer of wederuitvoer en tijdelijk binnen het toepassingsgebied worden gehouden. Zulke gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters worden op andere plaatsen ondergebracht dan op uit hoofde van Titel V van het Protocol inzake

informatie-uitwisseling opgegeven plaatsen, of op niet meer dan 10 van dergelijke opgegeven plaatsen die zijn bekendgemaakt in de jaarlijkse informatie-uitwisseling van het voorgaande jaar. In het laatste geval moeten zij als zodanig te onderscheiden zijn van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen;

F. in het geval van gepantserde personeelsvoertuigen, pantserinfanteriegevechtsvoertuigen, zwaarbewapende gevechtsvoertuigen of algemeen inzetbare aanvalshelikopters in het bezit van organisaties die qua opzet en structuur zijn bedoeld om binnenlandse veiligheids-taken in vreedstijd te verrichten; of

G. door het toepassingsgebied worden overgebracht van een plaats buiten het toepassingsgebied naar een eindbestemming buiten het toepassingsgebied en in totaal niet langer dan zeven dagen in het toepassingsgebied zijn.

2. Indien een Partij, wat zulke gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen of aanvalshelikopters betreft, die moeten worden bekendgemaakt ingevolge Titel IV van het Protocol inzake informatie-uitwisseling, in meer dan twee achtereenvolgende jaarlijkse informatie-uitwisselingen een ongewoon hoog aantal bekendmaakt, geeft zij op verzoek de redenen daarvoor in het Gemengd Overlegorgaan.

Artikel IV

1. Binnen het toepassingsgebied zoals omschreven in artikel II, beperkt en, voor zover nodig, vermindert elke Partij haar aantallen gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, stukken artillerie, gevechtsvliegtuigen, en aanvalshelikopters zodat 40 maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag en daarna, voor de groep van Partijen waartoe zij behoort, zoals omschreven in artikel II, de totale aantallen binnen het toepassingsgebied niet groter zijn dan:

A. 20.000 gevechtstanks, waarvan niet meer dan 16.500 in actieve eenheden;

B. 30.000 pantsergevechtsvoertuigen, waarvan niet meer dan 27.300 in actieve eenheden. Van de 30.000 pantsergevechtsvoertuigen mogen er niet meer dan 18.000 pantserinfanteriegevechtsvoertuigen en zwaarbewapende gevechtsvoertuigen zijn; van de pantserinfanteriegevechtsvoertuigen en zwaarbewapende gevechtsvoertuigen mogen er niet meer dan 1.500 zwaarbewapende gevechtsvoertuigen zijn;

C. 20.000 stukken artillerie, waarvan niet meer dan 17.000 in actieve eenheden;

D. 6.800 gevechtsvliegtuigen; en

E. 2.000 aanvalshelikopters.

Gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en artillerie die niet in actieve eenheden zijn, worden geplaatst in aangewezen permanente opslagplaatsen zoals omschreven in artikel II en worden uitsluitend

geplaatst in het gebied beschreven in het tweede lid van dit artikel. Deze aangewezen permanente opslagplaatsen kunnen ook gelegen zijn in dat deel van het grondgebied van de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken dat het militaire district Odessa en het zuidelijke deel van het militaire district Leningrad omvat. In het militaire district Odessa mogen niet meer dan 400 gevechtstanks en niet meer dan 500 stukken artillerie worden opgeslagen. In het zuidelijke deel van het militaire district Leningrad mogen niet meer dan 600 gevechtstanks, niet meer dan 800 pantsergevechtsvoertuigen, waaronder niet meer dan 300 pantsergevechtsvoertuigen van welk type dan ook, terwijl het resterende aantal bestaat uit gepantserde personeelsvoertuigen, en niet meer dan 400 stukken artillerie worden opgeslagen. Onder het zuidelijk deel van het militaire district Leningrad wordt verstaan het gebied binnen dat militaire district ten zuiden van de lijn van oost naar west op 60 graden 15 minuten noorderbreedte.

2. In het gebied gevormd door het gehele landgebied in Europa, dat mede alle Europese eilandgebieden omvat, van het Koninkrijk België, het Koninkrijk Denemarken met inbegrip van de Faerøereilanden, de Bondsrepubliek Duitsland, de Franse Republiek, de Republiek Hongarije, de Italiaanse Republiek, het Groothertogdom Luxemburg, het Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Polen, de Portugese Republiek met inbegrip van de Azoren en Madeira, het Koninkrijk Spanje met inbegrip van de Canarische Eilanden, de Tsjechische en Slowaakse Federatieve Republiek, het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland en het deel van het grondgebied van de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken ten westen van het Oeralgebergte, omvattend het Baltische militaire district en de militaire districten Wit-Rusland, Karpaten, Kiev, Moskou en Wolga-Oeral, beperkt en, voor zover nodig, vermindert elke Partij haar aantallen gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en stukken artillerie zodat, 40 maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag en daarna, voor de groep van Partijen waartoe zij behoort de totale aantallen niet groter zijn dan:

A. 15.300 gevechtstanks, waarvan niet meer dan 11.800 in actieve eenheden;

B. 24.100 pantsergevechtsvoertuigen, waarvan niet meer dan 21.400 in actieve eenheden; en

C. 14.000 stukken artillerie, waarvan niet meer dan 11.000 in actieve eenheden.

3. In het gebied gevormd door het gehele landgebied in Europa, dat mede alle Europese eilandgebieden omvat, van het Koninkrijk België, het Koninkrijk Denemarken met inbegrip van de Faerøereilanden, de Bondsrepubliek Duitsland, de Franse Republiek, de Republiek Hongarije, de Italiaanse Republiek, het Groothertogdom Luxemburg, het Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Polen, de Tsjechische en Slowaakse Federatieve Republiek, het Verenigd Koninkrijk van

Groot-Brittannië en Noord-Ierland en het deel van het grondgebied van de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken, omvattend het Baltische militaire district en de militaire districten Wit-Rusland, Karpaten en Kiev, beperkt en, voor zover nodig, vermindert elke Partij haar aantallen gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en stukken artillerie zodat, 40 maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag en daarna, voor de groep van Partijen waartoe zij behoort de totale aantallen in actieve eenheden niet groter zijn dan:

- A. 10.300 gevechtstanks;
- B. 19.260 pantsergevechtsvoertuigen; en
- C. 9.100 stukken artillerie; en

D. in het militaire district Kiev de totale aantallen in actieve eenheden en in aangewezen permanente opslagplaatsen te zamen niet groter zijn dan:

- 1. 2.250 gevechtstanks;
- 2. 2.500 pantsergevechtsvoertuigen; en
- 3. 1.500 stukken artillerie.

4. In het gebied gevormd door het gehele landgebied in Europa, dat mede alle Europese eilandgebieden omvat, van het Koninkrijk België, de Bondsrepubliek Duitsland, de Republiek Hongarije, het Groothertogdom Luxemburg, het Koninkrijk der Nederlanden, de Republiek Polen en de Tsjechische en Slowaakse Federatieve Republiek, beperkt en, voor zover nodig, vermindert elke Partij haar aantallen gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en stukken artillerie zodat, 40 maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag en daarna, voor de groep van Partijen waartoe zij behoort de totale aantallen in actieve eenheden niet groter zijn dan:

- A. 7.500 gevechtstanks;
- B. 11.250 pantsergevechtsvoertuigen; en
- C. 5.000 stukken artillerie.

5. Partijen behorend tot dezelfde groep van Partijen kunnen gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en artillerie in actieve eenheden plaatsen in elk van de gebieden beschreven in dit artikel en in artikel V, eerste lid, letter A, tot de getalsmatige beperkingen die in dat gebied van toepassing zijn, zulks in overeenstemming met de ingevolge artikel VII bekendgemaakte maximumaantallen en mits geen enkele Partij conventionele strijdkrachten stationeert op het grondgebied van een andere Partij zonder de toestemming van die Partij.

6. Indien de totale aantallen gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en stukken artillerie in actieve eenheden van een groep van Partijen binnen het gebied beschreven in het vierde lid van dit artikel kleiner zijn dan de getalsmatige beperkingen genoemd in het vierde lid van dit artikel en mits geen enkele Partij daardoor wordt belet haar in overeenstemming met artikel VII, tweede, derde en vijfde lid, bekendgemaakte maximumaantallen te bereiken, kunnen aantallen

gelijk aan het verschil tussen de totale aantallen in elk van de categorieën gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en artillerie en de voor dat gebied aangegeven getalsmatige beperkingen, door Partijen behorend tot die groep van Partijen worden geplaatst in het gebied beschreven in het derde lid van dit artikel, zulks in overeenstemming met de in het derde lid van dit artikel aangegeven getalsmatige beperkingen.

Artikel V

1. Ten einde te verzekeren dat de veiligheid van een Partij nimmer nadelig wordt beïnvloed:

A. beperkt en, voor zover nodig, vermindert elke Partij in het gebied gevormd door het gehele landgebied in Europa, dat mede alle Europese eilandgebieden omvat, van de Republiek Bulgarije, de Griekse Republiek, de Republiek IJsland, het Koninkrijk Noorwegen, Roemenië, het deel van de Republiek Turkije dat binnen het toepassingsgebied valt en het deel van de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken dat de militaire districten Leningrad, Odessa, Transkaukasus en Noord-Kaukasus omvat, haar aantallen gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en stukken artillerie zodat, 40 maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag en daarna, voor de groep van Partijen waartoe zij behoort, de totale aantallen in actieve eenheden niet groter zijn dan het verschil tussen de totale getalsmatige beperkingen genoemd in artikel IV, eerste lid, en die in artikel IV, tweede lid, nl.:

1. 4.700 gevechtstanks;
2. 5.900 pantsergevechtsvoertuigen; en
3. 6.000 stukken artillerie;

B. kan een Partij of kunnen Partijen, niettegenstaande de getalsmatige beperkingen genoemd in letter A van dit lid, op het grondgebied toebehorend aan leden van dezelfde groep van Partijen binnen het gebied beschreven in letter A van dit lid tijdelijk bijkomende totale aantallen in actieve eenheden plaatsen, die per groep van Partijen niet groter mogen zijn dan:

1. 459 gevechtstanks;
2. 723 pantsergevechtsvoertuigen; en
3. 420 stukken artillerie; en

C. mits per groep van Partijen niet meer dan een derde van elk van deze bijkomende totale aantallen wordt geplaatst in een Partij met grondgebied binnen het gebied beschreven in letter A van dit lid, nl.:

1. 153 gevechtstanks;
2. 241 pantsergevechtsvoertuigen; en
3. 140 stukken artillerie.

2. Uiterlijk bij de aanvang van de plaatsing wordt deze aan alle andere Partijen bekendgemaakt door de plaatsende Partij of Partijen

en door de ontvangende Partij of Partijen, waarbij per categorie het totale aantal geplaatste gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en stukken artillerie wordt aangegeven. Eveneens maken de plaatsende Partij of Partijen en de ontvangende Partij of Partijen binnen 30 dagen na de terugtrekking van de tijdelijk geplaatste gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en stukken artillerie deze bekend aan alle andere Partijen.

Artikel VI

Ten einde te verzekeren dat geen enkele Partij meer dan ongeveer een derde van de bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen bezit binnen het toepassingsgebied, beperkt en, voor zover nodig, vermindert elke Partij haar aantallen gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, stukken artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters zodat, 40 maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag en daarna, de aantallen binnen het toepassingsgebied voor die Partij niet groter zijn dan:

- A. 13.300 gevechtstanks;
- B. 20.000 pantsergevechtsvoertuigen;
- C. 13.700 stukken artillerie;
- D. 5.150 gevechtsvliegtuigen; en
- E. 1.500 aanvalshelikopters.

Artikel VII

1. Opdat de beperkingen genoemd in de artikelen IV, V en VI niet worden overschreden mag geen enkele Partij, na het verstrijken van 40 maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag, de maximumaantallen voor haar bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen overschrijden die zij eerder binnen haar groep van Partijen is overeengekomen in overeenstemming met het zevende lid van dit artikel en die zij ingevolge de bepalingen van dit artikel heeft bekendgemaakt.

2. Elke Partij maakt bij de ondertekening van dit Verdrag aan alle andere Partijen de maximumaantallen bekend voor haar bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen. De bekendmaking van de maximumaantallen voor bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die elke Partij bij de ondertekening van dit Verdrag afgeeft, blijft geldig tot de datum aangegeven in een daaropvolgende bekendmaking ingevolge het derde lid van dit artikel.

3. In overeenstemming met de beperkingen genoemd in de artikelen IV, V en VI heeft elke Partij het recht haar maximumaantallen voor bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen te veranderen. Veranderingen in de maximumaantallen van een Partij worden door die Partij bekendgemaakt aan alle andere Partijen ten minste 90 dagen

voor de in de bekendmaking aangegeven datum waarop deze verandering ingaat. Ten einde de beperkingen genoemd in de artikelen IV en V niet te overschrijden, dienen vergrotingen van de maximumaantallen van een Partij die ertoe zouden kunnen leiden dat deze beperkingen worden overschreden, te worden voorafgegaan door of vergezeld van een overeenkomstige vermindering van de eerder bekendgemaakte maximumaantallen voor bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen van een of meer Partijen behorend tot dezelfde groep van Partijen. De bekendmaking van een verandering in de maximumaantallen blijft geldig vanaf de in de bekendmaking aangegeven datum tot de datum aangegeven in een daaropvolgende bekendmaking van een verandering ingevolge dit lid.

4. Elke ingevolge het tweede of derde lid van dit artikel vereiste bekendmaking voor pantsergevechtsvoertuigen omvat tevens de maximumaantallen voor pantserinfanteriegevechtsvoertuigen en zwaarbewapende gevechtsvoertuigen van de Partij die de bekendmaking afgeeft.

5. Negentig dagen voor het verstrijken van het verminderingstijdvak van 40 maanden genoemd in artikel VIII en daarna op het tijdstip van een bekendmaking van een verandering ingevolge het derde lid van dit artikel maakt elke Partij haar maximumaantallen voor gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en stukken artillerie bekend met betrekking tot elk van de gebieden beschreven in artikel IV, tweede tot en met vierde lid, en artikel V, eerste lid, letter A.

6. Een verkleining van de aantallen bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die een Partij bezit en die zijn onderworpen aan bekendmaking ingevolge het Protocol inzake informatie-uitwisseling verleent op zichzelf een andere Partij niet het recht haar maximumaantallen die zijn onderworpen aan bekendmaking ingevolge dit artikel te vergroten.

7. Het is de uitsluitende verantwoordelijkheid van elke afzonderlijke Partij te verzekeren dat de maximumaantallen die ingevolge de bepalingen van dit artikel zijn bekendgemaakt, niet worden overschreden. Partijen behorend tot dezelfde groep van Partijen plegen overleg ten einde te verzekeren dat de maximumaantallen die ingevolge de bepalingen van dit artikel zijn bekendgemaakt, te zamen genomen, de in de artikelen IV, V en VI genoemde beperkingen niet overschrijden.

Artikel VIII

1. De in de artikelen IV, V en VI uiteengezette getalsmatige beperkingen worden uitsluitend verwezenlijkt door middel van vermindering in overeenstemming met het Protocol inzake vermindering,

het Protocol inzake de recategorisering van helikopters, het Protocol inzake de reclassificering van vliegtuigen, de voetnoot bij Titel I, paragraaf 2, letter A, van het Protocol inzake bestaande typen en het Protocol inzake inspectie.

2. De categorieën conventionele wapensystemen die zijn onderworpen aan vermindering zijn gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters. De desbetreffende typen zijn vermeld in het Protocol inzake bestaande typen.

A. Gevechtstanks en pantsergevechtsvoertuigen worden verminderd door middel van vernietiging, conversie voor niet-militaire doeleinden, tentoonstelling, gebruik als schietdoelen of, in het geval van gepantserde personeelsvoertuigen, aanpassing in overeenstemming met de voetnoot bij Titel I, paragraaf 2, letter A, van het Protocol inzake bestaande typen.

B. Artillerie wordt verminderd door middel van vernietiging of tentoonstelling, of in geval van gemechaniseerde vuurmonden, door middel van gebruik als schietdoelen.

C. Gevechtsvliegtuigen worden verminderd door middel van vernietiging, tentoonstelling, gebruik voor instructiedoeleinden op de grond of, in het geval van bepaalde modellen of versies van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit, reclassificering als onbewapende lesvliegtuigen.

D. Gespecialiseerde aanvalshelikopters worden verminderd door middel van vernietiging, tentoonstelling of gebruik voor instructiedoeleinden op de grond.

E. Algemeen inzetbare aanvalshelikopters worden verminderd door middel van vernietiging, tentoonstelling, gebruik voor instructiedoeleinden op de grond of recategorisering.

3. Bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen worden geacht te zijn verminderd na voltooiing van de procedures uiteengezet in de in het eerste lid van dit artikel genoemde Protocollen en na bekendmaking als voorgeschreven in die Protocollen. Aldus verminderde wapensystemen tellen niet meer mee voor de getalsmatige beperkingen genoemd in de artikelen IV, V en VI.

4. De verminderingen geschieden in drie fasen en dienen uiterlijk 40 maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag te zijn voltooid, zodat:

A. aan het einde van de eerste verminderingsfase, uiterlijk 16 maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag, elke Partij heeft verzekerd dat ten minste 25 procent van haar totale verminderingsverplichting in elke categorie van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen is verminderd;

B. aan het einde van de tweede verminderingsfase, uiterlijk 28 maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag, elke Partij heeft verzekerd dat ten minste 60 procent van haar totale verminderingsver-

plichting in elke categorie van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen is verminderd;

C. aan het einde van de derde verminderingsfase, uiterlijk 40 maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag, elke Partij haar totale verminderingsverplichting in elke categorie van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen heeft verminderd. Partijen die overgaan tot conversie voor niet-militaire doeleinden dienen te hebben verzekerd dat de conversie van alle gevechtstanks in overeenstemming met Titel VIII van het Protocol inzake vermindering is voltooid aan het einde van de derde verminderingsfase; en

D. pantsergevechtsvoertuigen die worden geacht te zijn verminderd door middel van gedeeltelijke vernietiging in overeenstemming met Titel VIII, paragraaf 6, van het Protocol inzake vermindering, volledig zijn geconverteerd voor niet-militaire doeleinden, of zijn vernietigd in overeenstemming met Titel IV van het Protocol inzake vermindering, zulks uiterlijk 64 maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag.

5. In het kader van de uitwisseling van informatie bij de ondertekening van dit Verdrag wordt opgegeven wat er in het toepassingsgebied aanwezig is wat betreft bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die moeten worden verminderd.

6. Uiterlijk 30 dagen na de inwerkingtreding van dit Verdrag maakt elke Partij haar verminderingsverplichting aan alle andere Partijen bekend.

7. Tenzij anders is bepaald in het achtste lid van dit artikel, is de verminderingsverplichting van een Partij in elke categorie niet kleiner dan het verschil tussen de, in overeenstemming met het Protocol inzake informatie-uitwisseling, bekendgemaakte aantallen die zij bezit bij ondertekening of op het tijdstip van inwerkingtreding van het Verdrag, naar gelang van welke het grootst zijn, en de maximumaantallen zoals bekendgemaakt ingevolge artikel VII.

8. Elke latere herziening van de aantallen van een Partij, bekendgemaakt ingevolge het Protocol inzake informatie-uitwisseling, dan wel van haar maximumaantallen, bekendgemaakt ingevolge artikel VII, komt tot uitdrukking in een bekend te maken aanpassing van haar verminderingsverplichting. Elke bekendmaking van een verlaging van de verminderingsverplichting van een Partij dient te worden voorafgegaan door of vergezeld te gaan van hetzij een bekendmaking van een overeenkomstige vergroting van de aantallen van één of meer Partijen die tot dezelfde groep van Partijen behoren, mits deze de ingevolge artikel VII bekendgemaakte maximumaantallen niet overschrijden, hetzij een bekendmaking van een overeenkomstige verhoging van de verminderingsverplichting van één of meer van deze Partijen.

9. Bij de inwerkingtreding van dit Verdrag maakt elke Partij aan alle andere Partijen in overeenstemming met het Protocol inzake informatie-uitwisseling de ligging van haar verminderingsplaatsen bekend, waaronder de plaatsen waar de uiteindelijke conversie van gevechtstanks en pantsergevechtsvoertuigen voor niet-militaire doeleinden zal plaatsvinden.

10. Elke Partij heeft het recht zoveel verminderingsplaatsen aan te wijzen als zij wenst, de aanwijzing van bedoelde plaatsen onbeperkt te herzien en de vermindering en de definitieve conversie gelijktijdig uit te voeren op maximaal 20 plaatsen. Partijen hebben het recht, in onderlinge overeenstemming, gezamenlijk gebruik te maken van verminderingsplaatsen of deze op één punt te situeren.

11. Onverminderd het tiende lid van dit artikel mag gedurende het aanvangsinventarisatietijdvak, dat wil zeggen het tijdvak tussen de inwerkingtreding van dit Verdrag en 120 dagen na de inwerkingtreding van dit Verdrag, per Partij in ten hoogste twee verminderingsplaatsen tegelijk tot vermindering worden overgegaan.

12. De vermindering van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen geschiedt in verminderingsplaatsen binnen het toepassingsgebied, tenzij in de Protocollen genoemd in het eerste lid van dit artikel anders is bepaald.

13. Het verminderingproces, met inbegrip van de resultaten van de conversie van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen voor niet-militaire doeleinden, is zowel gedurende het verminderingstijdvak, als in de 24 maanden na het verminderingstijdvak, onderworpen aan inspectie, zonder recht van weigering, in overeenstemming met het Protocol inzake inspectie.

Artikel IX

1. Anders dan afvoer van materieel in overeenstemming met de bepalingen van artikel VIII worden gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters binnen het toepassingsgebied afgevoerd uitsluitend door middel van uitdienststelling, mits:

A. deze bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen uit dienst worden gesteld en in afwachting zijn van een andere bestemming op ten hoogste acht plaatsen, die bekend worden gemaakt als opgegeven plaatsen in overeenstemming met het Protocol inzake informatie-uitwisseling en die in die bekendmakingen worden aangeduid als verzamelplaatsen voor bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die uit dienst zijn gesteld. Indien verzamelplaatsen behalve bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die uit dienst zijn gesteld tevens andere conventionele wapensystemen bevatten waarop het Verdrag van toepassing is, moeten de bij het

Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die uit dienst zijn gesteld, als zodanig te onderscheiden zijn; en

B. de aantallen van deze bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die uit dienst zijn gesteld niet groter zijn, in het geval van een afzonderlijke Partij, dan één procent van haar bekendgemaakte aantallen bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen, of niet groter dan in totaal 250, naar gelang van welk aantal het grootst is, waaronder ten hoogste 200 gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en stukken artillerie en ten hoogste 50 aanvalshelikopters en gevechtsvliegtuigen.

2. De bekendmaking van uitdienststelling omvat het aantal en het type van de bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die uit dienst worden gesteld, alsmede de plaats van de uitdienststelling, en deze bekendmaking wordt aan alle andere Partijen afgegeven in overeenstemming met Titel IX, paragraaf 1, letter B, van het Protocol inzake informatie-uitwisseling.

Artikel X

1. De Partij waaraan de bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen toebehoren die zich bevinden in aangewezen permanente opslagplaatsen maakt, in overeenstemming met het Protocol inzake informatie-uitwisseling, de aangewezen permanente opslagplaatsen bekend aan alle andere Partijen. In de bekendmaking worden de benaming en de ligging, met inbegrip van geografische coördinaten, van de aangewezen permanente opslagplaatsen vermeld, alsmede de aantallen per type van elke categorie van haar bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die zich in elk van deze opslagplaatsen bevinden.

2. Aangewezen permanente opslagplaatsen bevatten slechts voorzieningen die geschikt zijn voor de opslag en het onderhoud van wapensystemen (bijvoorbeeld loodsen, garages, werkplaatsen en bijbehorende opslagruimten, alsmede andere ondersteunende accommodatie). Aangewezen permanente opslagplaatsen mogen geen schietbanen of oefenterreinen omvatten die verband houden met bij dit Verdrag beperkte conventionele wapensystemen. Aangewezen permanente opslagplaatsen bevatten slechts wapensystemen die behoren tot de conventionele strijdkrachten van een Partij.

3. Elke aangewezen permanente opslagplaats heeft een duidelijk bepaalde begrenzing die wordt gevormd door een ononderbroken omheining met een hoogte van ten minste 1,5 m. De omheining bevat ten hoogste drie doorgangen die als enige in- en uitgang dienen voor de wapensystemen.

4. Bij dit Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die zich bevinden in aangewezen permanente opslagplaatsen worden geteld

als bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die niet in actieve eenheden zijn, zelfs wanneer zij tijdelijk worden verwijderd in overeenstemming met het zevende, achtste, negende en tiende lid van dit artikel. Bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die zijn opgeslagen in andere plaatsen dan aangewezen permanente opslagplaatsen worden geteld als bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen in actieve eenheden.

5. Actieve eenheden mogen zich niet bevinden in aangewezen permanente opslagplaatsen, behalve voor zover anders is bepaald in het zesde lid van dit artikel.

6. In aangewezen permanente opslagplaatsen mag zich slechts personeel bevinden dat betrokken is bij de beveiliging of het functioneren van aangewezen permanente opslagplaatsen, dan wel het onderhoud van de aldaar opgeslagen wapensystemen.

7. Ten behoeve van het onderhoud, de reparatie of aanpassing van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die zich bevinden in aangewezen permanente opslagplaatsen heeft elke Partij het recht om, zonder voorafgaande bekendmaking, hetzij maximaal 10 procent, naar boven afgerond op het eerstvolgende hele even getal, van het bekendgemaakte aantal van elke categorie van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen in elke aangewezen permanente opslagplaats, hetzij 10 stuks van de bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen van elke categorie in elke aangewezen permanente opslagplaats, naar gelang van welk aantal het kleinst is, gelijktijdig uit aangewezen permanente opslagplaatsen te verwijderen en daarbuiten te houden.

8. Behoudens het bepaalde in het zevende lid van dit artikel mag een Partij geen bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen verwijderen uit aangewezen permanente opslagplaatsen, tenzij zulks ten minste 42 dagen van tevoren aan alle andere Partijen is bekendgemaakt. De bekendmaking geschiedt door de Partij waaraan de bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen toebehooren. In de bekendmaking dienen te zijn vermeld:

A. de ligging van de aangewezen permanente opslagplaats waaruit bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen zullen worden verwijderd, alsmede de aantallen per type van de bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen van elke categorie die worden verwijderd;

B. de data van verwijdering en terugbrenging van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen; en

C. de voorgenomen plaats en het voorgenomen gebruik van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen wanneer deze zich buiten de aangewezen permanente opslagplaats bevinden.

9. Behoudens het bepaalde in het zevende lid van dit artikel mogen de totale aantallen van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die uit aangewezen permanente opslagplaatsen worden verwijderd en daarbuiten worden gehouden door Partijen die tot dezelfde groep van Partijen behoren, nimmer meer bedragen dan de volgende aantallen:

- A. 550 gevechtstanks;
- B. 1000 pantsergevechtsvoertuigen; en
- C. 300 stuks artillerie.

10. Bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die uit aangewezen permanente opslagplaatsen zijn verwijderd ingevolge het achtste en het negende lid van dit artikel, worden uiterlijk 42 dagen na verwijdering naar aangewezen permanente opslagplaatsen teruggebracht, met uitzondering van de bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die zijn verwijderd voor revisie in de fabriek. Deze wapensystemen worden onmiddellijk na voltooiing van de revisie naar aangewezen permanente opslagplaatsen teruggebracht.

11. Elke Partij heeft het recht om bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die zich in aangewezen permanente opslagplaatsen bevinden te vervangen. Elke Partij maakt aan het begin van de vervanging aan alle andere Partijen bekend het aantal, de verblijfplaats, het type en de bestemming van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die worden vervangen.

Artikel XI

1. Elke Partij beperkt haar brugleggende tanks, zodat 40 maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag en daarna voor de groep van Partijen waartoe zij behoort het totale aantal brugleggende tanks in actieve eenheden binnen het toepassingsgebied niet groter is dan 740.

2. Alle brugleggende tanks binnen het toepassingsgebied boven het in het eerste lid van dit artikel genoemde aantal voor elke groep van Partijen worden geplaatst in aangewezen permanente opslagplaatsen als omschreven in artikel II. Wanneer brugleggende tanks in een aangewezen permanente opslagplaats worden geplaatst, hetzij afzonderlijk, hetzij te zamen met bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen, is zowel op de brugleggende tanks als op de bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen artikel X, eerste tot en met zesde lid, van toepassing. Brugleggende tanks die in aangewezen permanente opslagplaatsen zijn geplaatst, worden niet beschouwd als tanks in actieve eenheden.

3. Behoudens het bepaalde in het zesde lid van dit artikel mogen brugleggende tanks, met inachtneming van de bepalingen van het vierde en het vijfde lid van dit artikel, slechts uit aangewezen permanente opslagplaatsen worden verwijderd nadat zulks ten minste

42 dagen voor de verwijdering aan alle andere Partijen is bekendgemaakt. In deze bekendmaking worden vermeld:

A. de ligging van de aangewezen permanente opslagplaatsen waaruit de brugleggende tanks worden verwijderd, alsmede de aantallen brugleggende tanks die uit elke plaats worden verwijderd;

B. de data waarop de brugleggende tanks uit aangewezen permanente opslagplaatsen worden verwijderd en daarnaar teruggebracht; en

C. het voorgenomen gebruik van de brugleggende tanks gedurende het tijdvak dat zij uit de aangewezen permanente opslagplaatsen zijn verwijderd.

4. Behoudens het bepaalde in het zesde lid van dit artikel worden brugleggende tanks die uit aangewezen permanente opslagplaatsen zijn verwijderd uiterlijk 42 dagen na de feitelijke datum van verwijdering daarnaar teruggebracht.

5. Het totale aantal brugleggende tanks dat per groep van Partijen uit aangewezen permanente opslagplaatsen wordt verwijderd en daarbuiten verblijft, mag nimmer meer bedragen dan 50.

6. Partijen hebben het recht om ten behoeve van onderhoud of aanpassing hetzij maximaal 10 procent, naar boven afgerond op het eerstvolgende hele even getal, van hun bekendgemaakte aantallen brugleggende tanks per aangewezen permanente opslagplaats, hetzij 10 brugleggende tanks per aangewezen permanente opslagplaats, naar gelang van welk aantal het kleinst is, gelijktijdig uit aangewezen permanente opslagplaatsen te verwijderen en daarbuiten te houden.

7. In geval van natuurrampen die een overstroming of schade aan vaste bruggen met zich meebrengen, hebben Partijen het recht om brugleggende tanks te onttrekken aan aangewezen permanente opslagplaatsen. Op het tijdstip van onttrekking wordt zulks bekendgemaakt aan alle andere Partijen.

Artikel XII

1. Pantserinfanteriegevechtsvoertuigen in het bezit van organisaties van een Partij die qua opzet en structuur bedoeld zijn om in vredetijd binnenlandse veiligheidstaken te verrichten en die qua structuur en organisatievorm niet geschikt zijn voor grondgevechten tegen een buitenlandse vijand, worden niet beperkt door dit Verdrag. Desondanks, ten einde de uitvoering van dit Verdrag te verbeteren en te verzekeren dat het aantal voertuigen dat bedoelde organisaties in bezit hebben niet wordt gebruikt om de bepalingen van dit Verdrag te omzeilen, maken alle pantserinfanteriegevechtsvoertuigen boven de 1000 die door een Partij zijn toegewezen aan organisaties die qua opzet en structuur bedoeld zijn om in vredetijd binnenlandse veiligheidstaken te verrichten, deel uit van de toegestane aantallen ge-

noemd in de artikelen IV, V en VI. Van de pantserinfanteriegevechtsvoertuigen van een Partij die zijn ondergebracht bij bedoelde organisaties mogen zich ten hoogste 600 bevinden in het gedeelte van het toepassingsgebied omschreven in artikel V, eerste lid, letter A. Elke Partij verzekert voorts dat deze organisaties zich onthouden van de verwerving van meer gevechtscapaciteit dan nodig is om te voorzien in de behoeften op het gebied van de binnenlandse veiligheid.

2. Een Partij die voornemens is gevechtstanks, pantserinfanteriegevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen, aanvalshelikopters en brugleggende tanks in dienst van haar conventionele strijdkrachten over te dragen aan een organisatie van die Partij die geen deel uitmaakt van haar conventionele strijdkrachten, maakt dit bekend aan alle andere Partijen, zulks uiterlijk op de datum waarop de overdracht ingaat. In de bekendmaking worden de ingangsdatum van de overdracht en de datum waarop deze wapensystemen feitelijk worden overgebracht vermeld, alsook de aantallen, per type, van de bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die worden overgedragen.

Artikel XIII

1. Ten einde de naleving van de bepalingen van dit Verdrag te kunnen verifiëren geeft elke Partij bekendmakingen af en wisselt zij informatie uit omtrent haar conventionele wapensystemen in overeenstemming met het Protocol inzake informatie-uitwisseling.

2. Het bekendmaken en het uitwisselen van informatie geschieden in overeenstemming met artikel XVII.

3. Elke Partij is verantwoordelijk voor haar eigen informatie; de ontvangst van deze informatie en van bekendmakingen houdt geen bevestiging van de juistheid of aanvaarding van de verstrekte informatie in.

Artikel XIV

1. Ten einde de naleving van de bepalingen van het Verdrag te kunnen verifiëren, heeft elke Partij het recht binnen het toepassingsgebied inspecties te houden en de plicht deze te dulden, zulks in overeenstemming met het Protocol inzake inspectie.

2. Deze inspecties hebben tot doel:

A. te verifiëren, op basis van de ingevolge het Protocol inzake informatie-uitwisseling verstrekte informatie, of de Partijen de getalsmatige beperkingen genoemd in de artikelen IV, V en VI in acht nemen;

B. toe te zien op het proces van vermindering van gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvals-

helikopters, uitgevoerd op verminderingsplaatsen in overeenstemming met artikel VIII en het Protocol inzake vermindering; en

C. toe te zien op de certificering van gerecategoriseerde algemeen inzetbare aanvalshelikopters en gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit, uitgevoerd in overeenstemming met het Protocol inzake de recategorisering van helikopters, respectievelijk het Protocol inzake de reclassificering van vliegtuigen.

3. Een Partij oefent de in het eerste en het tweede lid van dit artikel genoemde rechten niet uit ten aanzien van Partijen die behoren tot de groep van Partijen waartoe zij behoort met het oogmerk zich aan de doelstellingen van het verificatieregime te onttrekken.

4. In geval van een inspectie die gezamenlijk wordt gehouden door twee Partijen of meer, is één van hen verantwoordelijk voor de uitvoering van de bepalingen van dit Verdrag.

5. Het aantal inspecties ingevolge de Titels VII en VIII van het Protocol inzake inspectie dat elke Partij kan houden en moet dulden gedurende elk tijdvak, wordt vastgesteld in overeenstemming met de bepalingen van Titel II van dat Protocol.

6. Na het verstrijken van het 120 dagen durende restinventarisatietijdvak heeft elke Partij het recht een overeen te komen aantal luchtinspecties te houden binnen het toepassingsgebied en heeft elke Partij met grondgebied binnen het toepassingsgebied de plicht deze te dulden. De overeen te komen aantallen en andere toepasselijke bepalingen worden nader uitgewerkt gedurende de in artikel XVIII bedoelde onderhandelingen.

Artikel XV

1. Ten einde de naleving van de bepalingen van dit Verdrag te kunnen verifiëren, heeft een Partij het recht om, naast de in artikel XIV bedoelde procedures, gebruik te maken van de haar ter beschikking staande nationale of multinationale technische verificatiemiddelen op een wijze die verenigbaar is met de algemeen erkende beginselen van internationaal recht.

2. Een Partij belemmert niet de nationale of multinationale technische verificatiemiddelen van een andere Partij die handelt in overeenstemming met het eerste lid van dit artikel.

3. Een Partij treft geen maatregelen ter verhulling die een beletsel vormen voor de verificatie van de naleving van de bepalingen van dit Verdrag met nationale of multinationale technische verificatiemiddelen van een andere Partij die handelt in overeenstemming met het eerste lid van dit artikel. Deze verplichting heeft geen betrekking op dekkings- of verhullingspraktijken die verband houden met gewone

oefeningen van het personeel, onderhoud of verrichtingen waarbij bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen betrokken zijn.

Artikel XVI

1. Ter bevordering van de doelstellingen en de uitvoering van de bepalingen van dit Verdrag stellen de Partijen hierbij een Gemengd Overlegorgaan in.

2. In het kader van het Gemengd Overlegorgaan zullen de Partijen:

A. vraagstukken behandelen betreffende de naleving of de mogelijke omzeiling van bepalingen van dit Verdrag;

B. trachten een oplossing te vinden voor onduidelijkheden en verschillen van interpretatie die aan het licht treden bij de toepassing van dit Verdrag;

C. maatregelen overwegen en, indien mogelijk, overeenkomen ter verbetering van de uitvoerbaarheid en de doeltreffendheid van dit Verdrag;

D. de lijsten vervat in het Protocol inzake bestaande typen bijwerken, zoals is voorgeschreven in artikel II, tweede lid;

E. een oplossing vinden voor technische vraagstukken, ten einde te streven naar gemeenschappelijke praktijken van de Partijen bij de toepassing van dit Verdrag;

F. een reglement van orde, werkwijzen en de verdeelsleutel voor de kosten van het Gemengd Overlegorgaan en krachtens dit Verdrag belegde conferenties, alsmede de verdeling van de kosten van inspecties tussen Partijen, vaststellen of, indien nodig, herzien;

G. passende maatregelen bestuderen en uitwerken ten einde te verzekeren dat de informatie verkregen door middel van uitwisseling van informatie tussen de Partijen of ten gevolge van inspecties ingevolge dit Verdrag, uitsluitend wordt gebruikt voor de doeleinden van dit Verdrag, rekening houdend met de bijzondere vereisten van elke Partij met betrekking tot de beveiliging van informatie die die Partij aanmerkt als vertrouwelijk;

H. zich op verzoek van een Partij buigen over elke aangelegenheid die een Partij ter bestudering wenst voor te leggen aan een in overeenstemming met artikel XXI te beleggen conferentie; dit laat het recht van een Partij om haar toevlucht te nemen tot de procedures vervat in artikel XXI onverlet; en

I. zich buigen over geschilpunten die voortvloeien uit de toepassing van dit Verdrag.

3. Elke Partij heeft het recht elke aangelegenheid die verband houdt met dit Verdrag voor te leggen aan het Gemengd Overlegorgaan en deze op zijn agenda te doen plaatsen.

4. Het Gemengd Overlegorgaan neemt besluiten en doet aanbevelingen op basis van consensus. Er is sprake van consensus wanneer er

geen bezwaren bestaan van een vertegenwoordiger van een Partij tegen het nemen van een besluit of het doen van een aanbeveling.

5. Het Gemengd Overlegorgaan kan wijzigingen op dit Verdrag voorstellen en deze ter overweging en bevestiging voorleggen in overeenstemming met artikel XX. Het Gemengd Overlegorgaan kan ook verbeteringen overeenkomen betreffende de uitvoerbaarheid en de doeltreffendheid van dit Verdrag, zulks verenigbaar met de bepalingen hiervan. Tenzij deze verbeteringen betrekking hebben op ondergeschikte kwesties van administratieve of technische aard moeten zij ter overweging en bevestiging worden voorgelegd in overeenstemming met artikel XX voordat zij van kracht kunnen worden.

6. Geen enkele bepaling van dit artikel wordt geacht een beletsel of beperking te vormen voor een Partij om langs andere kanalen of in andere fora dan het Gemengd Overlegorgaan inlichtingen te vragen van of overleg te plegen met andere Partijen over aangelegenheden die verband houden met dit Verdrag of de toepassing daarvan.

7. Het Gemengd Overlegorgaan volgt de procedures vervat in het Protocol inzake het Gemengd Overlegorgaan.

Artikel XVII

De Partijen doen de bij dit Verdrag voorgeschreven informatie en bekendmakingen in schriftelijke vorm toekomen. Zij doen zulks langs diplomatieke weg of andere door hen aan te wijzen officiële kanalen, waaronder met name een bij een afzonderlijke regeling in te stellen communicatienetwerk.

Artikel XVIII

1. Na ondertekening van dit Verdrag zetten de Partijen de onderhandelingen over conventionele strijdkrachten voort, zulks met hetzelfde Mandaat en met het doel voort te bouwen op dit Verdrag.

2. Het doel van die onderhandelingen is het sluiten van een overeenkomst inzake aanvullende maatregelen, gericht op een verdere versterking van de veiligheid en stabiliteit in Europa, en overeenkomstig het Mandaat, met inbegrip van maatregelen tot limitering van de personeelssterkte van hun conventionele strijdkrachten in het toepassingsgebied.

3. De Partijen streven ernaar die onderhandelingen niet later af te sluiten dan de in 1992 te Helsinki te houden vervolgbijeenkomst van de Conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa.

Artikel XIX

1. Dit Verdrag wordt voor onbepaalde tijd gesloten. Het kan worden aangevuld door een volgend verdrag.

2. Elke Partij heeft het recht, in de uitoefening van haar nationale soevereiniteit, zich uit dit Verdrag terug te trekken indien zij besluit dat buitengewone, met het onderwerp van dit Verdrag verband houdende, gebeurtenissen haar hoogste belangen hebben geschaad. Een Partij die voornemens is zich terug te trekken, maakt haar besluit daartoe bekend aan de Depositaris en alle andere Partijen. Deze bekendmaking dient ten minste 150 dagen voor de voorgenomen terugtrekking uit dit Verdrag te worden gedaan. Deze bekendmaking dient een uiteenzetting te omvatten van de buitengewone gebeurtenissen waarvan de Partij meent dat zij haar hoogste belangen hebben geschaad.

3. Elke Partij heeft met name het recht, in de uitoefening van haar nationale soevereiniteit, zich uit dit Verdrag terug te trekken indien een andere Partij haar aantallen gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen of aanvalshelikopters, als omschreven in artikel II, die buiten de werkingssfeer van de beperkingen van dit Verdrag vallen zodanig verhoogt, dat daardoor een duidelijke bedreiging ontstaat voor de krachtenbalans in het toepassingsgebied.

Artikel XX

1. Elke Partij kan wijzigingen op dit Verdrag voorstellen. De tekst van een voorgestelde wijziging wordt ingediend bij de Depositaris, die deze verspreidt onder alle Partijen.

2. Indien een wijziging op dit Verdrag door alle Partijen is goedgekeurd, treedt zij in werking in overeenstemming met de procedures vervat in artikel XXII aangaande de inwerkingtreding van dit Verdrag.

Artikel XXI

1. Zesenvertig maanden na de inwerkingtreding van dit Verdrag, en daarna om de vijf jaar, belegt de Depositaris een conferentie van Partijen ten einde de werking van dit Verdrag te bezien.

2. De Depositaris belegt een buitengewone conferentie van Partijen indien daarom wordt verzocht door een Partij die van oordeel is dat uitzonderlijke omstandigheden met betrekking tot dit Verdrag zijn ontstaan, met name ingeval een Partij haar voornemen heeft aangekondigd haar groep van Partijen te verlaten of zich aan te sluiten bij de andere groep van Partijen, als omschreven in artikel II, eerste lid, letter A. Ten einde de andere Partijen in staat te stellen deze conferen-

tie voor te bereiden, dient het verzoek de redenen te omvatten waarom die Partij een buitengewone conferentie noodzakelijk acht. De conferentie bestudeert de in het verzoek uiteengezette omstandigheden en de gevolgen daarvan voor de werking van dit Verdrag. De conferentie vangt uiterlijk 15 dagen na de ontvangst van het verzoek aan en duurt, tenzij zij anders besluit, niet langer dan drie weken.

3. De Depositaris belegt een conferentie van Partijen ter bestudering van een wijziging die is voorgesteld ingevolge artikel XX, indien daarom door drie of meer Partijen wordt verzocht. Die conferentie vangt uiterlijk 21 dagen na de ontvangst van de noodzakelijke verzoeken aan.

4. Ingeval een Partij haar beslissing bekendmaakt zich uit dit Verdrag terug te trekken ingevolge artikel XIX, belegt de Depositaris een conferentie van Partijen die uiterlijk 21 dagen na de ontvangst van de bekendmaking van terugtrekking aanvangt, ten einde zich te buigen over vraagstukken die verband houden met de terugtrekking uit dit Verdrag.

Artikel XXII

1. Dit Verdrag dient door elke Partij te worden bekrachtigd in overeenstemming met haar constitutionele procedures. De akten van bekrachtiging worden nedergelegd bij de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden, die hierbij wordt aangewezen als Depositaris.

2. Dit Verdrag treedt in werking 10 dagen nadat de akten van bekrachtiging zijn nedergelegd door alle in de preambule genoemde Partijen.

3. De Depositaris stelt alle Partijen onmiddellijk in kennis van:

- A. de nederlegging van elke akte van bekrachtiging;
- B. de inwerkingtreding van dit Verdrag;
- C. elke terugtrekking in overeenstemming met artikel XIX en de datum waarop deze van kracht wordt;
- D. de tekst van een wijziging die is voorgesteld in overeenstemming met artikel XX;
- E. de vankrachtwording van elke wijziging op dit Verdrag;
- F. elk verzoek een conferentie te beleggen in overeenstemming met artikel XXI;
- G. het beleggen van een conferentie ingevolge artikel XXI; en
- H. elke andere aangelegenheid waarover de Depositaris de Partijen dient in te lichten op grond van dit Verdrag.

4. Dit Verdrag wordt door de Depositaris geregistreerd ingevolge artikel 102 van het Handvest van de Verenigde Naties.

Artikel XXIII

Het oorspronkelijk exemplaar van dit Verdrag, waarvan de Duitse, de Engelse, de Franse, de Italiaanse, de Russische en de Spaanse tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt nedergelegd in het archief van de Depositaris. De Depositaris doet aan alle Partijen voor eensluidend gewaarmerkte afschriften van dit Verdrag toekomen.

Protocol inzake bestaande typen conventionele wapensystemen

De Partijen komen hierbij overeen: a) lijsten, die gelden vanaf de datum van ondertekening van het Verdrag, van bestaande typen conventionele wapensystemen die zijn onderworpen aan de maatregelen van beperking, vermindering, informatie-uitwisseling en verificatie; b) procedures voor het verstrekken van technische gegevens en foto's met betrekking tot deze bestaande typen conventionele wapensystemen; en c) procedures voor het bijwerken van de lijsten van deze bestaande typen conventionele wapensystemen, zulks in overeenstemming met artikel II van het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa van 19 november 1990, hierna te noemen het Verdrag.

TITEL I. BESTAANDE TYPEN VAN BIJ HET VERDRAG BEPERKTE CONVENTIONELE WAPENSYSTEMEN

1. Bestaande typen gevechtstanks zijn:

M-1	T-34
M-60	T-54
M-48	T-55
M-47	T-62
Leopard 1	T-64
Leopard 2	T-72
AMX-30	T-80
Challenger	TR-85
Chieftain	TR-580
Centurion	
M-41	
NM-116	
T-54	
T-55	
T-72	

Alle modellen en versies van een hierboven genoemd bestaand type gevechtstank worden beschouwd als gevechtstank van dat type.

2. Bestaande typen pantsergevechtsvoertuigen zijn:

A. Gepantserde personeelsvoertuigen:

YPR-765	BTR-40
AMX-13 VTT	BTR-152
M113	BTR-50
M75	BTR-60
Spartan	OT-62 (TOPAS)
Grizzly	OT-64 (SKOT)
TPz-1 Fuchs	OT-90

VAB
M59
Leonidas
VCC1
VCC2
Saxon
AFV 432
Saracen
Humber
BDX
BMR-600
Chaimite V200
V150S
EBR-ETT
M3A1
YP 408
BLR
VIB
LVTP-7
6614/G
BTR-152
BTR-50
BTR-60
BTR-70
MT-LB*

FUG D-442
BTR-70
BTR-80
BTR-D
TAB-77
OT-810
PSZH D-944
TABC-79
TAB-71
MLVM
MT-LB*

Alle modellen en versies van een hierboven genoemd bestaand type gepantserd personeelsvoertuig worden beschouwd als gepantserd personeelsvoertuig van dat type, tenzij die modellen en versies zijn opgenomen in de lijst van op een gepantserd personeelsvoertuig lijkende voertuigen in Titel II, paragraaf 1 van dit Protocol.

---

* Dit algemeen inzetbare lichtgepantserde voertuig mag bij wijze van uitzondering binnen 40 maanden na de inwerkingtreding van het Verdrag worden aangepast in een op een gepantserd personeelsvoertuig lijkend voertuig, dat als MT-LB-AT is opgenomen in de lijst in Titel II, paragraaf 1, van dit Protocol, door het interieur van het voertuig aan te passen, zulks door de zitplaatsen voor de infanteriegevechtsgroep aan de linkerkant te verwijderen en het munitierek op ten minste zes punten aan de zijwand en de vloer te lassen, zodat het voertuig niet geschikt is voor het vervoer van een infanteriegevechtsgroep. Bedoelde aanpassingen mogen worden uitgevoerd op andere plaatsen dan verminderingsplaatsen. Gepantserde personeelsvoertuigen van het type MT-LB die niet zijn aangepast, moeten in overeenstemming met het Protocol inzake informatie-uitwisseling worden gemeld als gepantserde personeelsvoertuigen

B. Pantserinfanteriegevechtsvoertuigen:

YPR-765 (25 mm)	BMP-1/BRM-1
Marder	BMP-2
AMX-10P	BMP-23
Warrior	MLI-84
M2/M3 Bradley	BMD-1
AFV 432 Rarden	BMD-2
NM-135	BMP-3
BMP-1/BRM-1	
BMP-2	

Alle modellen en versies van een hierboven genoemd bestaand type pantserinfanteriegevechtsvoertuig worden beschouwd als pantserinfanteriegevechtsvoertuig van dat type, tenzij die modellen en versies zijn opgenomen in de lijst van op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen in Titel II, paragraaf 2 van dit Protocol.

C. Zwaarbewapende gevechtsvoertuigen:

AMX-10RC	PT-76
ERC 90 Sagaye	SU-76
BMR-625-90	SU-100
Commando V150	ISU-152
Scorpion	
Saladin	
JPK-90	
M-24	
AMX-13	
EBR-75 Panhard	
PT-76	

Alle modellen en versies van een hierboven genoemd bestaand type zwaarbewapend gevechtsvoertuig worden beschouwd als zwaarbewapend gevechtsvoertuig van dat type.

3. Bestaande typen artillerie zijn:

A. Kanonnen, houwitseren en stukken artillerie die de kenmerken van kanonnen en houwitseren in zich verenigen:

105 mm:	105 licht kanon	100 mm:	BS-3 veldkanon
	M18		Model 53 veldkanon
	105 Krupp kanon		Skoda houw. (Model
	105 R metalen		1914/1934, 1930,
	kanon		Skoda houw.(Model
	105 draagbare		1939)
	houw.		
	M 56 draagbare		
	houw.		

	M 101 getrokken houw.	105 mm:	Schneider veldkanon (Model 1936)
	M 102 getrokken houw.		
	Abbot gemechan. kanon		
	M108 gemechan. houw.	120 mm:	2B16 houw. 2S9 gemechan. houw.
	M52 gemechan. houw.		
	105 HM-2 houw.		
	M-38 kanon (Skoda)	122 mm:	D30 houw. M-30 houw. D74 houw. 2S1 gemechan. houw.
	105 AU 50 houw.		
	R58/M26 getrokken houw.		
122 mm:	122/46 veldkanon D30 houw. M 30 houw.		A19 kanon (Model 31/37) Model 89 gemechan.houw.
	2S1 gemechan. houw.	130 mm:	kanon 82 M-46 kanon
130 mm:	M 46 kanon		
		150 mm:	Skoda houw. (Model 1934) Ceh houw. (Model 1937)
140 mm:	5.5"(139,7mm) getrokken houw.		
		152 mm:	D1 houw. 2S3 gemechan. houw. 2A65 houw.
150 mm:	150 Skoda kanon		ML20 houw.-kanon D20 kanon-houw. kanon 81 2A36 kanon Dana gem. kan./houw.M77 2S5 gemechan. kanon 2S19 gemechan. houw. kanon-houw. 85 houw. Model 1938 houw. 81
152 mm:	D20 kanon-houw. 2S3 gemechan. houw.		
155 mm:	M114 getrokken houw. M114/39 (M-139) getrokken houw. FH-70 getrokken houw. M109 gemechaniseerde houw. M198 getrokken houw. 155 TRF1 kanon 155 AUF1 kanon		

	155 AMF3 kanon	203 mm:	B4 houw.
	155 BF50 kanon		2S7 gemechan. kanon
	M44		
	gemechaniseerde		
	houw.		
	M59 getrokken		
	kanon		
	SP70		
	gemechaniseerde		
	houw.		
175 mm:	M107		
	gemechaniseerd		
	kanon		
203 mm:	M115 getrokken		
	houw.		
	M110		
	gemechaniseerde		
	houw.		
	M55		
	gemechaniseerde		
	houw.		

B. Mortieren:

107 mm:	4,2" (op de grond of in M106 pantservoertuig)	107 mm:	Mortier M-1938
120 mm:	Brandt (M60, M-120-60; SLM-120-AM-50) M120 RTF 1 M120 M51 Soltam/Tampella (op de grond of ingebouwd in een M113 pantservoertuig) Ecia Mod L (ingebouwd in een M-L, ofwel ingebouwd in een BMR-600 of M113 pantservoertuig) HY12 (Tosam) 2B11 (2S12)	120 mm:	2B11 (2S12) M 120 Model 38/43 Tundzha/Tundzha Sani SP Mortier (in een MT-LB) Mortier Model 1982 B-24
		160 mm:	M160
		240 mm:	M240 2S4 gem. mortier

C. Meervoudige raketwerpers:

110 mm:	LARS	122 mm:	BM-21 (BM-21-1, BM-21V)
122 mm:	BM-21 RM-70		RM-70 APR-21 APR-40
140 mm:	Teruel MLAS	130 mm:	M-51 RM-130 BM-13 R.2
227 mm:	MLRS	140 mm:	BM-14
		220 mm:	BM-22/27
		240 mm:	BM-24
		280 mm:	Uragan 9P140
		300 mm:	Smerch

Alle modellen en versies van een hierboven genoemd bestaand type artillerie worden beschouwd als artillerie van dat type.

4. Bestaande typen gevechtsvliegtuigen zijn:

A-7	IAR-93
A-10	IL-28
Alpha Jet A	MiG-15
AM-X	MiG-17
Buccaneer	MiG-21
Canberra	MiG-23
Draken	MiG-25
F-4	MiG-27
F-5	MiG-29
F-15	MiG-31
F-16	SU-7
F-18	SU-15
F-84	SU-17
F-102	SU-20
F-104	SU-22
F-111	SU-24
G-91	SU-25
Harrier	SU-27
Hunter	TU-16
Jaguar	TU-22

Lightning	TU-22M
MiG-21	TU-128
MiG-23	Yak-28
MiG-29	
MB-339	
Mirage F1	
Mirage III	
Mirage IV	
Mirage V	
Mirage 2000	
SU-22	
Tornado	

Alle modellen en versies van een hierboven genoemd bestaand type gevechtsvliegtuig worden beschouwd als gevechtsvliegtuig van dat type.

5. Bestaande typen aanvalshelikopters zijn:

A. Gespecialiseerde aanvalshelikopters:

A-129 Mangusta	Mi-24
AH-1 Cobra	
AH-64 Apache	
Mi-24	

Met inachtneming van de bepalingen van Titel I, paragraaf 3, van het Protocol inzake de recategorisering van helikopters, worden alle modellen en versies van een hierboven genoemd bestaand type gespecialiseerde aanvalshelikopter beschouwd als gespecialiseerde aanvalshelikopter van dat type.

B. Algemeen inzetbare aanvalshelikopters:

A-109 Hirundo	IAR-316
Alouette III	Mi-8/Mi-17
BO-105/PAH-1	
Fennec AS 550 C-2	
Gazelle	
Lynx	
Mi-8	
OH-58 Kiowa/AB-206/CH-136	
Scout	
Wessex	

Met inachtneming van de bepalingen van Titel I, paragrafen 4 en 5, van het Protocol inzake de recategorisering van helikopters, worden alle modellen en versies van een hierboven genoemd bestaand type algemeen inzetbare aanvalshelikopter beschouwd als algemeen inzetbare aanvalshelikopter van dat type.

TITEL II. BESTAANDE TYPEN VAN NIET BIJ HET VERDRAG BEPERKTE
CONVENTIONELE WAPENSISTEMEN

I. Bestaande typen van op een gepantserd personeelsvoertuig
lijkende voertuigen zijn:

YPR-765	MILAN CP PRCOC1 PRCOC2 PRCOC4 PRCOC5 PRMR	BTR-40	CP
		BTR-50	PU PUM P PUR 82 PK (MRF) UR-67 PK (B) MTP-1
AMX-13 VTT	MILAN PC	BTR-152	CP
M113	MILAN A1/A2(ATGW) E/W TOW ARTFC ARTOBS FACONT MORTFC A1E Mortar Carrier SIG HFTRSM CP CPSVC A1CP A1ECP 4,2"/M106 A1 4,2" M106 81 mm M-125 81 mm M125 A1 81 mm M125 A2 81 mm NM-125 81 mm	BTR-60	PU PU-12/PA PU-12 PAU BBS ABS R-137 B R-140 BM R-145 R-156 R-409 BM P-238BT P-240BT P-241BT E-351BR R-975 MTP-2 IV18, IV19 IV118 B
TPz-1 FUCHS	HFTRSM AD CP CP ENGRCP ELOKA NBC RASIT	BTR-70	KShM SPR-2 BREM ZS-88 Kh
		BTR-80	IV119 RCHM-4

M59	CP	BTR-D	ZD RD
LEONIDAS	I		
VAB	PC	OT-62 (TOPAS)	CP WPT/DPT-62 BREM R-2M R-3M R-3MT R-4MT
BMR-600	SIG PC 81 mm		
SPARTAN	STRIKER SAMSON CP JAVELIN MILAN	OT-64 (SKOT)	CP R-3Z R-2M R-3MT R-4 R-4MT R-2AM PROPAGANDA R-4M R-6 WPT/DR-64 BREM S-260 inz. S-260 art.
SAXON	AD CP MAINT		
AFV-432	CP/RA 81 mm CYMB AFV 435 AFV 436 AFV 439		
HUMBER	SQUIRT	OT-810	OT-810/R-112
SARACEN	SQUIRT CP ADR	OT 90	VP 90
YP 408	PWMR PWCO PWAT PWRDR PWV	FUG D-442	VS MRP OT-65/R-112 OT-65 DP OT-65 CH
BTR-50	PU PK(MRF) PK(B)	PSZH D-944 MT-LB	CP AT KShM-R-81 R-80 9S743 PI

BTR-60	PU-12/PA PU-12 BBS ABS R-137B R-140BM R-145 R-156 R-409 BM P-238 BT P-240 BT P-241 BT B	1W-13-16 1W-21-25 1W-12 MP-21-25 AFMS R-381T R-330P Beta 3M SPR-1 WPT/DTP BREM TRI MTP-LB BRM Sova/ BRM 30
MT-LB	PI MP-21-25 1W-13-16 AFMS R-381 T R-330 P Beta 3M MTP-LB	
		TAB-71 A TERA-71-L AR
		TAB-77 A TERA-77-L RCH-84 PCOMA
		TABC-79 AR A-POMA
		TAB TCG-80
		MLVM AR

2. Bestaande typen van op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen zijn:

WARRI-OR	RA REP REC	BMP-1	KSh 9S743 PRP-3, -4 MP-31 B SVO DTB-80 VPV IRM MTP BREM-4, -2, -D
BMP-1	MTP MP-31		

BMD-1 KSh

BRM-1 KSh

3. Bestaande typen lesvliegtuigen die zijn ontworpen en gebouwd voor de initiële vliegopleiding en die slechts in beperkte mate kunnen worden bewapend ten behoeve van de basisopleiding wapengebruik, zijn:

Alpha Jet E	I-22
C-101 Aviojet	IAR-99
Fouga	L-29
Hawk	L-39
vJet Provost	TS-11
L-39	
MB-326	
PD-808	
T-2	
T-33/CT-133	
T-37	
T-38	

4. Bestaande typen gevechtsondersteunende helikopters zijn:

A-109 Hirundo	IAR-316
AB-412	IAR-330
Alouette II	Mi-2
Alouette III	Mi-6
Blackhawk	Mi-8/Mi-17
Bell 47/AB 47/Sioux	
BO-105	
CH53	
Chinook	
Fennec AS 555 A	
Hughes 300	
Hughes 500/OH-6	
Mi-8	
OH-58 Kiowa/AB-206/CH-136	
Puma	
Sea King	
UH-1A/1B/AB-204	
UH-1D/1H/AB-205	
UH-1N/AB-212	
Wessex	

5. Bestaande typen onbewapende transporthelikopters die niet zijn uitgerust voor het gebruik van wapens zijn:

AB 47	Mi-2
AB-412	Mi-26
Alouette II	SA-365N Dauphin
CH53	W-3 Sokol
Chinook	
Cougar AS 532 U	
Dauphin AS 365 N1	
Hughes 300	
NH 500	
Puma	
Sea King/H-3F/HAR 3	
SH-3D	
UH-1D/1H/AB-205	
UH-1N/AB-212	

6. Bestaande typen brugleggende tanks zijn:

M47 AVLB	MTU
M48 AVLB	MT-20
M60 AVLB	MT-55A
Centurion AVLB	MTU-72
Chieftain AVLB	BLG-60
Brueckenlegepanzer Biber/Leopard 1 AVLB	BLG-67M
	BLG-67M2

TITEL III. TECHNISCHE GEGEVENS EN FOTO'S

1. Bij de ondertekening van dit Verdrag verstrekt elke Partij aan alle andere Partijen technische gegevens, overeenkomstig de in de Bijlage bij dit Protocol overeengekomen categorieën, te zamen met foto's die het boven-, voor- en zijaanzicht, rechts of links, weergeven van elk van haar bestaande typen conventionele wapensystemen genoemd in de Titels I en II van dit Protocol. Bovendien dienen foto's van op een gepantserd personeelsvoertuig en op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen afbeeldingen van die voertuigen te omvatten die het inwendige ervan weergeven, opdat het specifieke kenmerk wordt getoond waardoor het betrokken voertuig zich onderscheidt als een op een gepantserd personeelsvoertuig of een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkend voertuig. Elke Partij kan naar goeddunken foto's verstrekken naast de krachtens deze paragraaf vereiste.

2. Voor elk bestaand type van conventionele wapensystemen genoemd in de Titels I en II van dit Protocol dient een model of versie van dat type te bestaan dat wordt aangewezen als standaardexemplaar. Van elk aangewezen standaardexemplaar moeten foto's wor-

den verstrekt overeenkomstig paragraaf 1 van deze Titel. Van modellen en versies van een type die geen noemenswaardige uitwendig waarneembare verschillen van het standaardexemplaar van dat type vertonen, zijn geen foto's vereist. De foto's van elk standaardexemplaar van een type moeten een aantekening bevatten betreffende de bestaande type-aanduiding en de nationale benaming voor alle modellen en versies van het type dat de foto's van het standaardexemplaar weergeven. De foto's van elk standaardexemplaar van een type dienen een aantekening te bevatten van de technische gegevens van dat type, overeenkomstig de in de Bijlage bij dit Protocol overeengekomen categorieën. Bovendien dienen in de aantekening alle modellen en versies te zijn vermeld van het type dat de foto's van het standaardexemplaar weergeven. Bedoelde technische gegevens moeten worden aangetekend op de foto van het zijaanzicht.

TITEL IV. BIJWERKEN VAN LIJSTEN VAN BESTAANDE TYPEN EN VERPLICHTINGEN VAN DE PARTIJEN

1. Dit Protocol vormt slechts de weergave van de overeenstemming tussen de Partijen met betrekking tot bestaande typen conventionele wapensystemen, alsmede met betrekking tot de categorieën technische gegevens uiteengezet in de Titels I en II van de Bijlage bij dit Protocol.

2. Elke Partij is verantwoordelijk voor de juistheid van de technische gegevens betreffende uitsluitend haar eigen conventionele wapensystemen verstrekt in overeenstemming met Titel III van dit Protocol.

3. Elke Partij meldt aan alle andere Partijen: a) elk nieuw type van conventionele wapensystemen dat voldoet aan één van de omschrijvingen in artikel II van dit Verdrag en dat tot een in dit Protocol genoemde categorie behoort, en b) elk nieuw model of nieuwe versie van een in dit Protocol genoemd type, zulks bij de indienststelling daarvan bij haar strijdkrachten in het toepassingsgebied. Tegelijkertijd verstrekt elke Partij alle andere Partijen de op grond van Titel III van dit Protocol vereiste technische gegevens en foto's.

4. Zo spoedig mogelijk en in elk geval uiterlijk 60 dagen na een bekendmaking uit hoofde van paragraaf 3 van deze Titel nemen de Partijen, in overeenstemming met de bepalingen van artikel XVI van het Verdrag en het Protocol inzake het Gemengd Overleggaan, maatregelen gericht op het bijwerken van de lijsten van bestaande typen conventionele wapensystemen in de Titels I en II van dit Protocol.

Bijlage bij het Protocol inzake bestaande typen conventionele wapensystemen

TITEL I. OVEREENGEKOMEN CATEGORIEËN TECHNISCHE GEGEVENS

Onderstaande categorieën zijn overeengekomen categorieën technische gegevens voor elk model en elke versie van bestaande typen conventionele wapensystemen:

1. Gevechtstanks

Bestaand type
Nationale benaming
Kaliber van hoofdwapen
Onbeladen gewicht

2. Pantsergevechtsvoertuigen

Gepantserde personeelsvoertuigen
Bestaand type
Nationale benaming
Type en kaliber van eventuele bewapening

Pantserinfanteriegevechtsvoertuigen

Bestaand type
Nationale benaming
Type en kaliber van bewapening

Zwaarbewapende gevechtsvoertuigen

Bestaand type
Nationale benaming
Kaliber van hoofdwapen
Onbeladen gewicht

3. Artillerie

Kanonnen, houwitser, stukken artillerie die de kenmerken van kanonnen en houwitser in zich verenigen

Bestaand type
Nationale benaming
Kaliber

Mortieren

Bestaand type
Nationale benaming
Kaliber

Meervoudige raketwerpers
Bestaand type
Nationale benaming
Kaliber

4. Gevechtsvliegtuigen

Bestaand type
Nationale benaming

5. Aanvalshelikopters

Bestaand type
Nationale benaming

6. Op een gepantserd personeelsvoertuig lijkende voertuigen

Bestaand type
Nationale benaming
Type en kaliber van eventuele bewapening

7. Op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen

Bestaand type
Nationale benaming
Type en kaliber van eventuele bewapening

8. Lesvliegtuigen ontworpen en gebouwd voor de initiële vliegopleiding

Bestaand type
Nationale benaming
Type van eventuele bewapening

9. Gevechtsondersteunende helikopters

Bestaand type
Nationale benaming

10. Onbewapende transporthelikopters

Bestaand type
Nationale benaming

11. Brugleggende tanks

Bestaand type
Nationale benaming

TITEL II. SPECIFICATIES VOOR FOTO'S

De ingevolge Titel III van dit Protocol te verstrekken foto's dienen zwart-wit-foto's te zijn. Het gebruik van flits- en belichtingsapparaatuur is toegestaan. Het te fotograferen object dient af te steken tegen de achtergrond van de foto. Alle foto's moeten een fijne korrel hebben met een gelijke kleurstelling en moeten absoluut scherp zijn. Er dienen foto's van 13 centimeter bij 18 centimeter, de rand niet meegerekend, te worden verstrekt. Behalve bij bovenaanzichten, moeten alle foto's zijn genomen vanaf hetzelfde niveau als het te fotograferen materieel, waarbij de camera langs of loodrecht op de lengteas van het te fotograferen object is geplaatst; bij bovenaanzichten moeten de foto's de bovenzijde weergeven, en eventueel het achteraanzicht van het materieel. Het gefotografeerde object moet ten minste 80% van de foto in beslag nemen, horizontaal of verticaal. Elke foto moet behalve het object tevens een meetlat bevatten. De meetlat moet zijn verdeeld in halve meters, afwisselend in zwart en wit. De meetlat moet lang genoeg zijn voor een nauwkeurige meting en moet op of tegen het object zijn geplaatst, dan wel in de dichte nabijheid daarvan. Elke foto moet zijn voorzien van een etiket waarop de door Titel III, paragraaf 2, van dit Protocol, voorgeschreven informatie en de datum waarop de foto is gemaakt, zijn vermeld.

Protocol inzake procedures betreffende de reclassificering van bepaalde modellen of versies van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit als onbewapende lesvliegtuigen

De Partijen komen hierbij procedures en bepalingen overeen betreffende de algehele ontwapening en certificering van de onbewapende toestand van bepaalde modellen of versies van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit in overeenstemming met artikel VIII van het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa van 19 november 1990, hierna te noemen het Verdrag.

TITEL I. ALGEMENE BEPALINGEN

1. Elke Partij heeft het recht uit de getalsmatige beperkingen voor gevechtsvliegtuigen in de artikelen IV en VI van het Verdrag slechts die bepaalde modellen of versies van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit te lichten die zijn genoemd in Titel II, paragraaf 1, van dit Protocol, zulks in overeenstemming met de in dit Protocol vervatte procedures.

A. Elke Partij heeft het recht uit de getalsmatige beperkingen voor gevechtsvliegtuigen in de artikelen IV en VI van het Verdrag de in Titel II, paragraaf 1, van dit Protocol genoemde bepaalde modellen of

versies van vliegtuigen te lichten die onderdelen bevatten zoals omschreven in Titel III, paragrafen 1 en 2, van dit Protocol, zulks slechts door totale ontwapening en certificering.

B. Elke Partij heeft het recht uit de getalsmatige beperkingen voor gevechtsvliegtuigen in de artikelen IV en VI van het Verdrag de in Titel II, paragraaf 1, van dit Protocol genoemde bepaalde modellen of versies van vliegtuigen te lichten die niet onderdelen bevatten zoals omschreven in Titel III, paragrafen 1 en 2, van dit Protocol, zulks door alleen certificering.

2. Modellen of versies van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit genoemd in Titel II van dit Protocol kunnen worden ontwapend en gecertificeerd of alleen gecertificeerd binnen 40 maanden na de inwerkingtreding van het Verdrag. Deze vliegtuigen worden meegeteld voor de getalsmatige beperkingen voor gevechtsvliegtuigen in de artikelen IV en VI van het Verdrag totdat deze vliegtuigen zijn gecertificeerd als onbewapend in overeenstemming met de procedures vervat in Titel IV van dit Protocol. Elke Partij heeft het recht uit de getalsmatige beperkingen voor gevechtsvliegtuigen in de artikelen IV en VI van het Verdrag niet meer dan 550 van deze vliegtuigen te lichten, waarvan er niet meer dan 130 van het model of de versie MiG-25U mogen zijn.

3. Uiterlijk bij de inwerkingtreding van het Verdrag maakt elke Partij aan alle andere Partijen bekend:

A. het totale aantal van elk bepaald model of elke bepaalde versie van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit dat de Partij voornemens is te ontwapenen en certificeren in overeenstemming met Titel I, paragraaf 1, letter A, Titel III en Titel IV van dit Protocol; en

B. het totale aantal van elk bepaald model of elke bepaalde versie van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit dat de Partij voornemens is alleen te certificeren in overeenstemming met Titel I, paragraaf 1, letter B, en Titel IV van dit Protocol.

4. Elke Partij gebruikt ieder door haar noodzakelijk geacht technologische middel om de procedures voor algehele ontwapening vervat in Titel III van dit Protocol toe te passen.

TITEL II. MODELLEN OF VERSIES VAN LESVLIEGTUIGEN MET GEVECHTSCAPACITEIT DIE IN AANMERKING KOMEN VOOR ALGHELE ONTWAPENING EN CERTIFICERING

1. Elke Partij heeft het recht uit de getalsmatige beperkingen voor gevechtsvliegtuigen in de artikelen IV en VI van het Verdrag in overeenstemming met de bepalingen van dit Protocol slechts de volgende bepaalde modellen of versies van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit te lichten:

SU-15U
SU-17U
MiG-15U
MiG-21U
MiG-23U
MiG-25U
UIL-28.

2. De bovenstaande lijst van bepaalde modellen of versies van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit is definitief en niet vatbaar voor herziening.

TITEL III. PROCEDURES VOOR ALGHEELE ONTwapENING

1. Modellen of versies van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit die algeheel worden ontwapend worden ongeschikt gemaakt voor verder gebruik van welk type wapensysteem dan ook, alsmede voor verdere bediening van systemen voor elektronische oorlogvoering en verkenning, zulks door verwijdering van de volgende onderdelen:

A. voorzieningen die met name zijn bedoeld voor het aanbrengen van wapensystemen, zoals speciale bevestigingspunten, lanceer-richtingen of punten waaraan wapens kunnen worden gemonteerd;

B. besturingseenheden en -panelen van wapencontrolesystemen, met inbegrip van systemen voor het kiezen, laden, afvuren of lanceren van wapens;

C. besturingseenheden van het richtsysteem en wapengeleidesystemen die niet geïntegreerd zijn in navigatie- en vluchtcontrolesystemen; en

D. besturingseenheden en -panelen van systemen voor elektronische oorlogvoering en verkenning, met inbegrip van de bijbehorende antennes.

2. Niettegenstaande paragraaf 1 van deze Titel worden speciale bevestigingspunten die zijn ingebouwd in het vliegtuig, alsmede speciale elementen van bevestigingspunten voor algemene doeleinden, die uitsluitend zijn bedoeld voor gebruik met de onderdelen beschreven in paragraaf 1 van deze Titel, ongeschikt gemaakt voor verder gebruik met zulke systemen. Elektrische circuits van de systemen voor wapens, elektronische oorlogvoering en verkenning beschreven in paragraaf 1 van deze Titel worden ongeschikt gemaakt voor verder gebruik door verwijdering van de bedrading of, indien dat technisch niet uitvoerbaar is, door op toegankelijke plaatsen delen van de bedrading eruit te snijden.

3. Elke Partij verstrekt alle andere Partijen uiterlijk 42 dagen voor de algehele ontwapening van het eerste vliegtuig van elk model of elke versie van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit genoemd in Titel II van dit Protocol de volgende informatie:

A. een schematische tekening waarop zijn aangegeven alle hoofdonderdelen van wapensystemen, met inbegrip van het richtsysteem en wapengeleidesystemen, voorzieningen bedoeld voor het aanbrengen van wapens, alsmede onderdelen van systemen voor elektronische oorlogvoering en verkenning, de basisfunctie van de in paragraaf 1 van deze Titel beschreven onderdelen en de functionele verbindingen tussen deze onderdelen onderling;

B. een algemene beschrijving van het ontwapeningsproces, met inbegrip van een lijst van te verwijderen onderdelen; en

C. een foto van elk te verwijderen onderdeel die de plaats ervan in het vliegtuig weergeeft vóór verwijdering en een foto van dezelfde plaats nadat het desbetreffende onderdeel is verwijderd.

TITEL IV. PROCEDURES VOOR CERTIFICERING

1. Elke Partij die voornemens is modellen of versies van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit te ontwapenen en te certificeren of alleen te certificeren, neemt de onderstaande certificeringsprocedure in acht, ten einde te verzekeren dat deze vliegtuigen geen van de in Titel III, paragrafen 1 en 2, van dit Protocol genoemde onderdelen bevatten.

2. In overeenstemming met Titel IX, paragraaf 3, van het Protocol inzake inspectie maakt elke Partij elke certificering bekend aan alle andere Partijen. Bij de eerste certificering van een vliegtuig waarvoor geen algehele ontwapening vereist is, verstrekt de Partij die voornemens is de certificering te verrichten alle andere Partijen de in Titel III, paragraaf 3, letters A, B en C, van dit Protocol de voor een bewapend model of bewapende versie van hetzelfde type vliegtuig voorgeschreven informatie.

3. Elke Partij heeft het recht de certificering van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit te inspecteren in overeenstemming met Titel IX van het Protocol inzake inspectie.

4. Het proces van algehele ontwapening en certificering of van alleen certificering wordt geacht te zijn voltooid wanneer de certificeringsprocedures vervat in deze Titel zijn vervuld, ongeacht of een Partij de rechten met betrekking tot inspectie van de certificering beschreven in paragraaf 3 van deze Titel en Titel IX van het Protocol inzake inspectie uitoefent, mits binnen 30 dagen na ontvangst van de bekendmaking van voltooiing van de certificering en reclassificering ingevolge paragraaf 5 van deze Titel geen Partij aan alle andere Partijen heeft bekendgemaakt dat zij van mening is dat er sprake is van een onduidelijkheid met betrekking tot het certificerings- en reclassificeringsproces. Ingeval er wordt gesteld dat er sprake is van een onduidelijkheid, wordt deze reclassificering niet geacht te zijn voltooid totdat de kwestie aangaande de onduidelijkheid is opgelost.

5. De Partij die de certificering verricht, maakt aan alle andere

Partijen de voltooiing van de certificering bekend in overeenstemming met Titel IX van het Protocol inzake inspectie.

6. De certificering wordt verricht in het toepassingsgebied. Partijen behorend tot dezelfde groep van Partijen hebben het recht gezamenlijk gebruik te maken van plaatsen voor certificering.

TITEL V. PROCEDURES VOOR INFORMATIE-UITWISSELING EN VERIFICATIE

Alle modellen of versies van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit die als onbewapend zijn gecertificeerd, zijn onderworpen aan informatie-uitwisseling in overeenstemming met de bepalingen van het Protocol inzake informatie-uitwisseling, en aan verificatie, met inbegrip van inspectie, in overeenstemming met het Protocol inzake inspectie.

Protocol inzake procedures betreffende de vermindering van conventionele wapensystemen beperkt bij het verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa

De Partijen komen hierbij procedures overeen betreffende de vermindering van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen, zoals vervat in artikel VIII van het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa van 19 november 1990, hierna te noemen het Verdrag.

TITEL I. ALGEMENE VEREISTEN VOOR VERMINDERING

1. De bij het Verdrag beperkte wapensystemen worden verminderd in overeenstemming met de procedures vervat in dit Protocol en in de andere protocollen genoemd in artikel VIII, eerste lid van het Verdrag. Ieder van deze procedures wordt, wanneer zij wordt toegepast in overeenstemming met de bepalingen van artikel VIII van het Verdrag of van dit Protocol, toereikend geacht om verminderingen te verrichten.

2. Elke Partij heeft het recht alle technologische middelen te gebruiken die zij noodzakelijk acht ter toepassing van de procedures voor vermindering van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen.

3. Elke Partij heeft het recht de onderdelen en delen van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die zelf niet zijn onderworpen aan vermindering in overeenstemming met de bepalingen van Titel II van dit Protocol, te verwijderen, te behouden en te gebruiken, en resten af te voeren.

4. Tenzij in dit Protocol anders is bepaald, worden bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen op zodanige wijze verminderd dat verder gebruik of herstel ervan voor militaire doeleinden is uitgesloten.

5. Na de inwerkingtreding van het Verdrag kan iedere Partij bijkomende procedures voor vermindering voorstellen. Deze voorstellen worden medegedeeld aan alle andere Partijen en omvatten de details van zulke procedures in dezelfde vorm als de in dit Protocol vervatte procedures. Dergelijke procedures worden toereikend geacht om de vermindering van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen uit te voeren na een daartoe strekkende beslissing van het Gemengd Overlegorgaan.

TITEL II. NORMEN VOOR AANBIEDING OP VERMINDERINGSPLAATSEN

1. Elk bij het Verdrag beperkt conventioneel wapensysteem dat moet worden verminderd wordt op een verminderingsplaats aangeboden. Elk systeem bestaat ten minste uit de volgende delen en onderdelen:

A. bij gevechtstanks: de romp, de koepel en ingebouwde hoofdbewapening. Voor de toepassing van dit Protocol wordt een ingebouwde hoofdbewapening van een gevechtstank geacht te omvatten de schietbuis, de stootbodem, de astappen en astapdragers.

B. bij pantsergevechtsvoertuigen: de romp, de koepel en ingebouwde hoofdbewapening, indien aanwezig. Voor de toepassing van dit Protocol wordt een ingebouwde hoofdbewapening van een pantsergevechtsvoertuig geacht te omvatten de schietbuis, de stootbodem, de astappen en astapdragers. Voor de toepassing van dit Protocol wordt een ingebouwde hoofdbewapening geacht niet te omvatten machinegeweren met een kaliber van minder dan 20 mm, die alle kunnen worden hergebruikt.

C. bij artillerie: de schietbuis, het kulasgedeelte, de affuit met inbegrip van de astappen en astapdragers en de staart, indien aanwezig; of de lanceerbuizen of lanceerlopen en de grondplaten daarvan, of mortierlopen en de grondplaten daarvan. In het geval van gemechaniseerde stukken artillerie worden de romp en koepel, indien aanwezig, ook aangeboden.

D. bij gevechtsvliegtuigen: de romp; en

E. bij aanvalshelikopters: de romp, met inbegrip van de bevestigingspunten voor de transmissie.

2. In alle gevallen bestaat het in overeenstemming met paragraaf I van deze Titel op de verminderingsplaats aangeboden wapensysteem uit één geheel.

3. Over delen en onderdelen van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen niet nader aangegeven in paragraaf I van deze

Titel, alsook delen en onderdelen die niet behoeven te worden verminderd ingevolge de procedures van dit Protocol, met inbegrip van de koepels van gepantserde personeelsvoertuigen die alleen met machinegeweren zijn uitgerust, kan de Partij die de vermindering verricht, naar eigen inzicht beschikken.

TITEL III. PROCEDURES VOOR VERMINDERING VAN GEVECHTSTANKS DOOR
VERNIETIGING

1. Elke Partij heeft het recht een van de onderstaande procedures te kiezen telkens wanneer zij overgaat tot vernietiging van gevechtstanks op verminderingsplaatsen.

2. Procedure voor vernietiging door versnijden:

A. verwijderen van bijzondere uitrusting uit de romp, met inbegrip van uitneembare uitrusting, bestemd voor het gebruik van boordwapensystemen;

B. verwijderen van de koepel, indien aanwezig;

C. wat het kulasgedeelte betreft:

1. vastlassen van de kulas aan het sluitstuk op ten minste twee plaatsen; of

2. versnijden van ten minste een kant van het sluitstuk langs de lengteas van de opening voor de kulas;

D. doorzagen van de schietbuis in twee delen op een afstand van niet meer dan 100 mm van het sluitstuk;

E. versnijden van één van beide astappen en de bijbehorende astapdrager in de koepel;

F. uitzagen van twee delen uit de rand van de koepelopening in de romp, die elk een deel vormen van een cirkelsector met een hoek van ten minste 60 graden en met een lengte van minimaal 200 mm langs de straal, gecentreerd op de lengteas van het voertuig;

G. uitzagen van delen uit beide zijden van de romp, die de openingen voor de eindaandrijvingen omvatten, door verticale en horizontale insnijdingen in het zijpantser en diagonale insnijdingen in het boven- of bodempantser en in het voor- of achterpantser, zodat de openingen voor de eindaandrijvingen zich in de uitgezaagde gedeelten bevinden.

3. Procedure voor vernietiging door opblazen:

A. romp, luiken en hoekplaten staan open om een maximale luchtstroom te bewerkstelligen;

B. er wordt een explosieve lading aangebracht in de schietbuis op de plaats waar de astappen zijn verbonden met de affuit;

C. er wordt een explosieve lading aangebracht aan de buitenzijde van de romp tussen het tweede en derde wiel, of het derde en vierde wiel wanneer er zes wielen zijn, waarbij natuurlijke zwakke punten zoals lasnaden of ontsnappingsluiken worden vermeden. De lading moet binnen het door de koepel bestreken vlak worden geplaatst. Er

wordt een tweede lading aangebracht aan de binnenzijde van de romp aan dezelfde zijde van de tank, tegenover de lading aan de buitenzijde.

D. er wordt een explosieve lading aangebracht in de koepel bij de affuit van de hoofdbewapening; en

E. alle ladingen worden tegelijkertijd tot ontploffing gebracht zodat de romp en de koepel barsten en worden verwrongen, de kulas van de schietbuis wordt afgerukt, daaraan vastsmelt of wordt vervormd, de schietbuis splijt of in de lengte wordt doorsneden; de affuit breekt zodat er geen schietbuis op geplaatst kan worden en bijkomende schade wordt toegebracht aan het loopwerk zodat ten minste één van de wiel aandrijfpunten wordt vernietigd.

4. Procedure voor vernietiging door vervormen:

A. verwijderen van bijzondere uitrusting uit de romp, met inbegrip van uitneembare uitrusting, bestemd voor het gebruik van boordwapensystemen;

B. verwijderen van de koepel, indien aanwezig;

C. wat het kulasgedeelte betreft:

1. vastlassen van de kulas aan het sluitstuk op ten minste twee plaatsen; of
2. versnijden van ten minste een kant van het sluitstuk langs de lengteas van de opening voor de kulas;

D. doorzagen van de schietbuis in twee delen op een afstand van niet meer dan 100 mm van het sluitstuk;

E. versnijden van één van beide astappen; en

F. de romp en de koepel worden vervormd zodat hun breedte met ten minste 20 procent wordt verminderd.

5. Procedure voor vernietiging door pletten:

A. er wordt een zware stalen sloopkogel of een soortgelijk apparaat herhaaldelijk neergelaten op de romp en de koepel totdat de romp op ten minste drie verschillende plaatsen is gescheurd en de koepel op ten minste één plaats;

B. de slagen van de kogel op de koepel dienen één van beide astappen en de bijbehorende astapdrager buiten werking te stellen en het sluitstuk zichtbaar te vervormen; en

C. de schietbuis dient zichtbaar gescheurd of verbogen te zijn.

TITEL IV. PROCEDURES VOOR DE VERMINDERING VAN PANTSERGEVECHTSVOERTUIGEN DOOR Vernietiging

1. Elke Partij heeft het recht een van de onderstaande procedures te kiezen telkens wanneer zij overgaat tot vernietiging van pantsergevechtsvoertuigen op verminderingsplaatsen.

2. Procedure voor vernietiging door versnijden:

A. bij alle pantsergevechtsvoertuigen verwijderen van bijzondere

uitrusting uit de romp, met inbegrip van uitneembare uitrusting, bestemd voor het gebruik van boordwapensystemen;

B. bij pantserrupsgevechtsvoertuigen, uitzagen van delen uit beide zijden van de romp die de openingen voor de eindaandrijvingen omvatten, door verticale en horizontale insnijdingen in het zijpantser en diagonale insnijdingen in het boven- of bodempantser en het voor- of achterpantser, zodat de openingen voor de eindaandrijvingen zich in de uitgezaagde gedeelten bevinden;

C. bij pantserwielgevechtsvoertuigen uitzagen van delen uit beide zijden van de romp, die de bevestigingspunten voor de voorwieleindaandrijvingen omvatten, verticale, horizontale en onregelmatige insnijdingen in het zij-, voor-, boven- en bodempantser, zodat de bevestigingspunten voor de voorwieleindaandrijvingen zich in de uitgezaagde gedeelten bevinden op een afstand van niet minder dan 100 mm van de insnijdingen; en

D. daarnaast bij pantserinfanteriegevechtsvoertuigen en zwaarbewapende gevechtsvoertuigen:

1. verwijderen van de koepel;
2. versnijden van één van beide astappen en de bijbehorende astapdrager in de koepel;
3. wat het kulasgedeelte betreft:
  - a. vastlassen van de kulas aan het sluitstuk op ten minste twee plaatsen;
  - b. versnijden van ten minste een kant van het sluitstuk langs de lengtes van de opening voor de kulas; of
  - c. doorzagen van het uitwendige deel van de kulas in twee ongeveer gelijke delen;
4. doorzagen van de schietbuis in twee delen op een afstand van niet meer dan 100 mm van het sluitstuk; en
5. uitzagen van twee delen uit de rand van de koepelopening in de romp, die elk een deel vormen van een cirkelsector met een hoek van ten minste 60 graden en met een lengte van minimaal 200 mm langs de straal, gecentreerd op de lengtes van het voertuig.

3. Procedure voor vernietiging door opblazen:

A. er wordt een explosieve lading aangebracht op de vloer in het inwendige in het midden van het voertuig;

B. er wordt een tweede explosieve lading aangebracht als volgt:

1. bij zwaarbewapende gevechtsvoertuigen, in de schietbuis waar de astappen zijn verbonden met de affuit;
2. bij pantserinfanteriegevechtsvoertuigen, aan de buitenzijde van het uitwendige deel van de kulas en het onderste kanondeel;

C. alle luiken worden vergrendeld; en

D. de ladingen worden tegelijkertijd tot ontploffing gebracht zodat de zijkanten en de bovenkant van de romp splijten. Bij zwaarbewapen-

de gevechtsvoertuigen en pantserinfanteriegevechtsvoertuigen dient de schade aan het wapensysteem overeen te komen met die aangegeven in paragraaf 2, letter D, van deze Titel.

4. Procedure voor vernietiging door pletten:

A. er wordt een zware stalen sloopkogel of een soortgelijk apparaat herhaaldelijk neergelaten op de romp en de koepel, indien aanwezig, totdat de romp op ten minste drie verschillende plaatsen is gescheurd en de koepel, indien aanwezig, op één plaats;

B. daarnaast, bij zwaarbewapende gevechtsvoertuigen:

1. dienen de slagen van de kogel op de koepel één van beide astappen en de bijbehorende astapdrager buiten werking te stellen en het sluitstuk zichtbaar te vervormen; en
2. dient de schietbuis zichtbaar gescheurd of verbogen te zijn.

TITEL V. PROCEDURES VOOR DE VERMINDERING VAN ARTILLERIE DOOR
VERNIETIGING

1. Elke Partij heeft het recht een van de onderstaande procedures te kiezen telkens wanneer zij overgaat tot vernietiging van kanonnen, houwitser, stukken artillerie die de kenmerken van kanonnen en houwitser in zich verenigen, meervoudige raketwerpers of mortieren op verminderingsplaatsen.

2. Procedure voor vernietiging door versnijden van kanonnen, houwitser, stukken artillerie die de kenmerken van kanonnen en houwitser in zich verenigen, of mortieren (niet gemechaniseerd):

A. verwijderen van bijzondere uitrusting, met inbegrip van uitneembare uitrusting, bestemd voor het gebruik van het kanon, de houwitser, het stuk artillerie dat de kenmerken van kanonnen en houwitser in zich verenigt, of het mortier;

B. wat het kulasgedeelte betreft, indien aanwezig, van het kanon, de houwitser, het stuk artillerie dat de kenmerken van kanonnen en houwitser in zich verenigt, of het mortier:

1. vastlassen van de kulas aan het sluitstuk op ten minste twee plaatsen; of
2. versnijden van ten minste een kant van het sluitstuk langs de lengteas van de opening voor de kulas;

C. doorzagen van de schietbuis in twee delen op een afstand van niet meer dan 100 mm van het sluitstuk;

D. versnijden van de linker astap van de affuit en astapdrager in de bovenaffuit; en

E. versnijden van de staart of de grondplaat van het mortier in twee ongeveer gelijke delen.

3. Procedure voor vernietiging door opblazen van kanonnen, houwitser of stukken artillerie die de kenmerken van kanonnen en houwitser in zich verenigen (niet gemechaniseerd):

A. er worden explosieve ladingen aangebracht in de schietbuis, op een weglagering in de bovenaffuit en op de staart en tot ontploffing gebracht, zodat:

1. de schietbuis splijt of in de lengte is gescheurd binnen 1,5 m van de kulas;
2. de kulas wordt afgerukt, vervormd of gedeeltelijk gesmolten;
3. de verbindingsstukken tussen de schietbuis en het sluitstuk en tussen een van de astappen van de affuit en de bovenaffuit worden vernietigd of voldoende beschadigd om deze ongeschikt te maken voor verder gebruik; en
4. de staart wordt gescheiden in twee ongeveer gelijke delen of voldoende wordt beschadigd om deze ongeschikt te maken voor verder gebruik.

4. Procedure voor vernietiging door opblazen van niet gemechaniseerde mortieren:

Er worden explosieve ladingen aangebracht in de mortierloop en op de grondplaat zodat, wanneer de ladingen tot ontploffing worden gebracht, de onderste helft van de mortierloop is gescheurd en de grondplaat is losgeslagen in twee ongeveer gelijke delen.

5. Procedure voor vernietiging door vervormen van niet gemechaniseerde mortieren:

A. de mortierloop dient zichtbaar verbogen te zijn in het midden; en

B. de grondplaat dient te zijn verbogen ongeveer op de middellijn onder een hoek van ten minste 45 graden.

6. Procedure voor vernietiging door versnijden van gemechaniseerde kanonnen, houwitsers, stukken artillerie die de kenmerken van kanonnen en houwitsers in zich verenigen, of mortieren:

A. verwijderen van speciale uitrusting, met inbegrip van uitneembare uitrusting, bestemd voor het gebruik van het kanon, de houwitsers of het stuk artillerie dat de kenmerken van kanonnen en houwitsers in zich verenigt, of het mortier;

B. wat het kulasgedeelte, indien aanwezig, van het kanon, de houwitsers, het stuk artillerie dat de kenmerken van kanonnen en houwitsers in zich verenigt, of het mortier betreft:

1. vastlassen van de kulas aan het sluitstuk op ten minste twee plaatsen; of
2. versnijden van ten minste een kant van het sluitstuk langs de lengte van de opening voor de kulas;

C. versnijden van de schietbuis in twee delen op een afstand van niet meer dan 100 mm van het sluitstuk;

D. versnijden van de linker astap en astapdrager; en

E. uitzagen van delen uit beide zijden van de romp, die de openingen voor de eindaandrijvingen omvatten, door verticale en horizontale insnijdingen in het zijpantser en diagonale insnijdingen in

het boven- of bodempantser en het voor- of achterpantser, zodat de openingen voor de eindaandrijvingen zich in de uitgezaagde gedeelten bevinden.

7. Procedure voor vernietiging door opblazen van gemechaniseerde kanonnen, houwitser, stukken artillerie die de kenmerken van kanonnen en houwitser in zich verenigen, of mortieren:

A. bij gemechaniseerde kanonnen, houwitser, stukken artillerie die de kenmerken van kanonnen en houwitser in zich verenigen, of mortieren met een koepel: de methode aangegeven voor gevechtstanks in Titel III, paragraaf 3 van dit Protocol wordt toegepast ten einde resultaten te bereiken die overeenkomen met het aldaar bepaalde; en

B. bij gemechaniseerde kanonnen, houwitser, stukken artillerie die de kenmerken van kanonnen en houwitser in zich verenigen, of mortieren zonder koepel: er wordt een explosieve lading aangebracht in de romp onder de voorrand van de bovenkant van het mechanisme voor de breederichting waarop de schietbuis steunt en tot ontploffing gebracht, zodat het bovenpantser van de romp wordt gescheiden. Voor de vernietiging van het wapensysteem dient de in paragraaf 3 van deze Titel aangegeven methode voor kanonnen, houwitser of stukken artillerie die de kenmerken van kanonnen en houwitser in zich verenigen te worden toegepast ten einde resultaten te bereiken die overeenkomen met het aldaar bepaalde.

8. Procedure voor vernietiging door pletten van gemechaniseerde kanonnen, houwitser, stukken artillerie die de kenmerken van kanonnen en houwitser in zich verenigen, of mortieren:

A. er wordt een zware stalen sloopkogel, of een gelijkwaardig apparaat, herhaaldelijk neergelaten op de romp en de koepel, indien aanwezig, totdat de romp op ten minste drie verschillende plaatsen is gescheurd en de koepel op ten minste één plaats;

B. de slagen van de kogel op de koepel dienen één van beide astappen en de bijbehorende astapdrager buiten werking te stellen en het sluitstuk zichtbaar te vervormen; en

C. de schietbuis dient zichtbaar gescheurd of verbogen te zijn, ongeveer in het midden.

9. Procedure voor vernietiging door versnijden van meervoudige raketwerpers:

A. verwijderen van bijzondere uitrusting uit de meervoudige raketwerper, met inbegrip van uitneembare uitrusting, bestemd voor het gebruik van zijn gevechtssystemen; en

B. verwijderen van schietbuizen of lanceerrails, schroeven (drijfwerk) van delen van het mechanisme voor hoogerichting, schietbuis- of lanceerrailsdragers en hun draaibare delen en het zagen daarvan in twee ongeveer gelijke delen op plaatsen die geen lasnaden zijn

10. Procedure voor vernietiging door opblazen van meervoudige raketwerpers:

er wordt een lineaire holle lading aangebracht dwars op de schietbuizen of lanceerrails en de dragers daarvan. Bij ontploffing dient de lading de schietbuizen of lanceerrails en de dragers daarvan en hun draaibare delen los te rukken in twee ongeveer gelijke delen op plaatsen die geen lasnaden zijn.

11. Procedure voor vernietiging door vervormen van meervoudige raketwerpers:

alle schietbuizen of lanceerrails, dragers daarvan en het richtsysteem dienen ongeveer in het midden zichtbaar verbogen te zijn.

TITEL VI. PROCEDURES VOOR DE VERMINDERING VAN GEVECHTSVLIEGTUIGEN DOOR Vernietiging

1. Elke Partij heeft het recht een van de onderstaande procedures te kiezen telkens wanneer zij overgaat tot vernietiging van gevechtsvliegtuigen op verminderingsplaatsen.

2. Procedure voor vernietiging door versnijden:

de romp van het vliegtuig wordt verdeeld in drie delen, niet langs de lasnaden, door de neus onmiddellijk voor de cockpit en de staart op de plaats waar de vleugels bevestigd te zijn, eraf te zagen zodat de lasnaden, indien deze in de door te zagen delen liggen, zich in de afgezaagde gedeelten bevinden.

3. Procedure voor vernietiging door vervormen:

de romp wordt in zijn geheel vervormd door deze samen te drukken, zodat de hoogte, breedte of lengte wordt verminderd met ten minste dertig procent.

4. Procedure voor vernietiging door gebruik als doelvliegtuigen:

A. elke Partij heeft het recht tijdens het verminderingstijdvak van 40 maanden ten hoogste 200 gevechtsvliegtuigen te verminderen door gebruik als doelvliegtuig;

B. het doelvliegtuig wordt tijdens de vlucht vernietigd door munitie afgevuurd door de strijdkrachten van de Partij die het doelvliegtuig bezit;

C. indien de poging om het doelvliegtuig neer te schieten mislukt en het vervolgens wordt vernietigd door een systeem voor zelfvernietiging, blijven de procedures van deze paragraaf van toepassing. In andere gevallen kan het doelvliegtuig worden geborgen of kan worden gemeld dat het door een ongeval is vernietigd in overeenstemming met Titel IX van dit Protocol, afhankelijk van de omstandigheden; en

D. de vernietiging dient aan alle andere Partijen te worden bekendgemaakt. Deze bekendmaking omvat het type van het vernietigde doelvliegtuig en de plaats waar het werd vernietigd. Binnen 90 dagen

na de bekendmaking zendt de Partij die deze vermindering meldt bewijsstukken, zoals het verslag van het onderzoek, aan alle andere Partijen. In geval van onduidelijkheden met betrekking tot de vernietiging van een bepaald doelvliegtuig, wordt de vermindering niet geacht te zijn voltooid totdat de aangelegenheid definitief is opgelost.

TITEL VII. PROCEDURE VOOR DE VERMINDERING VAN AANVALSHELIKOPTERS DOOR Vernietiging

1. Elke Partij heeft het recht een van de onderstaande procedures te kiezen telkens wanneer zij overgaat tot vernietiging van aanvalshelikopters op verminderingsplaatsen.

2. Procedure voor vernietiging door versnijden:

A. de staartdrager of het staartgedeelte wordt afgezaagd van de romp op zodanige wijze dat de lasnaad in het afgezaagde gedeelte ligt; en

B. ten minste twee bevestigingspunten voor de transmissie op de romp worden afgezaagd, versmolten of vervormd.

3. Procedure voor vernietiging door opblazen:

elk willekeurig type en aantal springstoffen kan worden gebruikt zodat na ontploffing ten minste de romp is gebroken in twee stukken in dat deel van de romp waar zich de bevestigingspunten voor de transmissie bevinden.

4. Procedure voor vernietiging door vervorming:

de romp wordt in zijn geheel vervormd door deze samen te drukken, zodat de hoogte, breedte of lengte ervan wordt vermindert met ten minste dertig procent.

TITEL VIII. REGELS EN PROCEDURES VOOR VERMINDERING VAN BIJ HET VERDRAG BEPERKTE CONVENTIONELE WAPENSISTEMEN DOOR CONVERSIE VOOR NIET-MILITAIRE DOELEINDEN

1. Elke Partij heeft het recht een bepaald aantal gevechtstanks en pantsergevechtsvoertuigen te verminderen door conversie. De typen voertuigen die kunnen worden geconverteerd, zijn genoemd in paragraaf 3 van deze Titel en de specifieke niet-militaire doeleinden waarvoor zij kunnen worden geconverteerd zijn genoemd in paragraaf 4 van deze Titel. Geconverteerde voertuigen mogen niet in dienst worden gesteld bij de conventionele strijdkrachten van een Partij.

2. Elke Partij bepaalt het aantal gevechtstanks en pantsergevechtsvoertuigen dat zij zal converteren. Dit aantal mag niet groter zijn dan:

A. wat gevechtstanks betreft, 5,7 procent (niet meer dan 750 gevechtstanks) van het maximumaantal gevechtstanks dat zij bij ondertekening van het Verdrag heeft bekendgemaakt ingevolge arti-

kel VII van het Verdrag, of 150 stuks, naar gelang welk aantal het grootst is; en

B. wat pantsergevechtsvoertuigen betreft, 15 procent (niet meer dan 3.000 pantsergevechtsvoertuigen) van het maximumaantal pantsergevechtsvoertuigen dat zij bij ondertekening van het Verdrag heeft bekendgemaakt ingevolge artikel VII van het Verdrag, of 150 stuks, naar gelang welk aantal het grootst is.

3. De volgende voertuigen kunnen worden geconverteerd voor niet-militaire doeleinden: T-54, T-55, T-62, T-64, T-72, Leopard 1, BMP-1, BTR-60, OT-64. De Partijen kunnen, in het kader van het Gemengd Overlegorgaan, wijzigingen aanbrengen in de lijst van voertuigen die voor niet-militaire doelen kunnen worden geconverteerd. Deze wijzigingen ingevolge artikel XVI, vijfde lid, van het Verdrag worden geacht verbeteringen te zijn met het oog op de uitvoerbaarheid en doeltreffendheid van het Verdrag, die slechts betrekking hebben op ondergeschikte kwesties van technische aard.

4. Deze voertuigen worden geconverteerd voor de volgende specifieke niet-militaire doeleinden:

- A. tractors voor algemeen gebruik;
- B. bulldozers;
- C. brandweervoertuigen;
- D. kraanwagens;
- E. generatorvoertuigen;
- F. rijdende steenmolens;
- G. voertuigen voor dagbouw;
- H. reddingsvoertuigen;
- I. ambulances;
- J. transportvoertuigen;
- K. voertuigen voor olieboring;
- L. voertuigen voor het opruimen van weggestroomde olie en chemische produkten;
- M. rupsijsbrekers;
- N. voertuigen voor milieuwerkzaamheden.

De Partijen kunnen in het kader van het Gemengd Overlegorgaan wijzigingen aanbrengen in de lijst van specifieke niet-militaire doeleinden. Deze wijzigingen ingevolge artikel XVI, vijfde lid, van het Verdrag worden geacht verbeteringen te zijn met het oog op de uitvoerbaarheid en doeltreffendheid van het Verdrag, die slechts betrekking hebben op ondergeschikte kwesties van technische aard.

5. Bij de inwerkingtreding van het Verdrag maakt elke Partij aan alle andere Partijen het aantal gevechtstanks en pantsergevechtsvoertuigen bekend die zij voornemens is te converteren in overeenstemming met de bepalingen van het Verdrag. Bekendmaking van het voornemen van een Partij om over te gaan tot conversie in overeenstemming met deze Titel geschiedt aan alle andere Partijen ten minste

15 dagen van tevoren in overeenstemming met Titel X, vijfde lid van het Protocol inzake inspectie. In de bekendmaking worden het aantal en de typen voertuigen die zullen worden geconverteerd, de aanvangsdatum en de datum van voltooiing van het converteren, alsmede de voertuigen voor specifieke niet-militaire doeleinden die aldus zullen ontstaan, aangegeven.

6. De volgende procedures worden uitgevoerd voor het converteren van gevechtstanks en pantsergevechtsvoertuigen op verminderingsplaatsen:

A. bij gevechtstanks:

1. verwijderen van speciale uitrusting uit de romp, met inbegrip van uitneembare uitrusting, bestemd voor het gebruik van de boordwapensystemen;
2. verwijderen van de koepel, indien aanwezig;
3. wat het kulasgedeelte betreft:
  - a. vastlassen van de kulas op het sluitstuk op ten minste twee plaatsen; of
  - b. versnijden van ten minste een kant van het sluitstuk langs de lengteas van de opening voor de kulas;
4. doorzagen van de schietbuis in twee delen op een afstand van niet meer dan 100 mm van het sluitstuk;
5. versnijden van één van beide astappen en de bijbehorende astapdrager in de koepel; en
6. uitzagen en verwijderen van een deel van het bovenpantser van de romp vanaf de voorpantserplaat tot het midden van de koepelopening in de romp, te zamen met de bijbehorende delen van het zijpantser op een hoogte van niet minder dan 200 mm (bij de T-64 en de T-72 niet minder dan 100 mm) onder het niveau van het bovenpantser van de romp, alsmede het bijbehorende deel van de voorpantserplaat die op dezelfde hoogte wordt uitgezaagd. Het afgezaagde gedeelte van deze voorpantserplaat bestaat ten minste uit het bovenste derde deel; en

B. bij pantsergevechtsvoertuigen:

1. bij alle pantsergevechtsvoertuigen, verwijderen van bijzondere uitrusting uit de romp, met inbegrip van uitneembare uitrusting, bestemd voor het gebruik van de boordwapensystemen;
2. bij voertuigen met de motor achterin, uitzagen en verwijderen van een deel van het bovenpantser van de romp vanaf de voorpantserplaat tot het schot van het motor- en transmissiecompartiment, te zamen met de bijbehorende delen van het zij- en voorpantser op een hoogte van niet minder dan 300 mm onder het niveau van de bovenkant van het compartiment voor de gevechtsgroep;
3. bij voertuigen met de motor voorin, uitzagen en verwijderen

van een deel van het bovenpantser van de romp vanaf het schot van het motor- en transmissiecompartiment tot de achterkant van het voertuig, te samen met de bijbehorende delen van het zijpantser op een hoogte van niet minder dan 300 mm onder het niveau van de bovenkant van het compartiment voor de gevechtsgroep;

4. daarnaast bij pantserinfanteriegevechtsvoertuigen en zwaar-bewapende gevechtsvoertuigen:
  - a. verwijderen van de koepel;
  - b. versnijden van één van beide astappen en de bijbehorende astapdrager in de koepel;
  - c. wat het kulasgedeelte betreft:
    - i. vastlassen van de kulas op het sluitstuk op ten minste twee plaatsen;
    - ii. versnijden van ten minste een kant van het sluitstuk langs de lengteas van de opening voor de kulas; of
    - iii. doorzagen van het uitwendige deel van de kulas in twee ongeveer gelijke delen; en
  - d. doorzagen van de schietbuis in twee delen op een afstand van niet meer dan 100 mm van het sluitstuk.

7. Gevechtstanks en pantsergevechtsvoertuigen die worden verminderd ingevolge paragraaf 6 van deze Titel zijn onderworpen aan inspectie, zonder recht van weigering, in overeenstemming met Titel X van het Protocol inzake inspectie. Gevechtstanks en pantsergevechtsvoertuigen worden geacht te zijn verminderd na voltooiing van de procedures bepaald in paragraaf 6 van deze Titel en bekendmaking in overeenstemming met Titel X van het Protocol inzake inspectie.

8. Voertuigen verminderd ingevolge paragraaf 7 van deze Titel blijven onderworpen aan bekendmaking ingevolge Titel IV van het Protocol inzake informatie-uitwisseling tot de definitieve conversie voor niet-militaire doeleinden is voltooid en deze is bekendgemaakt in overeenstemming met Titel X, paragraaf 12, van het Protocol inzake inspectie.

9. Voertuigen die definitieve conversie voor niet-militaire doeleinden ondergaan zijn eveneens onderworpen aan inspectie in overeenstemming met Titel X van het Protocol inzake inspectie, met de onderstaande wijzigingen:

A. de definitieve conversie op een verminderingsplaats is niet onderworpen aan inspectie;

B. alle andere Partijen hebben het recht geheel geconverteerde voertuigen te inspecteren, zonder recht van weigering, na ontvangst van een bekendmaking van de Partij die de definitieve conversie verricht, waarin is aangegeven wanneer de procedures voor definitieve conversie zullen zijn voltooid.

10. Indien, na voltooiing van de procedures aangegeven in paragraaf 6 van deze Titel voor een bepaald voertuig, wordt besloten niet over te gaan tot definitieve conversie, wordt het voertuig vernietigd binnen de termijnen voor conversie genoemd in artikel VIII van het Verdrag, zulks in overeenstemming met de desbetreffende procedures elders in dit Protocol.

TITEL IX. PROCEDURE INGEVAL VAN VERNIETIGING DOOR EEN ONGEVAL

1. Elke Partij heeft het recht haar verminderingsverplichting voor elke categorie bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen te verminderen in geval van vernietiging door een ongeval, zulks met een aantal niet groter dan 1,5 procent van de maximaal aantallen die zij bij ondertekening van het Verdrag voor die categorie heeft bekendgemaakt.

2. Een bij het Verdrag beperkt conventioneel wapensysteem wordt geacht te zijn verminderd, in overeenstemming met artikel VIII van het Verdrag, indien het ongeval waarbij het werd vernietigd binnen zeven dagen nadat het ongeval zich heeft voorgedaan, wordt bekendgemaakt aan alle andere Partijen. De bekendmaking omvat het type van het vernietigde exemplaar, de datum van het ongeval, de bij benadering aangegeven plaats van het ongeval en de met het ongeval samenhangende omstandigheden.

3. Binnen 90 dagen na de bekendmaking verstrekt de Partij die deze vermindering meldt bewijsstukken, zoals een rapport van het onderzoek, aan alle andere Partijen in overeenstemming met artikel XVII van het Verdrag. In geval van onduidelijkheden betreffende het ongeval wordt deze vermindering niet geacht te zijn voltooid totdat de aangelegenheid definitief is opgelost.

TITEL X. PROCEDURE VOOR VERMINDERING DOOR MIDDEL VAN TENTOONSTELLING

1. Elke Partij heeft het recht te verminderen door een bepaald aantal bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen tentoon te stellen.

2. Een Partij mag ten hoogste een procent of acht exemplaren, naar gelang welk aantal het grootst is, van haar maximaal aantallen die zij heeft opgegeven bij ondertekening van het Verdrag voor elke categorie bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen, verminderen door middel van tentoonstelling.

3. Niettegenstaande de paragrafen 1 en 2 van deze Titel heeft elke Partij tevens het recht twee exemplaren van elk bestaand type bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen in werkende staat te

houden voor tentoonstelling. Deze conventionele wapensystemen worden tentoongesteld in musea of op andere soortgelijke plaatsen.

4. Conventionele wapensystemen die worden tentoongesteld of zich in musea bevinden vóór de ondertekening van dit Verdrag zijn niet onderworpen aan de getalsmatige beperkingen vervat in het Verdrag, met inbegrip van de getalsmatige beperkingen vervat in de paragrafen 2 en 3 van deze Titel.

5. De exemplaren die zullen worden verminderd door middel van tentoonstelling dienen de volgende procedures te ondergaan op verminderingsplaatsen:

A. bij alle tentoon te stellen exemplaren die worden aangedreven door eigen motoren, worden de brandstoftanks onbruikbaar gemaakt; en:

1. worden de motor(en) en de transmissie verwijderd en de bevestigingspunten daarvan beschadigd, zodat deze onderdelen niet opnieuw kunnen worden aangebracht; of
2. wordt het motorcompartiment gevuld met beton of een polymeerhars;

B. bij alle tentoon te stellen exemplaren die zijn uitgerust met kanonnen met een kaliber van 75 mm of groter met ingebouwd vast mechanisme voor hoogte- en breedterichting worden de mechanismen voor hoogte- en breedterichting vastgelast, zodat de schietbuis niet in de hoogte of breedte kan worden bewogen. Daarnaast worden bij de tentoon te stellen exemplaren die draaikransaandrijvingen hebben voor het in de hoogte of breedte bewegen, drie opeenvolgende tanden afgezaagd in de heugel of ring aan elke zijde van het rondsel van de schietbuis;

C. bij alle tentoon te stellen exemplaren die zijn uitgerust met wapensystemen die niet voldoen aan de criteria vervat in letter b van deze paragraaf worden de schietbuis en het kulasgedeelte gevuld met beton of polymeerhars, te beginnen bij de voorzijde van de kulas tot 100 mm voor de tromp.

TITEL XI. PROCEDURE VOOR VERMINDERING DOOR GEBRUIK ALS GRONDDOELEN

1. Elke Partij heeft het recht een bepaald aantal gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en gemechaniseerde stukken artillerie te verminderen door deze te gebruiken als gronddoelen.

2. Een Partij mag aantallen gevechtstanks of pantsergevechtsvoertuigen tot ten hoogste 2,5 procent van haar maximaal aantal in elk van beide categorieën, zoals bekendgemaakt bij de ondertekening van het Verdrag ingevolge artikel VII van het Verdrag, verminderen door gebruik als gronddoelen. Daarnaast heeft geen enkele Partij het recht

meer dan 50 stukken gemechaniseerde artillerie te verminderen door gebruik als gronddoelen.

3. Conventionele wapensystemen in gebruik als gronddoelen vóór de ondertekening van het Verdrag zijn niet onderworpen aan de getalsmatige beperkingen vervat in de artikelen IV, V of VI van het Verdrag, of aan de getalsmatige beperkingen vervat in paragraaf 2 van deze Titel.

4. Deze door gebruik als gronddoelen te verminderen exemplaren ondergaan de volgende procedures op verminderingsplaatsen:

A. bij gevechtstanks en gemechaniseerde artillerie:

1. wat het kulasgedeelte betreft:

- a. vastlassen van de kulas aan het sluitstuk op ten minste twee plaatsen; of
- b. versnijden van ten minste een kant van het sluitstuk langs de lengteas van de opening voor de kulas;

2. versnijden van één van beide astappen en de bijbehorende astapdrager in de koepel; en

3. uitzagen van delen aan beide zijden van de romp, die de openingen voor de eindaandrijvingen omvatten, door verticale en horizontale insnijdingen in het zijpantser en diagonale insnijdingen in het boven- of bodempantser en het voor- of achterpantser, zodat de openingen voor de eindaandrijvingen zich in de uitgezaagde gedeelten bevinden; en

B. bij pantsergevechtsvoertuigen:

1. wat het kulasgedeelte betreft:

- a. vastlassen van de kulas op het sluitstuk op ten minste twee plaatsen;
- b. versnijden van ten minste een kant van het sluitstuk langs de lengteas van de opening voor de kulas; of
- c. versnijden van het uitwendige deel van de kulas in twee ongeveer gelijke delen.

2. versnijden van één van beide astappen en de bijbehorende astapdrager in de koepel;

3. bij pantserupsgevechtsvoertuigen, uitzagen van delen aan beide zijden van de romp, die de openingen voor de eindaandrijvingen omvatten, door verticale en horizontale insnijdingen in het zijpantser en diagonale insnijdingen in het boven- of bodempantser en het voor- of achterpantser, zodat de openingen voor de eindaandrijvingen zich in de uitgezaagde gedeelten bevinden; en

4. bij pantserwielgevechtsvoertuigen, uitzagen van delen aan beide zijden van de romp, die de bevestigingspunten voor de voorwieleindaandrijvingen omvatten, door verticale, horizontale en onregelmatige insnijdingen in het zij-, voor-, boven- en bodempantser, zodat de bevestigingspunten voor de voorwieleindaandrijvingen zich in de afgezaagde gedeel-

ten bevinden op een afstand van niet minder dan 100 mm van de insnijdingen.

TITEL XII. PROCEDURE VOOR VERMINDERING DOOR GEBRUIK VOOR INSTRUCTIEDOELEINDEN OP DE GROND

1. Elke Partij heeft het recht een bepaald aantal gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters te verminderen door gebruik voor instructiedoeleinden op de grond.

2. Een Partij mag aantallen gevechtsvliegtuigen of aanvalshelikopters tot ten hoogste vijf procent van haar maximumaantallen in elk van beide categorieën, zoals bekendgemaakt bij de ondertekening van het Verdrag ingevolge artikel VII van het Verdrag, verminderen door gebruik voor instructiedoeleinden op de grond.

3. Bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die in gebruik zijn voor instructiedoeleinden op de grond vóór de ondertekening van het Verdrag zijn niet onderworpen aan de getalsmatige beperkingen vervat in de artikelen IV, V of VI van het Verdrag of de getalsmatige beperkingen vervat in paragraaf 2 van deze Titel.

4. De exemplaren die worden verminderd door gebruik voor instructiedoeleinden op de grond ondergaan de volgende procedures op verminderingsplaatsen:

A. bij gevechtsvliegtuigen:

1. versnijden van de romp in twee delen op de plaats waar de vleugels bevestigd zijn;
2. verwijderen van motoren, onbruikbaar maken van de bevestigingspunten voor motoren en hetzij vullen van alle brandstoftanks met beton, polymeer- of harshoudende stollende verbindingen, hetzij verwijderen van de brandstoftanks en onbruikbaar maken van de bevestigingspunten voor de brandstoftanks; of
3. verwijderen van alle inwendige, uitwendige en uitneembare wapensystemen, verwijderen van de staartvin en onbruikbaar maken van de bevestigingspunten voor de staartvin, en vullen van alle brandstoftanks op een na met beton, polymeer- of harshoudende stollende verbindingen; en

B. bij aanvalshelikopters:

afzagen van de staartdrager of het staartgedeelte van de romp, zodat de lasnaad zich in het afgezaagde gedeelte bevindt.

Protocol inzake procedures betreffende de categorisering van gevechtshelikopters en de recategorisering van algemeen inzetbare aanvalshelikopters

De Partijen komen hierbij procedures en bepalingen overeen betreffende de categorisering van gevechtshelikopters en de recategorisering van algemeen inzetbare aanvalshelikopters zoals bepaald in artikel VIII van het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa van 19 november 1990, hierna te noemen het Verdrag.

TITEL I. ALGEMENE VOORWAARDEN VOOR DE CATEGORISERING VAN GEVECHTSHELIKOPTERS

1. Gevechtshelikopters worden gecategoriseerd als gespecialiseerde aanvalshelikopters, algemeen inzetbare aanvalshelikopters of gevechtsondersteunende helikopters en worden als zodanig genoemd in het Protocol inzake bestaande typen.

2. Alle modellen of versies van een gespecialiseerde aanvalshelikopter worden gecategoriseerd als gespecialiseerde aanvalshelikopters.

3. Niettegenstaande de bepalingen van paragraaf 2 van deze Titel en als enige uitzondering op die paragraaf kan de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken in totaal ten hoogste 100 Mi-24R en Mi-24K helikopters bezitten, die zijn uitgerust voor het verkennen, lokaliseren of het nemen van chemische, biologische of radiologische monsters, welke niet zijn onderworpen aan de beperkingen voor aanvalshelikopters in de artikelen IV en VI van het Verdrag. Deze helikopters zijn onderworpen aan uitwisseling van informatie in overeenstemming met het Protocol inzake informatie-uitwisseling en aan inwendige inspectie in overeenstemming met Titel VI, paragraaf 30 van het Protocol inzake inspectie. Mi-24R en Mi-24K helikopters boven dit totaal worden gecategoriseerd als gespecialiseerde aanvalshelikopters, ongeacht hoe zij zijn uitgerust, en tellen mee voor de getalsmatige beperkingen voor aanvalshelikopters in de artikelen IV en VI van het Verdrag.

4. Elke Partij die zowel gevechtsondersteunende als algemeen inzetbare aanvalsmoedellen of -versies van een helikopter bezit, categoriseert als aanvalshelikopters alle helikopters die een of meer in Titel III, paragraaf 1, van dit Protocol genoemde kenmerken hebben en is gerechtigd alle helikopters die geen van de in Titel III, paragraaf 1, van dit Protocol genoemde kenmerken hebben, te categoriseren als gevechtsondersteunende helikopters.

5. Elke Partij die alleen gevechtsondersteunende modellen of versies bezit van een type helikopter dat zowel in de lijst van algemeen inzetbare aanvalshelikopters als in de lijst van gevechtsondersteunen-

de helikopters in het Protocol inzake bestaande typen is opgenomen, is gerechtigd die helikopters te categoriseren als gevechtsondersteunende helikopters.

TITEL II. ALGEMENE VOORWAARDEN VOOR RECATEGORISERING

1. Alleen gevechtshelikopters die zijn gecategoriseerd als algemeen inzetbare aanvalshelikopters in overeenstemming met de voorwaarden voor categorisering vervat in dit Protocol komen in aanmerking voor recategorisering als gevechtsondersteunende helikopters.

2. Elke Partij heeft het recht individuele algemeen inzetbare aanvalshelikopters die een of meer van de in Titel III, paragraaf 1, van dit Protocol genoemde kenmerken hebben, alleen door conversie en certificering te recategoriseren. Elke Partij heeft het recht individuele algemeen inzetbare aanvalshelikopters die geen van de in Titel III, paragraaf 1, van dit Protocol genoemde kenmerken hebben, te recategoriseren door alleen certificering.

3. Elke Partij gebruikt alle door haar noodzakelijk geachte technologische middelen om de procedures voor conversie vervat in Titel III van dit Protocol toe te passen.

4. Elke gevechtshelikopter die is onderworpen aan de recategoriseringsprocedure moet het oorspronkelijke serienummer van de fabrikant dragen, duurzaam aangebracht in een deel van de hoofdstructuur van de romp.

TITEL III. PROCEDURES VOOR CONVERSIE

1. Algemeen inzetbare aanvalshelikopters die worden geconverteerd, worden ongeschikt gemaakt voor verder gebruik van geleide wapens door de verwijdering van de volgende onderdelen:

A. voorzieningen die met name zijn bedoeld voor het aanbrengen van geleide wapens, zoals speciale bevestigingspunten of lanceerriechtingen. Zulke speciale bevestigingspunten die zijn ingebouwd in de helikopter, alsmede speciale elementen van bevestigingspunten voor algemene doeleinden die uitsluitend zijn bedoeld voor gebruik door geleide wapens, worden ongeschikt gemaakt voor verder gebruik met geleide wapens; en

B. alle ingebouwde vuurleidings- en richtsystemen voor geleide wapens, met inbegrip van bedrading.

2. Elke Partij verstrekt alle andere Partijen de volgende informatie, hetzij ten minste 42 dagen voor de conversie van de eerste helikopter van een type, hetzij bij de inwerkingtreding van het Verdrag ingeval een Partij zowel algemeen inzetbare aanvalshelikopters als gevechtsondersteunende helikopters van hetzelfde type opgeeft:

A. een schematische tekening waarop zijn aangegeven alle hoofdonderdelen van ingebouwde vuurleidings- en richtsystemen voor geleide wapens, alsmede onderdelen van uitrusting bestemd voor het aanbrengen van geleide wapens, de basisfunctie van de in paragraaf 1 van deze Titel beschreven onderdelen en de functionele verbindingen tussen deze onderdelen onderling;

B. een algemene beschrijving van het conversieproces met inbegrip van een lijst van te verwijderen onderdelen; en

C. een foto van elk te verwijderen onderdeel die de plaats ervan in de helikopter weergeeft vóór de verwijdering en een foto van dezelfde plaats nadat het desbetreffende onderdeel is verwijderd.

TITEL IV. PROCEDURES VOOR CERTIFICERING

1. Elke Partij die algemeen inzetbare aanvalshelikopters recategoriseert, neemt de onderstaande certificeringsprocedures in acht, ten einde te verzekeren dat deze helikopters geen van de in Titel III, paragraaf 1, van dit Protocol genoemde kenmerken hebben.

2. Elke Partij maakt elke certificering bekend aan alle andere Partijen in overeenstemming met Titel IX, paragraaf 3, van het Protocol inzake inspectie.

3. Elke Partij heeft het recht de certificering van helikopters te inspecteren in overeenstemming met Titel IX van het Protocol inzake inspectie.

4. Het proces van recategorisering wordt geacht te zijn voltooid wanneer de certificeringsprocedures vervat in deze Titel zijn voltooid, ongeacht of een Partij de rechten met betrekking tot inspectie van de certificering beschreven in paragraaf 3 van deze Titel en Titel IX van het Protocol inzake inspectie uitoefent, mits binnen 30 dagen na ontvangst van de bekendmaking van voltooiing van de certificering en recategorisering ingevolge paragraaf 5 van deze Titel geen Partij aan alle andere Partijen heeft bekendgemaakt dat zij van mening is dat er sprake is van een onduidelijkheid met betrekking tot het certificerings- en recategoriseringsproces. Ingeval er wordt gesteld dat er sprake is van een onduidelijkheid wordt deze recategorisering niet geacht te zijn voltooid totdat de kwestie aangaande de onduidelijkheid is opgelost.

5. De Partij die de certificering verricht, maakt aan alle andere Partijen de voltooiing van de certificering en recategorisering bekend in overeenstemming met Titel IX van het Protocol inzake inspectie.

6. De certificering wordt verricht binnen het toepassingsgebied. Partijen behorend tot dezelfde groep van Partijen hebben het recht gezamenlijk gebruik te maken van plaatsen voor certificering.

TITEL V. PROCEDURES VOOR INFORMATIE-UITWISSELING EN VERIFICATIE

Alle gevechtshelikopters binnen het toepassingsgebied zijn onderworpen aan informatie-uitwisseling in overeenstemming met de bepalingen van het Protocol inzake informatie-uitwisseling, en aan verificatie, met inbegrip van inspectie, in overeenstemming met het Protocol inzake inspectie.

Protocol inzake bekendmaking en uitwisseling van informatie

De Partijen komen hierbij procedures en bepalingen overeen betreffende de bekendmaking en uitwisseling van informatie ingevolge artikel XIII van het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa van 19 november 1990, hierna te noemen het Verdrag.

TITEL I. INFORMATIE OVER DE STRUCTUUR VAN DE LANDSTRIJDKRACHTEN, DE LUCHTSTRIJDKRACHTEN EN DE LUCHTVERDEDIGINGSSTRIJDKRACHTEN VAN ELKE PARTIJ BINNEN HET TOEPASSINGSGEBIED

1. Elke Partij verstrekt alle andere Partijen de volgende informatie over de structuur van haar landstrijdkrachten, luchstrijdkrachten en luchtverdedigingsstrijdkrachten binnen het toepassingsgebied:

A. de bevelsorganisatie van haar landstrijdkrachten, onder vermelding van de benaming en de subordiatie van alle gevechtsformaties en -eenheden en gevechtsondersteunende en logistieke formaties en eenheden op elk bevelsniveau in neergaande lijn tot aan het niveau van brigade/regiment of daaraan gelijkwaardig, met inbegrip van luchtverdedigingsformaties en -eenheden ondergeschikt aan of onder het niveau van militair district of een gelijkwaardig niveau. Zelfstandige eenheden op het eerstvolgende bevelsniveau onder dat van brigade/regiment die rechtstreeks ondergeschikt zijn aan formaties boven het niveau van brigade/regiment (d.w.z. zelfstandige bataljons) dienen te worden aangeduid, onder vermelding van de formatie of eenheid waaraan die eenheden ondergeschikt zijn; en

B. de bevelsorganisatie van haar luchstrijdkrachten en luchtverdedigingsstrijdkrachten, onder vermelding van de benaming en de subordiatie van formaties en eenheden op elk bevelsniveau in neergaande lijn tot aan het niveau van wing/luchtmachtregiment of daaraan gelijkwaardig. Zelfstandige eenheden op het eerstvolgende bevelsniveau onder dat van wing/luchtmachtregiment (d.w.z. zelfstandige squadrons) dienen te worden aangeduid, onder vermelding van de formatie of eenheid waaraan die eenheden ondergeschikt zijn.

TITEL II. INFORMATIE OVER DE TOTALE AANTALLEN IN ELKE CATEGORIE BIJ HET VERDRAG BEPERKTE CONVENTIONELE WAPENSISTEMEN

1. Elke Partij verstrekt alle andere Partijen informatie over:

A. de totale aantallen en de aantallen per type van hetgeen zij bezit in elke categorie bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen; en

B. de totale aantallen en de aantallen per type van hetgeen zij bezit wat betreft bij het Verdrag beperkte gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en artillerie in elk van de gebieden omschreven in de artikelen IV en V van het Verdrag.

TITEL III. INFORMATIE OVER DE PLAATS, AANTALLEN EN TYPEN VAN CONVENTIONELE WAPENSISTEMEN IN DIENST BIJ DE CONVENTIONELE STRIJDKRACHTEN VAN DE PARTIJEN

1. Voor elk van haar ingevolge Titel I, paragraaf 1, letters A en B, van dit Protocol bekendgemaakte formaties en eenheden, alsmede afzonderlijk gelegeerde bataljons/squadrons, of gelijkwaardige eenheden, die aan die formaties en eenheden ondergeschikt zijn, verstrekt elke Partij aan alle andere Partijen de volgende informatie:

A. de benaming en de plaats in vredetijd van haar formaties en eenheden waar zich bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen in de onderstaande categorieën bevinden, met inbegrip van het hoofdkwartier, onder vermelding van de aardrijkskundige naam en de coördinaten:

1. gevechtstanks;
2. pantsergevechtsvoertuigen;
3. artillerie;
4. gevechtsvliegtuigen; en
5. aanvalshelikopters;

B. hetgeen haar ingevolge letter A van deze paragraaf bekendgemaakte formaties en eenheden bezitten wat betreft de in letter A van deze paragraaf genoemde conventionele wapensystemen, met opgave van aantallen (per type ingeval van formaties en eenheden op het niveau van divisie, of daaraan gelijkwaardig, en daaronder) alsmede wat betreft:

1. gevechtsondersteunende helikopters;
2. onbewapende transporthelikopters;
3. brugleggende tanks, met opgave van die welke zich in actieve eenheden bevinden;
4. op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen;
5. op een gepantserd personeelsvoertuig lijkende voertuigen;
6. lesvliegtuigen ontworpen en gebouwd voor de initiële vliegopleiding;
7. gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit; en

8. Mi-21R en Mi-24K helikopters die niet zijn onderworpen aan de in artikel IV, eerste lid, en artikel VI van het Verdrag genoemde getalsmatige beperkingen¹⁾);

C. de benaming en de plaats in vreedestijd van andere dan haar ingevolge letter A van deze paragraaf bekendgemaakte formaties en eenheden, waar zich de volgende categorieën conventionele wapensystemen, zoals omschreven in artikel II van het Verdrag, genoemd in het Protocol inzake bestaande typen of vermeld in het Protocol inzake de reclassificering van vliegtuigen, bevinden, met inbegrip van het hoofdkwartier, onder vermelding van de aardrijkskundige naam en de coördinaten:

1. gevechtsondersteunende helikopters;
2. onbewapende transporthelikopters;
3. brugleggende tanks;
4. op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen;
5. op een gepantserd personeelsvoertuig lijkende voertuigen;
6. lesvliegtuigen ontworpen en gebouwd voor de initiële vliegopleiding;
7. gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit; en
8. Mi-21R en Mi-24K helikopters die niet zijn onderworpen aan de in artikel IV, eerste lid, en artikel VI van het Verdrag genoemde getalsmatige beperkingen¹⁾); en

D. hetgeen haar ingevolge letter C van deze paragraaf bekendgemaakte formaties en eenheden bezitten in elke hierboven genoemde categorie, met opgave van aantallen (per type ingeval van formaties en eenheden op het niveau van divisie, of daaraan gelijkwaardig, en daaronder) en, in geval van brugleggende tanks, die welke zich in actieve eenheden bevinden;

2. Elke Partij verstrekt alle andere Partijen informatie over conventionele wapensystemen die in dienst zijn gesteld bij haar conventionele strijdkrachten, doch niet in het bezit zijn van haar landstrijdkrachten, luchtstrijdkrachten of luchtverdedigingsstrijdkrachten, zulks onder vermelding van:

A. de benaming en de plaats in vreedestijd van haar formaties en eenheden in neergaande lijn tot het niveau van brigade/regiment, wing/luchtmachtregiment of gelijkwaardige eenheden, alsmede eenheden op het eerstvolgende bevelsniveau onder dat van brigade/regiment of wing/luchtmachtregiment die afzonderlijk geleverd of zelfstandig zijn (d.w.z. bataljons/squadrons of gelijkwaardige eenheden) waar zich bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen in de onderstaande categorieën bevinden, met inbegrip van het hoofd-

¹⁾ Overeenkomstig Titel I, paragraaf 3, van het Protocol inzake de recategorisering van helikopters.

kwartier, onder vermelding van de aardrijkskundige naam en de coördinaten:

1. gevechtstanks;
2. pantsergevechtsvoertuigen;
3. artillerie;
4. gevechtsvliegtuigen; en
5. aanvalshelikopters; en

B. hetgeen haar ingevolge letter A van deze paragraaf bekendgemaakte formaties en eenheden bezitten wat betreft de in letter A van deze paragraaf genoemde conventionele wapensystemen, met opgave van aantallen (per type ingeval van formaties en eenheden op het niveau van divisie, of daaraan gelijkwaardig, en daaronder) en wat betreft:

1. gevechtshelikopters;
2. onbepaalde transporthelikopters;
3. brugleggende tanks, onder vermelding van die welke zich in actieve eenheden bevinden;
4. op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen;
5. op een gepantserd personeelsvoertuig lijkende voertuigen;
6. lesvliegtuigen ontworpen en gebouwd voor de initiële vliegopleiding;
7. gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit; en
8. Mi-24R en Mi-24K helikopters die niet zijn onderworpen aan de in artikel IV, eerste lid, en artikel VI van het Verdrag genoemde getalsmatige beperkingen¹⁾.

3. Elke Partij verstrekt alle andere Partijen de volgende informatie:

A. de ligging van haar aangewezen permanente opslagplaatsen, onder vermelding van de aardrijkskundige naam en de coördinaten, en de aantallen en typen van conventionele wapensystemen in de in paragraaf 1, letters A en B, van deze Titel genoemde categorieën die op die plaatsen aanwezig zijn;

B. de ligging van haar militaire opslagplaatsen die niet-organiek behoren tot als verificatie-object aangeduide formaties en eenheden, zelfstandige reparatie- en onderhoudseenheden, militaire opleidingsinstellingen en militaire vliegvelden, onder vermelding van de aardrijkskundige naam en de coördinaten, waar zich conventionele wapensystemen in de in paragraaf 1, letters A en B, van deze Titel genoemde categorieën bevinden of routinematig aanwezig zijn, met opgave van hetgeen zij per type in elke categorie op die plaatsen bezit; en

C. de ligging van haar plaatsen waar de vermindering van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen zal plaatsvinden

¹⁾ Overeenkomstig Titel 1, paragraaf 3, van het Protocol inzake de recategorisering van helikopters.

overeenkomstig het Protocol inzake vermindering, onder vermelding van de plaats door middel van de aardrijkskundige naam en de coördinaten, en hetgeen zij bezit per type in elke categorie van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die wachten op vermindering op die plaatsen, waarbij wordt vermeld dat het een verminderingsplaats is.

TITEL IV. INFORMATIE OVER DE PLAATS EN AANTALLEN VAN
GEVECHTSTANKS, PANTSERGEVECHTSVOERTUIGEN, ARTILLERIE,
GEVECHTSVLIEGTUIGEN EN AANVALSHELIKOPTERS BINNEN HET
TOEPASSINGSGBIED, DOCH NIET IN DIENST BIJ CONVENTIONELE
STRIJDKRACHTEN

1. Elke Partij vertrekt alle andere Partijen informatie over de plaats en de aantallen van haar gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters binnen het toepassingsgebied die niet in dienst zijn bij haar conventionele strijdkrachten, doch die van militaire betekenis kunnen zijn.

A. Elke Partij verstrekt derhalve de volgende informatie:

1. met betrekking tot haar gevechtstanks, artillerie, gevechtsvliegtuigen en gespecialiseerde aanvalshelikopters, alsmede pantsergevechtsvoertuigen zoals omschreven in artikel XII van het Verdrag, in het bezit van organisaties tot het niveau, in neergaande lijn, van zelfstandig of afzonderlijk gelegerd bataljon, of daaraan gelijkwaardig, die qua opzet en structuur zijn bedoeld om in vreedstijd binnenlandse veiligheids-taken te verrichten, de ligging, met inbegrip van de aardrijkskundige naam en de coördinaten, van de plaatsen waar deze wapensystemen zich bevinden, alsook de aantallen en typen van conventionele wapensystemen in die categorieën die elk van die organisaties bezit;
2. met betrekking tot haar gepantserde personeelsvoertuigen, zwaarbewapende gevechtsvoertuigen en algemeen inzetbare aanvalshelikopters in het bezit van organisaties die qua opzet en structuur zijn bedoeld om in vreedstijd binnenlandse veiligheidstaken te verrichten, de totale aantallen in elke categorie van deze wapensystemen in elke bestuurlijke regio of afdeling;
3. met betrekking tot haar gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters die, in afwachting van een andere bestemming, uit dienst zijn gesteld in overeenstemming met artikel IX van het Verdrag, de ligging, met inbegrip van de aardrijkskundige naam en de coördinaten, van plaatsen waar deze wapensystemen zich bevinden, alsmede de aantallen en typen per plaats;
4. met betrekking tot haar gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters

verstrekt elke Partij alle andere Partijen na de inwerkingtreding van het Verdrag en bij elke jaarlijkse uitwisseling van informatie ingevolge Titel VII, paragraaf 1, letter C, van dit Protocol, een herkenbare aanduiding van elke plaats waar zich gewoonlijk meer dan in totaal 15 gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en stukken artillerie of meer dan 5 gevechtsvliegtuigen of meer dan 10 aanvalshelikopters bevinden die, ingevolge artikel III, eerste lid, letter E, van het Verdrag, in afwachting zijn van of worden opgeknapt voor uitvoer of wederuitvoer en tijdelijk in het toepassingsgebied worden gehouden. Elke Partij verstrekt alle andere Partijen na de inwerkingtreding van het Verdrag en bij elke jaarlijkse uitwisseling van informatie ingevolge Titel VII, paragraaf 1, letter C, van dit Protocol, de aantallen van die gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters. De Partijen komen in het kader van het Gemengd Overlegorgaan de vorm overeen waarin de informatie over de aantallen uit hoofde van deze bepaling zal worden verstrekt.

5. met betrekking tot haar gevechtstanks en pantsergevechtsvoertuigen die zijn verminderd en wachten op conversie ingevolge Titel VIII van het Protocol inzake vermindering, de ligging, met inbegrip van de aardrijkskundige naam en de coördinaten, van elke plaats waar zich deze wapensystemen bevinden, alsmede de aantallen en typen per plaats; en
6. met betrekking tot haar gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters die uitsluitend worden gebruikt voor onderzoek of ontwikkelingsdoeleinden ingevolge artikel III, eerste lid, letter B, van het Verdrag, verstrekt elke Partij alle andere Partijen na de inwerkingtreding van het Verdrag en bij elke jaarlijkse uitwisseling van informatie ingevolge Titel VII, paragraaf 1, letter C, van dit Protocol, de totale aantallen in elke categorie van deze conventionele wapensystemen.

TITEL V. INFORMATIE OVER VERIFICATIE-OBJECTEN EN OPGEGEVEN INSPECTIEPLAATSEN

1. Elke Partij verstrekt alle andere Partijen informatie waarin zij haar verificatie-objecten aanduidt, met inbegrip van het totale aantal en de benaming van elk verificatie-object, en waarin zij haar opgegeven inspectieplaatsen, als omschreven in Titel I van het Protocol inzake inspectie, noemt, waarbij zij over elke inspectieplaats de volgende informatie verstrekt:

- A. de benaming en de ligging van elke inspectieplaats, met inbegrip van de aardrijkskundige naam en de coördinaten;
- B. de benaming van alle verificatie-objecten, als omschreven in

Titel I, paragraaf 1, letter J, van het Protocol inzake inspectie, op die inspectieplaats, met dien verstande dat ondergeschikte onderdelen op het eerstvolgende bevelsniveau onder dat van brigade/regiment of wing/luchtmachtregiment, gelegerd in de nabijheid van elkaar of van het hoofdkwartier dat rechtstreeks boven deze onderdelen staat, als niet afzonderlijk gelegerd kunnen worden beschouwd, indien de afstand tussen deze afzonderlijk gelegerde bataljons/squadrons of gelijkwaardige eenheden onderling of tot hun hoofdkwartier niet groter is dan 15 kilometer;

C. de totale aantallen, per type, van conventionele wapensystemen in elke in Titel III van dit Protocol genoemde categorie die op die inspectieplaats en bij elk verificatie-object aanwezig zijn, alsmede die welke behoren tot een verificatie-object dat zich bevindt op een andere opgegeven inspectieplaats, onder vermelding van de benaming van elk van die verificatie-objecten;

D. daarnaast, voor elke opgegeven inspectieplaats, het aantal conventionele wapensystemen die niet in dienst zijn gesteld bij haar conventionele strijdkrachten, waarbij tevens worden vermeld:

1. gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters die, in afwachting van een andere bestemming, buiten dienst zijn gesteld in overeenstemming met de bepalingen van artikel IX van het Verdrag, dan wel zijn verminderd en wachten op conversie ingevolge het Protocol inzake vermindering; en
2. gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters in het bezit van organisaties die qua opzet en structuur zijn bedoeld om in vreedstijd binnenlandse veiligheidstaken te verrichten;

E. opgegeven inspectieplaatsen waar zich gevechtstanks, pantsergevechtsvliegtuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters bevinden die in afwachting zijn van of worden opgeknapt voor uitvoer of wederuitvoer en tijdelijk binnen het toepassingsgebied worden gehouden, of uitsluitend worden gebruikt voor onderzoeks- of ontwikkelingsdoeleinden, dienen als zodanig te worden aangeduid en de totale aantallen in elke categorie op een inspectieplaats dienen te worden verstrekt; en

F. het/de desbetreffende punt(en) van binnenkomst/vertrek voor elke opgegeven inspectieplaats, met inbegrip van de aardrijkskundige naam en de coördinaten.

TITEL VI. INFORMATIE OVER DE LIGGING VAN INSPECTIEPLAATSEN WAARAAN CONVENTIONELE WAPENSYSTEMEN ZIJN ONTTROKKEN

1. Elke Partij verstrekt alle andere Partijen jaarlijks, bij de jaarlijkse uitwisseling van informatie ingevolge Titel VII, paragraaf 1, letter C, van dit Protocol, informatie over de ligging van plaatsen die eerder zijn bekendgemaakt als opgegeven inspectieplaatsen waaraan alle

conventionele wapensystemen in de in Titel III, paragraaf 1, van dit Protocol genoemde categorieën zijn onttrokken sinds de ondertekening van het Verdrag, indien die inspectieplaatsen nog worden gebruikt door de conventionele strijdkrachten van die Partij. De ligging van die inspectieplaatsen wordt voor de duur van drie jaar na de onttrekking bekendgemaakt.

TITEL VII. TIJDSHEMA VOOR HET VERSTREKKEN VAN INFORMATIE
INGEVOLGE DE TITELS I TOT EN MET V VAN DIT PROTOCOL

1. Elke Partij verstrekt alle andere Partijen de informatie ingevolge de Titels I tot en met V van dit Protocol op de volgende wijze:

A. bij de ondertekening van het Verdrag, de informatie over de toestand op die datum; en, uiterlijk 90 dagen na ondertekening van het Verdrag, verstrekt elke Partij alle andere Partijen in het kader van het Gemengd Overlegorgaan alle noodzakelijke rechtzettingen betreffende de ingevolge de Titels III, IV en V van dit Protocol verschaft informatie. Deze rechtzettingen worden beschouwd als informatie verstrekt bij de ondertekening van het Verdrag en als informatie over de toestand op die datum;

B. 30 dagen na de inwerkingtreding van het Verdrag, de informatie over de toestand op de datum van inwerkingtreding;

C. op 15 december van het jaar waarin het Verdrag in werking treedt (tenzij de inwerkingtreding binnen 60 dagen voor 15 december plaatsvindt), en op 15 december van elk jaar daarna, de informatie over de toestand op 1 januari van het volgende jaar; en

D. na het verstrijken van het in artikel VIII van het Verdrag genoemde verminderingstijdvak van 40 maanden, de informatie over de toestand op die datum.

TITEL VIII. INFORMATIE OVER WIJZIGINGEN IN DE ORGANISATORISCHE
STRUCTUREN VAN DE STRIJDKRACHTEN OF DE AANTALLEN CONVENTIONELE
WAPENSYTEMEN IN HUN BEZIT

1. Elke Partij maakt aan alle andere Partijen bekend:

A. een permanente wijziging in de organisatorische structuur van haar conventionele strijdkrachten binnen het toepassingsgebied zoals bekendgemaakt ingevolge Titel I van dit Protocol, zulks ten minste 42 dagen vóór de wijziging; en

B. elke wijziging van 10 procent of meer, sinds de laatste jaarlijkse uitwisseling van informatie, in één van de categorieën van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die zijn ondergebracht bij haar gevechtsformaties en -eenheden of gevechtsondersteunende of logistieke formaties en eenheden in neergaande lijn tot het niveau van brigade/regiment, wing/ luchtmachtregiment, zelfstandig of afzonderlijk gelegerd bataljon/squadron of daaraan gelijkwaardig, zoals bekendgemaakt in Titel III, paragraaf 1, letters A en B, en

paragraaf 2, letters A en B, van dit Protocol. Deze bekendmaking wordt uiterlijk vijf dagen nadat de wijziging zich voordoet afgegeven, onder vermelding van hetgeen zij feitelijk bezit na de bekendgemaakte wijziging.

TITEL IX. INFORMATIE OVER DE INDIENSTSTELLING EN DE
UITDIENSTSTELLING VAN BIJ HET VERDRAG BEPERKTE CONVENTIONELE
WAPENSYSTEMEN BIJ DE CONVENTIONELE STRIJDKRACHTEN VAN EEN
PARTIJ

1. Elke Partij verstrekt alle andere Partijen na de inwerkingtreding van het Verdrag of bij elke jaarlijkse uitwisseling van informatie ingevolge Titel VII, paragraaf 1, letter C, van dit Protocol:

A. samengevoegde informatie over de aantallen en typen van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die in dienst zijn gesteld bij haar conventionele strijdkrachten binnen het toepassingsgebied gedurende de voorafgaande 12 maanden; en

B. samengevoegde informatie over de aantallen en typen van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die uit dienst zijn gesteld bij haar conventionele strijdkrachten binnen het toepassingsgebied gedurende de voorafgaande 12 maanden.

TITEL X. INFORMATIE OVER HET OVERBRENGEN NAAR OF HET VERWIJDEREN
UIT HET TOEPASSINGSGEBIED VAN BIJ HET VERDRAG BEPERKTE
CONVENTIONELE WAPENSYSTEMEN IN DIENST BIJ DE CONVENTIONELE
STRIJDKRACHTEN VAN DE PARTIJEN

1. Elke Partij verstrekt alle andere Partijen jaarlijks na de inwerkingtreding van het Verdrag en bij elke jaarlijkse uitwisseling van informatie ingevolge Titel VII, paragraaf 1, letter C, van dit Protocol:

A. samengevoegde informatie over de aantallen en typen van elke categorie bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die in dienst zijn gesteld bij haar conventionele strijdkrachten en die gedurende de laatste 12 maanden werden overgebracht naar het toepassingsgebied, alsmede informatie over het feit of enige van de wapensystemen een formatie of eenheid vormen;

B. samengevoegde informatie over de aantallen en typen van elke categorie bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die in dienst zijn gesteld bij haar conventionele strijdkrachten en die gedurende de laatste 12 maanden werden verwijderd uit het toepassingsgebied, en daarbuiten blijven, alsmede informatie over de laatste gemelde plaatsen binnen het toepassingsgebied waar die conventionele wapensystemen zich bevonden; en

C. bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die in dienst zijn bij haar conventionele strijdkrachten binnen het toepassingsgebied en die binnen een tijdvak van zeven dagen uit het toepassingsgebied werden verwijderd en wederom daarnaar werden

overgebracht, mede voor doeleinden als opleiding en militaire activiteiten, zijn niet onderworpen aan de bepalingen inzake melding in deze Titel.

TITEL XI. CONVENTIONELE WAPENSYSTEMEN DIE DOOR HET TOEPASSINGSGBIED WORDEN DOORGEVOERD

1. De bepalingen van dit Protocol zijn niet van toepassing op conventionele wapensystemen die door het toepassingsgebied worden overgebracht van een plaats buiten het toepassingsgebied naar een eindbestemming buiten het toepassingsgebied. Conventionele wapensystemen in de in Titel III van dit Protocol genoemde categorieën die binnen het toepassingsgebied zijn gebracht met het oog op doorvoer worden gemeld overeenkomstig dit Protocol indien zij langer dan zeven dagen binnen het toepassingsgebied verblijven.

TITEL XII. DE VORM WAARIN DE INFORMATIE WORDT VERSTREKT

1. Elke Partij verstrekt alle andere Partijen de in dit Protocol genoemde informatie in overeenstemming met de procedures vervat in artikel XVII van het Verdrag en de Bijlage inzake de vormvoorschriften. In overeenstemming met artikel XVI, vijfde lid, van het Verdrag worden wijzigingen op de Bijlage inzake de vormvoorschriften beschouwd als verbeteringen betreffende de uitvoerbaarheid en de doeltreffendheid van het Verdrag die betrekking hebben op ondergeschikte kwesties van technische aard.

TITEL XIII. ANDERE BEKENDMAKINGEN OP GROND VAN HET VERDRAG

1. Na de ondertekening van het Verdrag en voor de inwerkingtreding daarvan stelt het Gemengd Overlegorgaan een document op betreffende de door het Verdrag voorgeschreven bekendmakingen. Dit document noemt alle bekendmakingen, onder vermelding van die welke moeten worden afgegeven in overeenstemming met artikel XVII van het Verdrag, en omvat, voor zover noodzakelijk, mede de passende vormvoorschriften voor die bekendmakingen. In overeenstemming met artikel XVI, vijfde lid, van het Verdrag worden wijzigingen op dit document, waaronder de vormvoorschriften, beschouwd als verbeteringen betreffende de uitvoerbaarheid en de doeltreffendheid van het Verdrag die betrekking hebben op ondergeschikte kwesties van technische aard.

Bijlage inzake de vormvoorschriften voor de uitwisseling van informatie

1. Elke Partij verstrekt alle andere Partijen informatie ingevolge het Protocol inzake informatie-uitwisseling, hierna te noemen het Protocol, zulks in overeenstemming met de in deze Bijlage beschreven vormvoorschriften. De informatie in elk gegevensoverzicht wordt verstrekt in mechanisch of elektronisch gedrukte vorm en in één van de zes officiële talen van de Conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa. In elk schema (kolom a) wordt aan de ingevoerde gegevens telkens een volgend regelnummer toegekend.

2. Elke bundel van gegevensoverzichten begint met een schutblad waarop de naam is vermeld van de Partij die de overzichten verstrekt, de taal waarin de overzichten zijn gesteld, de datum waarop de overzichten zullen worden uitgewisseld en de datum met ingang waarvan de in de overzichten verstrekte informatie van toepassing is.

TITEL I. INFORMATIE OVER DE STRUCTUUR VAN DE LANDSTRIJDKRACHTEN, DE LUCHTSTRIJDKRACHTEN EN DE LUCHTVERDEDIGINGSSTRIJDKRACHTEN BINNEN HET TOEPASSINGSGBIED

1. Ingevolge Titel I van het Protocol verstrekt elke Partij informatie over de bevelsorganisatie van haar landstrijdkrachten, met inbegrip van luchtverdedigingsformaties en -eenheden ondergeschikt aan of onder het niveau van militair district of een gelijkwaardig niveau, en haar luchtstrijdkrachten alsmede haar luchtverdedigingsstrijdkrachten, zulks in de vorm van twee afzonderlijke overzichten van hiërarchiegegevens als weergegeven in Schema I.

2. De te verstrekken gegevensoverzichten beginnen bij het hoogste bevelsniveau en bestrijken alle bevelsniveaus in neergaande lijn tot aan het niveau van brigade/regiment, zelfstandig bataljon en wing/luchtmachtregiment, zelfstandig squadron of daaraan gelijkwaardig. Een militair district/leger/korps wordt bijvoorbeeld gevolgd door ondergeschikte zelfstandige regimenten, zelfstandige bataljons, depots, opleidingsinstellingen, vervolgens elke ondergeschikte divisie met haar regimenten/zelfstandige bataljons. Na vermelding van alle ondergeschikte organisaties volgen de gegevens betreffende het volgende militaire district/leger/korps. Dezelfde procedure wordt toegepast voor luchtstrijdkrachten en luchtverdedigingsstrijdkrachten.

A. Elke organisatie wordt aangeduid (kolom b) door middel van een eigen identificatiecode (d.w.z. het registratienummer van de formatie of eenheid) die in latere overzichten en alle latere uitwisselingen van informatie voor die organisatie wordt gebruikt; haar nationale benaming (d.w.z. de naam, in kolom c) en, in het geval van divisies, brigades/regimenten, zelfstandige bataljons, en wing/luchtmachtregiment, zelfstandige squadrons of gelijkwaardige organisaties, indien

van toepassing, het soort formatie of eenheid (bijvoorbeeld infanterie-, tank-, artillerie-, jachtvliegtuig-, bommenwerper-, bevoorradings-); en

B. voor elke organisatie worden de twee bevelsniveaus binnen het toepassingsgebied aangeduid die onmiddellijk boven die organisatie staan (kolommen d en e).

Schema I: BEVELSORGANISATIE VAN DE LANDSTRIJDKRACHTEN, DE LUCHTSTRIJDKRACHTEN EN DE LUCHTVERDEDIGINGSSTRIJDKRACHTEN VAN (Partij) PER (datum)

TITEL II. INFORMATIE OVER DE TOTALE AANTALLEN CONVENTIONELE WAPENSYSTEMEN DIE ZIJN ONDERWORPEN AAN DE GETALSMATIGE BEPERKINGEN OVEREENKOMSTIG DE ARTIKELEN IV EN V VAN HET VERDRAG

1. Overeenkomstig Titel II van het Protocol verstrekt elke Partij gegevens over haar totale aantallen, per type, van gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen en stukken artillerie (Schema IIA) die zijn onderworpen aan de getalsmatige beperkingen genoemd in de artikelen IV en V van het Verdrag (kolom b), en over haar totale aantallen, per type, van gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters (Schema IIB) die zijn onderworpen aan de getalsmatige beperkingen genoemd in artikel IV van het Verdrag (kolom b).

2. De gegevens over pantsergevechtsvoertuigen omvatten de totale aantallen van zwaarbewapende gevechtsvoertuigen, pantserinfanteriegevechtsvoertuigen en gepantserde personeelsvoertuigen, alsmede de aantallen (kolom f/e) en de typen (kolom e/d) daarvan in elk van deze subcategorieën (kolom d/c).

3. In het geval van gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie en brugleggende tanks, opgeslagen in overeenstemming met artikel X van het Verdrag, wordt het totale aantal vermeld dat zich in aangewezen permanente opslagplaatsen bevindt (kolom g).

Schema IIA: TOTALE AANTALLEN GEVECHTSTANKS, PANTSERGEVECHTSVOERTUIGEN EN STUKKEN ARTILLERIE DIE ZIJN ONDERWORPEN AAN DE GETALSMATIGE BEPERKING VAN (Partij) PER (datum)

Schema IIB: TOTALE AANTALLEN GEVECHTSVLIEGTUIGEN EN AANVALSHELIKOPTERS DIE ZIJN ONDERWORPEN AAN DE GETALSMATIGE BEPERKING VAN (Partij) PER (datum)

TITEL III: INFORMATIE OVER DE PLAATS, AANTALLEN EN TYPEN VAN
CONVENTIONELE WAPENSISTEMEN IN DIENST BIJ DE
CONVENTIONELE STRIJDKRACHTEN

1. Elke Partij verstrekt een overzicht van hiërarchiegegevens van al haar landstrijdkrachten, luchstrijdkrachten en luchtverdedigingsstrijdkrachten gemeld ingevolge Titel III, paragraaf 1, van het Protocol, formaties en eenheden gemeld ingevolge Titel III, paragraaf 2, van het Protocol en inrichtingen waar zich in Titel III, paragraaf 3, van het Protocol genoemde conventionele wapensystemen bevinden.

2. Voor elke organisatie en inrichting wordt de volgende informatie verstrekt:

A. het registratienummer van de formatie of eenheid (kolom b) en de benaming van de organisatie (kolom c) als in Schema I. Aan afzonderlijk gelegeerde bataljons/squadrons vermeld ingevolge paragraaf 1 van deze Titel, formaties en eenheden gemeld ingevolge Titel III, paragraaf 2, van het Protocol en inrichtingen vermeld in overeenstemming met Titel III, paragraaf 3, van het Protocol wordt ook een eigen registratienummer (kolom b) toegekend; tevens wordt hun nationale benaming (d.w.z. de naam) (kolom c) vermeld. In hun rangschikking in het overzicht komt de subordinatie tot uitdrukking, met uitzondering van de in Titel III, paragraaf 2, van het Protocol gemelde formaties en eenheden, die gezamenlijk aan het eind van het overzicht worden genoemd:

1. aangewezen permanente opslagplaatsen worden aangeduid met de aantekening „aangewezen permanente opslagplaats” achter de nationale benaming; en
2. verminderingplaatsen worden aangeduid met de aantekening „vermindering” achter de nationale benaming;

B. de ligging (kolom d), met inbegrip van de aardrijkskundige naam en de coördinaten op tien seconden nauwkeurig. Voor plaatsen waar zich gestationeerde strijdkrachten bevinden, wordt tevens de naam van de ontvangende Partij vermeld;

C. voor elk bevelsniveau van het hoogste niveau tot aan dat van divisie/luchtmachtdivisie, de totale aantallen conventionele wapensystemen in elke categorie (kolommen f tot en met m/l). Bijvoorbeeld, het totale aantal dat een divisie bezit is de som van hetgeen al haar ondergeschikte organisaties bezitten; en

D. voor elk bevelsniveau van dat van divisie en lager als genoemd in paragraaf 1 van deze Titel, het aantal conventionele wapensystemen per type onder de kopjes in de Schema's IIIA en IIIB (kolommen f tot en met m/l). In de kolom „pantsergevechtsvoertuig” in Schema IIIA (kolom g) worden de subcategorieën (d.w.z. gepantserde personeelsvoertuigen, pantserinfanteriegevechtsvoertuigen, zwaarbewapende gevechtsvoertuigen) afzonderlijk vermeld. In de kolom „aanvalshelikopters” (kolom k/i) worden de subcategorieën (d.w.z. gespeciali-

seerde of algemeen inzetbare aanvalshelikopters) afzonderlijk vermeld. In de kolom „overige” (l) in Schema IIIB worden vermeld eventuele gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, op een gepantserd personeelsvoertuig lijkende of op een infanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen en brugleggende tanks die in dienst zijn bij de luchtmacht en de luchtverdedigingskrachten.

Schema IIIA: INFORMATIE OVER DE PLAATS, AANTALLEN EN TYPEN VAN CONVENTIONELE WAPENSYSTEMEN, VERSTREKT INGEVOLGE TITEL III VAN HET PROTOCOL INZAKE INFORMATIE-UITWISSELING VAN (Partij) PER (datum)

Schema IIIB: INFORMATIE OVER DE PLAATS, AANTALLEN EN TYPEN VAN CONVENTIONELE WAPENSYSTEMEN, VERSTREKT INGEVOLGE TITEL III VAN HET PROTOCOL INZAKE INFORMATIE-UITWISSELING VAN (Partij) PER (datum)

TITEL IV. INFORMATIE OVER CONVENTIONELE WAPENSYSTEMEN DIE NIET IN DIENST ZIJN BIJ CONVENTIONELE STRIJKKRACHTEN, VERSTREKT INGEVOLGE TITEL IV VAN HET PROTOCOL INZAKE INFORMATIE-UITWISSELING

1. Ingevolge Titel IV van het Protocol verstrekt elke Partij informatie over de plaats, aantallen en typen van haar gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen en aanvalshelikopters binnen het toepassingsgebied, doch niet in dienst bij haar conventionele strijdkrachten.

2. Voor elke plaats wordt de volgende informatie verstrekt:

A. de bepalingen van Titel IV van het Protocol op grond waarvan de informatie wordt verstrekt (kolom b);

B. de plaats (kolom c):

1. met betrekking tot conventionele wapensystemen gemeld ingevolge Titel IV, paragraaf 1, letter A, punten 1, 3 en 5, van het Protocol, de aardrijkskundige naam en de coördinaten, op tien seconden nauwkeurig, van de plaatsen waar die wapensystemen zich bevinden; en

2. met betrekking tot conventionele wapensystemen gemeld ingevolge Titel IV, paragraaf 1, letter A, punt 2, van het Protocol, de nationale benaming van de bestuurlijke regio of afdeling waar die wapensystemen zich bevinden.

C. met betrekking tot conventionele wapensystemen gemeld ingevolge Titel IV, paragraaf 1, letter A, punten 1 en 2, van het Protocol, de benaming van de organisaties op nationaal niveau die de genoemde wapensystemen bezitten (kolom c); en

D. voor elke plaats, het aantal, per type, onder de desbetreffende kopjes in Schema IV (kolommen d tot en met h), met de volgende uitzondering:

met betrekking tot conventionele wapensystemen gemeld ingevolge Titel IV, paragraaf 1, letter A, punt 2, van het Protocol worden slechts de aantallen in elke categorie verstrekt, zulks uitsluitend voor de genoemde bestuurlijke regio of afdeling (kolom c).

Schema IV: INFORMATIE OVER DE PLAATS VAN CONVENTIONELE WAPENSISTEMEN, VERSTREKT INGEVOLGE TITEL IV VAN HET PROTOCOL INZAKE INFORMATIE-UITWISSELING VAN (Partij) PER (datum)

TITEL V. INFORMATIE OVER VERIFICATIE-OBJECTEN EN OPgegeven
INSPECTIEPLAATSEN

1. Ingevolge Titel V van het Protocol verstrekt elke Partij een overzicht van haar verificatie-objecten en opgegeven inspectieplaatsen als omschreven in Titel I van het Protocol inzake inspectie. Opgegeven inspectieplaatsen (Schema V) worden in alfabetische volgorde vermeld.

2. Over opgegeven inspectieplaatsen dient de volgende informatie te worden verstrekt:

A. een eigen identificatiecode (d.w.z. het registratienummer van de opgegeven inspectieplaats) (kolom b) die in alle latere uitwisselingen van informatie voor die plaats zal worden gebruikt;

B. de naam van de plaats en de ligging ervan, aangegeven door middel van de aardrijkskundige naam en de coördinaten, op 10 seconden nauwkeurig, (kolom c). Voor plaatsen waar zich verificatie-objecten van gestationeerde strijdkrachten bevinden, wordt ook de ontvangende Partij vermeld;

C. het/de desbetreffende punt(en) van binnenkomst/vertrek (kolom d);

D. een eigen volgnummer, de benaming en het registratienummer van de formatie of eenheid van alle verificatie-objecten die zijn gestationeerd op de opgegeven inspectieplaats als genoemd in Titel III van deze Bijlage (kolom e). De volgnummers worden zodanig toegekend, dat het nummer dat is toegekend aan het laatste verificatie-object in het overzicht gelijk is aan het totale aantal verificatie-objecten van een Partij; en

E. het totale aantal conventionele wapensystemen in elke in Titel III van het Protocol genoemde categorie die zich op de opgegeven inspectieplaats bevinden en in het bezit zijn van elk verificatie-object (kolommen f tot en met p), onder vermelding van bovendien:

1. de conventionele wapensystemen in elke categorie die zich op de opgegeven inspectieplaats bevinden en die behoren tot een verificatie-object dat is gelegerd op een andere opgegeven inspectieplaats, onder vermelding van de benaming en het registratienummer van de formatie of eenheid van elk verificatie-object (kolom e); en

2. de conventionele wapensystemen die niet behoren tot een verificatie-object worden aangeduid door middel van de volgende aantekeningen onmiddellijk na/onder de vermelding in de kolommen f tot en met p:
  - a. wapensystemen in het bezit van organisaties die qua opzet en structuur zijn bedoeld om in vreedstijd binnenlandse veiligheidstaken te verrichten, de aantekening „veiligheid”;
  - b. uit dienst gestelde wapensystemen, de aantekening „uit dienst gesteld”;
  - c. wapensystemen die wachten op of worden opgeknapt voor uitvoer of wederuitvoer, de aantekening „export”;
  - d. verminderde wapensystemen die wachten op conversie, de aantekening „verminderd”;
  - e. wapensystemen die uitsluitend worden gebruikt voor onderzoeks- en ontwikkelingsdoeleinden, de aantekening „research”.

Schema V: INFORMATIE OVER VERIFICATIE-OBJECTEN EN OPgegeven INSPECTIEPLAATSEN VAN (Partij) PER (datum)

3. Elke Partij verstrekt een overzicht van punten van binnenkomst/vertrek (Schema VI). In het schema wordt telkens een eigen numerieke identificatiecode toegekend, die wordt gebruikt ter aanduiding van het/de punt(en) van binnenkomst/vertrek voor elke ingevolge paragraaf 2, letter c, van deze Titel vermelde inspectieplaats. De aanduiding van de ligging omvat mede de aardrijkskundige naam (kolom c) en de coördinaten, op 10 seconden nauwkeurig (kolom d). Bij elk punt wordt tevens vermeld voor welk type vervoer - „lucht”, „zee” of „land” - het geschikt is (kolom e).

Schema VI: PUNTEN VAN BINNENKOMST/VERTREK VAN (Partij) PER (datum)

Schema I: BEVELSORGANISATIE VAN DE LANDSTRIJDKRACHTEN, DE LUCHTSTRIJDKRACHTEN EN DE LUCHTVERDEDIGINGSSTRIJDKRACHTEN VAN (Partij) PER (datum)

Regelnummer	Registratienummer van formatie of eenheid	Benaming van formatie of eenheid	Subordinatie	
			1e hogere bevelsniveau	2e hogere bevelsniveau
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)

Schema IIA: TOTALE AANTALLEN GEVECHTSTANKS, PANTSERGEVECHTSVOERTUIGEN EN STUKKEN ARTILLERIE DIE ZIJN ONDERWORPEN AAN DE GETALSMATIGE BEPERKING VAN (Partij) PER (datum)

Regelnummer	Gebied	Categorie	Subcategorie	Type	Totaal aantal (inclusief in aangewezen permanente opslagplaatsen)	Aantal in aangewezen permanente opslagplaatsen
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)

**Schema IIB: TOTALE AANTALEN GEVECHTSVLIEGTUIGEN EN AANVALS-
HELIKOPTERS DIE ZIJN ONDERWORPEN AAN DE GETALSMATIGE BEPERKING
VAN (Partij) PER (datum)**

Regel- nummer	Categorie	Subcategorie	Type	Totaal aantal
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)

Schema IV: INFORMATIE OVER DE PLAATS VAN CONVENTIONELE WAPEN-SYSTEMEN, VERSTREKT INGEVOLGE TITEL IV VAN HET PROTOCOL INZAKE INFORMATIE-UITWISSELING VAN (Partij) PER (datum)

Regelnummer	Verwijzing naar Protocol	Plaats	Gevechtstanks	Pantsergevechtsvoertuigen	Artillerie	Aanvalshelikopters	Gevechtsvliegtuigen
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)

Schema VI: PUNTEN VAN BINNENKOMST/VERTREK VAN (Partij) PER (datum)

Regelnummer	Registratienummer van punt van binnenkomst/vertrek	Naam van punt van binnenkomst/vertrek	Ligging	Type(n)
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)

Protocol inzake inspectie

De Partijen komen hierbij procedures en andere bepalingen overeen betreffende het houden van inspecties als bedoeld in artikel XIV van het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa van 19 november 1990, hierna te noemen het Verdrag.

TITEL I. BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN

1. Voor de toepassing van het Verdrag wordt verstaan onder:
  - A. „geïnspecteerde Partij” een Partij op het grondgebied waarvan een inspectie wordt uitgevoerd in overeenstemming met artikel XIV van het Verdrag:
    1. in geval van inspectieplaatsen waar slechts bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen van een stationerende Partij aanwezig zijn, oefent die stationerende Partij, met inachtneming van de bepalingen van dit Protocol, de rechten en verplichtingen uit van de geïnspecteerde Partij als neergelegd in dit Protocol, zulks voor de duur van de inspectie op de inspectieplaats waar haar bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen zich bevinden; en
    2. in geval van inspectieplaatsen waar bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen van meer dan één Partij aanwezig zijn, oefent elk van die Partijen, met inachtneming van de bepalingen van dit Protocol, ten aanzien van haar eigen bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen de rechten en verplichtingen uit van de geïnspecteerde Partij als neergelegd in dit Protocol, zulks voor de duur van de

inspectie op de inspectieplaats waar haar bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen zich bevinden.

B. „stationerende Partij” een Partij die conventionele wapensystemen, in dienst bij haar conventionele strijdkrachten, buiten haar eigen grondgebied stationeert binnen het toepassingsgebied.

C. „ontvangende Partij” een Partij die op haar grondgebied binnen het toepassingsgebied door een andere Partij gestationeerde conventionele wapensystemen in dienst bij de conventionele strijdkrachten van die andere Partij ontvangt.

D. „inspecterende Partij” een Partij die om een inspectie verzoekt en derhalve verantwoordelijk is voor de uitvoering daarvan.

E. „inspecteur” een persoon die door één van de Partijen is aangewezen om een inspectie uit te voeren en die is opgenomen in de aanvaarde lijst van inspecteurs van die Partij in overeenstemming met de bepalingen van Titel III van dit Protocol.

F. „bemanningslid” een persoon die taken verricht verband houdende met het gebruik van een vervoermiddel en die is opgenomen in de aanvaarde lijst van bemanningsleden van een Partij in overeenstemming met de bepalingen van Titel III van dit Protocol.

G. „inspectieteam” een groep inspecteurs, aangewezen door een inspecterende Partij om een bepaalde inspectie te houden.

H. „begeleidingsteam” een groep personen, aangewezen door een geïnspecteerde Partij om inspecteurs die een bepaalde inspectie houden te vergezellen en bij te staan, alsmede andere in dit Protocol uiteengezette taken op zich te nemen. In geval van inspectie van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen van een stationerende Partij omvat het begeleidingsteam zowel door de ontvangende als door de stationerende Partij aangewezen personen, tenzij zij anderszins zijn overeengekomen.

I. „inspectieplaats” een gebied, locatie of inrichting waar een inspectie wordt uitgevoerd.

J. „verificatie-object”:

1. een formatie of eenheid op het bevelsniveau van brigade/regiment, wing/luchtmachtregiment, zelfstandig bataljon/artilleriebataljon, zelfstandig squadron, of daaraan gelijkwaardig, alsmede een afzonderlijk gelegeerd bataljon/squadron of gelijkwaardige eenheid op het eerstvolgende bevelsniveau onder dat van brigade/regiment en wing/luchtmachtregiment, die beschikt over bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen op een plaats bekendgemaakt overeenkomstig Titel III, paragraaf 1, letter a, van het Protocol inzake informatie-uitwisseling;
2. een aangewezen permanente opslagplaats, een militaire opslagplaats die niet-organiek tot de in punt 1 van deze letter genoemde formaties en eenheden behoort, een zelfstandige reparatie- of onderhoudseenheid, militaire opleidingsinstelling of militair vliegveld waar permanent of veelvuldig bij het

Verdrag beperkte conventionele wapensystemen aanwezig zijn, bekendgemaakt overeenkomstig Titel III, paragraaf 3, letters A en B, van het Protocol inzake informatie-uitwisseling;

3. een verminderingsplaats voor bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen, bekendgemaakt overeenkomstig Titel III, paragraaf 3, letter C, van het Protocol inzake informatie-uitwisseling;
4. in het geval van eenheden onder het bevelsniveau van dat van bataljon die beschikken over bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen en die rechtstreeks ondergeschikt zijn aan een eenheid of formatie boven het bevelsniveau van dat van brigade/regiment, of daaraan gelijkwaardig, wordt de eenheid of formatie waaraan de eenheden onder het bevelsniveau van dat van bataljon ondergeschikt zijn, beschouwd als verificatie-object indien het geen ondergeschikte eenheid of formatie heeft op het bevelsniveau van brigade/regiment of daaraan gelijkwaardig; en
5. een formatie of eenheid die beschikt over conventionele wapensystemen waarop het Verdrag van toepassing is, doch die niet bij de conventionele strijdkrachten van een Partij in dienst zijn gesteld, wordt niet beschouwd als verificatie-object.

K. „militair vliegveld” een permanent militair complex, dat anderszins geen verificatie-object omvat, waar het frequent gebruik, d.w.z. het opstijgen en landen, van ten minste zes bij het Verdrag beperkte of aan inwendige inspectie onderworpen gevechtsvliegtuigen of gevechtshelikopters, veelvuldig plaatsvindt.

L. „militaire opleidingsinstelling” een inrichting, die anderszins geen verificatie-object omvat, waar een militaire eenheid of een onderdeel van een militaire eenheid is gelegerd voor de opleiding van personeel, waarbij gebruik wordt gemaakt van ten minste 30 bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen of meer dan 12 stuks van één categorie van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen.

M. „militaire opslagplaats”, die niet organiek tot als verificatie-object aangeduide formaties en eenheden behoort, een opslagplaats, anders dan aangewezen permanente opslagplaatsen of plaatsen ondergeschikt aan organisaties die qua opzet en structuur zijn bedoeld voor het verrichten van binnenlandse veiligheidstaken, waar zich bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen bevinden, ongeacht de organisatorische of operationele status. Bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen die zich op bedoelde plaatsen bevinden, maken deel uit van de toegestane maximumaantallen in actieve eenheden in overeenstemming met artikel IV van het Verdrag.

N. „opgegeven inspectieplaats” een inrichting of exact begrensde locatie waar zich één of meer verificatie-objecten bevinden. Een

opgegeven inspectieplaats omvat het gehele grondgebied binnen de kunstmatige of natuurlijke buitengrenzen, alsmede het bijbehorende gebied bestaande uit schietbanen, oefenterreinen, onderhouds- en opslagplaatsen, helihavens en laad- en losinrichtingen voor spoorwegen; waar permanent of veelvuldig gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtshelikopters, gevechtsvliegtuigen, gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit, op een gepantserd personeelsvoertuig lijkende voertuigen, op een pantserinfanterie-gevechtsvoertuig lijkende voertuigen of brugleggende tanks aanwezig zijn.

O. „gespecificeerd gebied” een gebied ergens op het grondgebied van een Partij binnen het toepassingsgebied, anders dan een plaats die wordt geïnspecteerd in overeenstemming met de Titels VII, IX of X van dit Protocol, waarin een verrassingsinspectie wordt gehouden in overeenstemming met Titel VIII van dit Protocol. Een gespecificeerd gebied mag niet groter zijn dan 65 vierkante kilometer. Een rechte lijn tussen twee punten in dit gebied mag niet langer zijn dan 16 kilometer.

P. „gevoelig punt” iedere uitrusting, opstal of locatie die door de geïnspecteerde Partij of door de Partij die de rechten en verplichtingen van de geïnspecteerde Partij uitoefent via het begeleidingsteam als gevoelig is aangeduid en ten aanzien waarvan de toegang of het overvliegen kan worden uitgesteld, beperkt of geweigerd.

Q. „punt van binnenkomst/vertrek” een punt, aangewezen door een Partij op het grondgebied waarvan een inspectie zal worden uitgevoerd, waarlangs inspectieteams en bemanningen aankomen op het grondgebied van die Partij en waarlangs zij het grondgebied van die Partij verlaten.

R. „verblijfsperiode” de totale tijd die voor een inspectie ingevolge de Titels VII en VIII van dit Protocol door een inspectieteam ononderbroken wordt doorgebracht op het grondgebied van een Partij waar een inspectie wordt uitgevoerd, zulks vanaf de aankomst van het inspectieteam op het punt van binnenkomst/vertrek tot de terugkomst van het inspectieteam op een punt van binnenkomst/vertrek na voltooiing van de laatste inspectie door dat inspectieteam.

S. „aanvangsinventarisatietijdvak”, ten behoeve van de berekening van de inspectiequota's, het tijdvak van 120 dagen na de inwerkingtreding van het Verdrag.

T. „verminderingstijdvak”, ten behoeve van de berekening van de inspectiequota's, het tijdvak van drie jaar na het 120 dagen durende aanvangsinventarisatietijdvak.

U. „restinventarisatietijdvak”, ten behoeve van de berekening van de inspectiequota's, het tijdvak van 120 dagen na het drie jaar durende verminderingstijdvak.

V. „resttijdvak”, ten behoeve van de berekening van de inspectiequota's, het tijdvak na het 120 dagen durende restinventarisatietijdvak; het duurt zolang het Verdrag in kracht blijft.

W. „passief quotum voor inspecties op opgegeven inspectieplaat-

sen" het totale aantal inspecties van verificatie-objecten in overeenstemming met Titel VII van dit Protocol dat elke Partij binnen een tijdvak moet dulden op inspectieplaatsen waar zich verificatie-objecten bevinden.

X. „passief quotum voor verrassingsinspecties" het maximumaantal verrassingsinspecties binnen gespecificeerde gebieden in overeenstemming met Titel VIII van dit Protocol dat elke Partij met grondgebied binnen het toepassingsgebied in een tijdvak moet dulden.

Y. „actief inspectiequotum" het totale aantal inspecties in overeenstemming met de Titels VII en VIII van dit Protocol dat elke Partij in een tijdvak mag houden.

Z. „certificeringsplaats" een exact aangeduide plaats waar de certificering van gerecategoriseerde algemeen inzetbare aanvalshelikopters en van gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit plaatsvindt in overeenstemming met het Protocol inzake de recategorisering van helikopters en het Protocol inzake de reclassificering van vliegtuigen.

AA. „verslagperiode" een in dagen uitgedrukt tijdvak gedurende hetwelk de voorgenomen vermindering van het geplande aantal bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen in overeenstemming met artikel VIII van het Verdrag moet worden verwezenlijkt.

TITEL II. ALGEMENE VERPLICHTINGEN

1. Ten einde de naleving van de bepalingen van het Verdrag te kunnen verifiëren, vergemakkelijkt elke Partij het houden van inspecties uit hoofde van dit Protocol.

2. In het geval van conventionele wapensystemen, in dienst bij de conventionele strijdkrachten van een Partij, die in het toepassingsgebied buiten het eigen grondgebied zijn gestationeerd, dragen de ontvangende Partij en de stationerende Partij, ter nakoming van hun onderscheiden verplichtingen, gezamenlijk zorg voor de inachtneming van de desbetreffende bepalingen van dit Protocol. De stationerende Partij is volledig verantwoordelijk voor de nakoming van de door het Verdrag opgelegde verplichtingen met betrekking tot haar conventionele wapensystemen die in dienst zijn bij haar conventionele strijdkrachten die op het grondgebied van de ontvangende Partij zijn gestationeerd.

3. Het begeleidingsteam valt onder de verantwoordelijkheid van de geïnspecteerde Partij:

A. in het geval van inspectieplaatsen waar zich uitsluitend bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen van een stationerende Partij bevinden die onder het bevel van die Partij staan, valt het begeleidingsteam voor de duur van de inspectie op die inspectieplaats waar zich bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen van

de stationerende Partij bevinden, onder de verantwoordelijkheid van een vertegenwoordiger van de stationerende Partij; en

B. in het geval van inspectieplaatsen waar zich bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen bevinden van zowel de ontvangende Partij als de stationerende Partij, bestaat het begeleidings-team uit vertegenwoordigers van beide Partijen wanneer daadwerkelijk bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen van de stationerende Partij worden geïnspecteerd. Tijdens de inspectie op die inspectieplaats oefent de ontvangende Staat de rechten en verplichtingen uit van de geïnspecteerde Partij, met uitzondering van de rechten en verplichtingen die verband houden met de inspectie van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen van de stationerende Partij; die rechten en verplichtingen oefent de stationerende Partij uit.

4. Indien een inspectieteam verzoekt om toegang tot opstallen of terreinen die worden gebruikt door een andere Partij op grond van een akkoord met de geïnspecteerde Partij, oefent die andere Partij, in samenwerking met de geïnspecteerde Partij en voor zover zulks verenigbaar is met het akkoord inzake het gebruik, de in dit Protocol neergelegde rechten en verplichtingen uit met betrekking tot inspecties betreffende wapensystemen die toebehoren aan de Partij die de opstallen of terreinen gebruikt.

5. Opstallen of terreinen die door een andere Partij worden gebruikt op grond van een akkoord met de geïnspecteerde Partij zijn slechts aan inspectie onderworpen wanneer een vertegenwoordiger van die andere Partij deel uitmaakt van het begeleidings-team.

6. Inspectieteams en subteams vallen onder de zeggenschap en de verantwoordelijkheid van de inspecterende Partij.

7. Op een inspectieplaats mag zich telkens slechts één inspectieteam bevinden dat een inspectie houdt uit hoofde van Titel VII of VIII van dit Protocol.

8. Met inachtneming van de overige bepalingen van dit Protocol besluit de inspecterende Partij hoe lang elk inspectieteam zal verblijven op het grondgebied van de Partij waar een inspectie zal worden uitgevoerd, en in hoeveel en op welke inspectieplaatsen het inspecties zal houden gedurende de verblijfsperiode.

9. De reiskosten van een inspectieteam tot aan het punt van binnenkomst/vertrek vóór een inspectie en vanaf het punt van binnenkomst/vertrek na voltooiing van de laatste inspectie worden gedragen door de inspecterende Partij.

10. Elke Partij is verplicht een aantal inspecties uit hoofde van Titel VII of VIII van dit Protocol te dulden, welk aantal niet groter mag zijn dan haar passieve quotum voor inspecties op opgegeven inspectieplaatsen in elk van de volgende tijdvakken: een 120 dagen durend

aanvangsinventarisatietijdvak, een drie jaar durend verminderingstijdvak, een 120 dagen durend restinventarisatietijdvak en een resttijdvak dat duurt zolang het Verdrag van kracht is. De passieve quota voor inspecties in opgegeven inspectieplaatsen worden per tijdvak vastgesteld als percentage van de verificatie-objecten van een Partij binnen het toepassingsgebied van het Verdrag, met uitzondering van verminderingplaatsen en certificerings plaatsen:

A. gedurende de eerste 120 dagen na de inwerkingtreding van het Verdrag is het passieve quotum voor inspecties op opgegeven inspectieplaatsen gelijk aan 20 procent van de verificatie-objecten van een Partij, bekendgemaakt overeenkomstig Titel V van het Protocol inzake informatie-uitwisseling;

B. gedurende elk jaar van het verminderingstijdvak, na afloop van het aanvangstijdvak van 120 dagen, is het passieve quotum voor inspecties op opgegeven inspectieplaatsen gelijk aan 10 procent van de verificatie-objecten van een Partij, bekendgemaakt overeenkomstig Titel V van het Protocol inzake informatie-uitwisseling;

C. gedurende de eerste 120 dagen na afloop van het drie jaar durende verminderingstijdvak is het passieve quotum voor inspecties op opgegeven inspectieplaatsen gelijk aan 20 procent van de verificatie-objecten van een Partij, bekendgemaakt overeenkomstig Titel V van het Protocol inzake informatie-uitwisseling; en

D. gedurende elk jaar na afloop van het 120 dagen durende restinventarisatietijdvak is, zolang het Verdrag van kracht blijft, het passieve quotum voor inspecties op opgegeven inspectieplaatsen gelijk aan 15 procent van de verificatie-objecten van een Partij, bekendgemaakt overeenkomstig Titel V van het Protocol inzake informatie-uitwisseling.

11. Elke Partij met grondgebied binnen het toepassingsgebied is verplicht verrassingsinspecties te dulden als volgt:

A. gedurende het aanvangsinventarisatietijdvak, gedurende elk jaar van het verminderingstijdvak en gedurende het restinventarisatietijdvak, ten hoogste 15 procent van het aantal inspecties op opgegeven inspectieplaatsen dat een Partij op haar grondgebied moet dulden, zowel met betrekking tot haar eigen verificatie-objecten, als met betrekking tot verificatie-objecten die toebehoren aan stationerende Partijen; en

B. gedurende elk jaar van het resttijdvak ten hoogste 23 procent van het aantal inspecties op opgegeven inspectieplaatsen dat een Partij op haar grondgebied moet dulden, zowel met betrekking tot haar eigen verificatie-objecten, als met betrekking tot verificatie-objecten die toebehoren aan stationerende Partijen.

12. Ongeacht andere beperkingen uit hoofde van deze Titel is elke Partij verplicht per jaar ten minste een inspectie van haar verificatie-objecten te dulden ingevolge Titel VII van dit Protocol, en elke Partij met grondgebied binnen het toepassingsgebied is verplicht per jaar

ten minste een inspectie binnen een gespecificeerd gebied te dulden overeenkomstig Titel VIII van dit Protocol.

13. Een inspectie van één verificatie-object op een inspectieplaats ingevolge Titel VII van dit Protocol telt mee als één inspectie voor het passieve quotum voor inspecties op opgegeven inspectieplaatsen van de Partij waarvan het verificatie-object wordt geïnspecteerd.

14. Het aandeel van inspecties uit hoofde van Titel VII van dit Protocol op het grondgebied van een ontvangende Partij binnen een bepaald tijdvak, dat wordt gebruikt voor het inspecteren van verificatie-objecten die aan een stationerende Partij toebehoren, mag niet groter zijn dan het aandeel van de verificatie-objecten van die stationerende Partij in het totale aantal verificatie-objecten die zich op het grondgebied van de ontvangende Partij bevinden.

15. Het aantal inspecties van verificatie-objecten uit hoofde van Titel VII van dit Protocol binnen een bepaald tijdvak op het grondgebied van een Partij wordt berekend als percentage van het totale aantal verificatie-objecten die zich op het grondgebied van die Partij bevinden.

16. Een inspectie uit hoofde van Titel VIII van dit Protocol binnen een gespecificeerd gebied telt mee als één inspectie voor het passieve quotum voor verrassingsinspecties en als één inspectie voor het passieve quotum voor inspecties op opgegeven inspectieplaatsen van de Partij op het grondgebied waarvan de inspectie wordt gehouden.

17. Tenzij anders is overeengekomen tussen het begeleidingsteam en het inspectieteam, duurt de verblijfsperiode van een inspectieteam, met een maximum van in totaal 10 dagen, niet langer dan het totale aantal uren berekend aan de hand van de volgende formule:

A. 48 uur voor de eerste inspectie van een verificatie-object of binnen een gespecificeerd gebied; plus

B. 36 uur voor elke volgende inspectie van een verificatie-object of binnen een gespecificeerd gebied.

18. Met inachtneming van de beperkingen van paragraaf 17 van deze Titel verblijft een inspectieteam dat een inspectie houdt uit hoofde van Titel VII of VIII van dit Protocol ten hoogste 48 uur op een opgegeven inspectieplaats en ten hoogste 24 uur bij een inspectie binnen een gespecificeerd gebied.

19. De geïnspecteerde Partij verzekert dat het inspectieteam op de snelst mogelijke wijze naar de volgende inspectieplaats reist. Indien de tijd tussen de voltooiing van de ene inspectie en de aankomst van het inspectieteam op een volgende inspectieplaats langer duurt dan negen uur, of indien de tijd tussen de voltooiing van de laatste inspectie die het inspectieteam houdt op het grondgebied van de geïnspecteerde Partij en de aankomst van dat inspectieteam op het

punt van binnenkomst/vertrek langer duurt dan negen uur, tellen de uren waarmee die negen uur wordt overschreden niet mee voor de verblijfsperiode van dat inspectieteam.

20. Een Partij behoeft op haar grondgebied binnen het toepassingsgebied tegelijkertijd ten hoogste te dulden hetzij twee inspectieteams ter uitvoering van inspecties ingevolge de Titels VII en VIII van dit Protocol, hetzij een aantal inspectieteams ter uitvoering van inspecties ingevolge de Titels VII of VIII van dit Protocol dat gelijk is aan 2 procent van het totale aantal verificatie-objecten die gedurende een tijdvak op het grondgebied van die Partij zullen worden geïnspecteerd, naar gelang van welk aantal het grootst is.

21. Een Partij behoeft tegelijkertijd ten hoogste te dulden hetzij twee inspectieteams ter uitvoering van inspecties van haar conventionele strijdkrachten ingevolge Titel VII of VIII van dit Protocol, hetzij een aantal inspectieteams ter uitvoering van inspecties van haar conventionele strijdkrachten ingevolge Titel VII of VIII van dit Protocol dat gelijk is aan 2 procent van het totale aantal van haar verificatie-objecten die gedurende een tijdvak zullen worden geïnspecteerd, naar gelang van welk aantal het grootst is.

22. Onverminderd de bepalingen van de paragrafen 20 en 21 van deze Titel behoeft een Partij met militaire districten als omschreven in de artikelen IV en V van het Verdrag op haar grondgebied binnen het toepassingsgebied ten hoogste twee inspectieteams tegelijkertijd te dulden ter uitvoering van inspecties uit hoofde van de Titels VII en VIII van dit Protocol in één van die militaire districten.

23. Een Partij behoeft inspecties ingevolge de Titels VII en VIII van dit Protocol door dezelfde Partij niet te dulden, wanneer deze gedurende een kalenderjaar meer dan 50 procent uitmaken van haar passieve quotum voor inspecties op opgegeven inspectieplaatsen.

24. Elke Partij heeft het recht binnen het toepassingsgebied inspecties te houden op het grondgebied van andere Partijen. Een Partij mag evenwel per jaar niet meer dan vijf inspecties ingevolge de Titels VII en VIII houden ten aanzien van een andere Partij die tot dezelfde groep van Partijen behoort. Deze inspecties tellen mee voor het passieve quotum voor inspecties op opgegeven inspectieplaatsen van de geïnspecteerde Partij. Overigens is elke groep van Partijen als enige verantwoordelijk voor de toewijzing van inspecties aan elke Partij binnen de groep van Partijen. Elke Partij maakt haar actieve inspectiequotum bekend aan alle andere Partijen:

A. voor het aanvangsinventarisatietijdvak, uiterlijk 120 dagen na ondertekening van het Verdrag;

B. voor het eerste jaar van het verminderingstijdvak, uiterlijk 60 dagen na de inwerkingtreding van het Verdrag; en

C. voor elk volgend jaar van het verminderingstijdvak, voor het

restinventarisatietijdvak en voor elk jaar van het resttijdvak, uiterlijk op de vijftiende januari voorafgaande aan elk bedoeld tijdvak.

TITEL III. VEREISTEN VOOR INSPECTIE

1. Inspecties ingevolge het Verdrag worden uitgevoerd door inspecteurs die zijn aangewezen in overeenstemming met de paragrafen 3 tot en met 7 van deze Titel.

2. Inspecteurs moeten onderdaan zijn van de inspecterende Partij of van andere Partijen.

3. Binnen 90 dagen na ondertekening van het Verdrag verstrekt elke Partij alle andere Partijen een lijst van haar voorgedragen inspecteurs en een lijst van haar voorgedragen bemanningsleden, waarin de namen (voluit) van de inspecteurs en de bemanningsleden, hun geslacht, geboortedatum, geboorteplaats en paspoortnummer zijn vermeld. Een lijst van voorgedragen inspecteurs die door een Partij wordt verstrekt, mag nimmer meer dan 400 personen bevatten en een lijst van voorgedragen bemanningsleden die door een Partij wordt verstrekt, mag nimmer meer dan 600 personen bevatten.

4. Elke Partij bestudeert de lijsten van inspecteurs en bemanningsleden die aan haar zijn verstrekt door de andere Partijen en deelt binnen 30 dagen na de ontvangst van elke lijst aan de Partij die de lijst verstrekt de personen mede van wie zij de naam uit die lijst wenst te schrappen.

5. Met inachtneming van paragraaf 7 van deze Titel worden inspecteurs en bemanningsleden om wier schrapping niet is verzocht binnen de in paragraaf 4 van deze Titel genoemde termijn, geacht te zijn aanvaard met het oog op de afgifte van visa en andere documenten in overeenstemming met paragraaf 8 van deze Titel.

6. Elke Partij heeft het recht haar lijsten te wijzigen binnen een maand na de inwerkingtreding van het Verdrag. Daarna kan elke Partij eens per zes maanden toevoegingen aan of schrappingen uit haar lijst van inspecteurs en bemanningsleden voorstellen, mits die gewijzigde lijsten de in paragraaf 3 van deze Titel genoemde aantallen niet overschrijden. Voorgedragen toevoegingen worden bestudeerd in overeenstemming met de paragrafen 4 en 5 van deze Titel.

7. Een Partij kan, zonder recht van weigering, naar goedgevoelen verzoeken om schrapping van elke persoon uit de lijsten van inspecteurs en bemanningsleden die door een andere Partij zijn verstrekt.

8. De Partij op het grondgebied waarvan een inspectie wordt gehouden, verstrekt aan de in overeenstemming met paragraaf 5 van deze Titel aanvaarde inspecteurs en bemanningsleden de visa en alle andere documenten die deze inspecteurs en bemanningsleden nodig

hebben om het grondgebied van die Partij binnen te komen en aldaar te verblijven om inspectie-activiteiten te verrichten in overeenstemming met de bepalingen van dit Protocol. De visa en alle andere documenten worden verstrekt:

A. hetzij binnen 30 dagen na aanvaarding van de lijsten of latere veranderingen in deze lijsten, in welk geval de visa geldig zijn voor een tijdvak van ten minste 24 maanden; of

B. hetzij binnen een uur na de aankomst van het inspectieteam en de bemanningsleden op het punt van binnenkomst/vertrek, in welk geval de visa geldig zijn voor de duur van hun inspectie-activiteiten.

9. Binnen 90 dagen na ondertekening van het Verdrag stelt elke Partij alle andere Partijen in kennis van het nummer van de permanente diplomatieke toestemming voor de vervoermiddelen van die Partij waarmee inspecteurs en materieel, benodigd voor een inspectie, worden vervoerd naar of vanuit het grondgebied van de Partij waar een inspectie wordt gehouden. De routes naar en van de aangewezen punten van binnenkomst/vertrek lopen langs erkende internationale luchtwegen of andere routes die door de betrokken Partijen zijn overeengekomen als grondslag voor deze diplomatieke toestemming. De inspecteurs kunnen gebruik maken van lijnvluchten om te reizen naar de punten van binnenkomst/vertrek die door luchtvaartmaatschappijen worden aangedaan. De bepalingen van deze paragraaf inzake de diplomatieke toestemming zijn niet op die vluchten van toepassing.

10. Elke Partij geeft in de bekendmaking ingevolge Titel V van het Protocol inzake informatie-uitwisseling een punt of punten van binnenkomst/vertrek aan met betrekking tot elke opgegeven inspectieplaats, te zamen met de verificatie-objecten daarvan. Deze punten van binnenkomst/vertrek kunnen doorlaatposten te land, luchthavens of zeehavens zijn, die voldoende capaciteit moeten hebben om de vervoermiddelen van de inspecterende Partij te kunnen ontvangen. Met betrekking tot elke opgegeven inspectieplaats moet ten minste één luchthaven worden bekendgemaakt als punt van binnenkomst/vertrek. De ligging van een punt van binnenkomst/vertrek dat met betrekking tot een opgegeven inspectieplaats is bekendgemaakt, moet zodanig zijn dat toegang tot de opgegeven plaats mogelijk is binnen de in Titel VII, paragraaf 8, van dit Protocol genoemde tijdsduur.

11. Elke Partij heeft het recht het punt of de punten van binnenkomst/vertrek op zijn grondgebied te wijzigen door zulks ten minste 90 dagen voordat de wijziging van kracht wordt aan alle andere Partijen bekend te maken.

12. Binnen 90 dagen na ondertekening van het Verdrag maakt elke Partij aan alle andere Partijen de officiële taal of talen van de Conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa bekend

waarvan inspectieteams die haar conventionele strijdkrachten inspecteren, zich zullen bedienen.

TITEL IV. BEKENDMAKING VAN HET VOORNEMEN OM TE INSPECTEREN

1. De inspecterende Partij maakt haar voornemen een in artikel XIV van het Verdrag bedoelde inspectie uit te voeren bekend aan de geïnspecteerde Partij. In geval van inspectie van gestationeerde conventionele strijdkrachten maakt de inspecterende Partij dit tegelijkertijd bekend aan de ontvangende en stationerende Partijen. In geval van inspectie van certificerings- of verminderingsprocedures uitgevoerd door een stationerende Partij, maakt de inspecterende Partij dit tegelijkertijd bekend aan de ontvangende en stationerende Partijen.

2. Voor inspecties ingevolge de Titels VII en VIII van dit Protocol geschieden die bekendmakingen in overeenstemming met artikel XVII van het Verdrag, zulks ten minste 36 uur voor het verwachte tijdstip van aankomst van het inspectieteam op het punt van binnenkomst/vertrek op het grondgebied van de Partij waar een inspectie zal worden gehouden, en daarin dient te zijn vermeld:

A. het desbetreffende punt van binnenkomst/vertrek;

B. het verwachte tijdstip van aankomst op het punt van binnenkomst/vertrek;

C. de bij aankomst op het punt van binnenkomst/vertrek gebruikte vervoermiddelen;

D. een verklaring waaruit blijkt of de eerste inspectie wordt gehouden ingevolge Titel VII of VIII van dit Protocol en of de inspectie te voet, per terreinvoertuig, per helikopter, dan wel een combinatie daarvan, wordt gehouden;

E. de tijdsspanne tussen de aankomst op het punt van binnenkomst/vertrek en de aanwijzing van de eerste inspectieplaats;

F. de taal waarvan het inspectieteam zich zal bedienen, zijnde een in overeenstemming met Titel III, paragraaf 12, van dit Protocol aangewezen taal;

G. de taal waarin het inspectierapport zal worden opgesteld in overeenstemming met Titel XII van dit Protocol;

H. de namen (voluit) van de inspecteurs en de bemanningsleden, hun geslacht, geboortedatum, geboorteplaats en paspoortnummer; en

I. het vermoedelijke aantal volgende inspecties.

3. Voor inspecties ingevolge de Titels IX en X van dit Protocol geschieden die bekendmakingen in overeenstemming met artikel XVII van het Verdrag, zulks ten minste 96 uur voor het verwachte tijdstip van aankomst van het inspectieteam op het aangewezen punt van binnenkomst/vertrek op het grondgebied van de Partij waar een inspectie wordt gehouden, en daarin dient te zijn vermeld:

A. het desbetreffende punt van binnenkomst/vertrek;

B. het verwachte tijdstip van aankomst op het punt van binnenkomst/vertrek;

C. de bij aankomst op het punt van binnenkomst/vertrek gebruikte vervoermiddelen;

D. voor elke verminderings- of certificeringsplaats, een verwijzing naar de bekendmaking ingevolge Titel IX, paragraaf 3, of Titel X, paragraaf 5, van dit Protocol;

E. de taal waarvan het inspectieteam zich zal bedienen, zijnde een in overeenstemming met Titel III, paragraaf 12, van dit Protocol aangewezen taal;

F. de taal waarin het inspectierapport zal worden opgesteld in overeenstemming met Titel XII van dit Protocol; en

G. de namen (voluit) van de inspecteurs en de bemanningsleden, hun geslacht, geboortedatum, geboorteplaats en paspoortnummer.

4. De Partijen die in kennis zijn gesteld ingevolge paragraaf 1 van deze Titel bevestigen de ontvangst van de bekendmaking binnen 3 uur in overeenstemming met artikel XVII van het Verdrag. Met inachtneming van de bepalingen van deze Titel wordt het het inspectieteam toegestaan op het punt van binnenkomst/vertrek aan te komen op het verwachte tijdstip van aankomst, dat is bekendgemaakt ingevolge paragraaf 2, letter B, of paragraaf 3, letter B, van deze Titel.

5. Een geïnspecteerde Partij die een bekendmaking van het voornemen om te inspecteren ontvangt, zendt onmiddellijk na ontvangst van de bekendmaking afschriften daarvan aan alle andere Partijen in overeenstemming met artikel XVII van het Verdrag.

6. Indien de Partij op het grondgebied waarvan een inspectie zal worden uitgevoerd niet in staat is de binnenkomst van het inspectieteam mogelijk te maken op het verwachte tijdstip van aankomst, wordt het het inspectieteam toegestaan het grondgebied van die Partij binnen te komen binnen twee uur vóór of na het bekendgemaakte verwachte tijdstip van aankomst. In dat geval maakt de Partij op het grondgebied waarvan een inspectie zal worden uitgevoerd een nieuwe aankomsttijd bekend aan de inspecterende Partij, zulks uiterlijk 24 uur na de oorspronkelijke bekendmaking.

7. Indien het inspectieteam meer dan twee uur vertraging ondervindt, te rekenen vanaf het bekendgemaakte verwachte tijdstip van aankomst of vanaf het nieuwe tijdstip van aankomst, medegedeeld ingevolge paragraaf 6 van deze Titel, maakt de inspecterende Partij aan de ingevolge paragraaf 1 van deze Titel ingelichte Partijen bekend:

A. een nieuw verwacht tijdstip van aankomst, dat in geen geval later dan 6 uur na het aanvankelijke verwachte tijdstip van aankomst of het ingevolge paragraaf 6 van deze Titel medegedeelde nieuwe tijdstip van aankomst mag liggen; en

B. indien de inspecterende Partij zulks wenst, een nieuwe tijds-spanne tussen de aankomst op het punt van binnenkomst/vertrek en de aanwijzing van de eerste inspectieplaats.

8. Ingeval gebruik wordt gemaakt van andere vluchten dan lijn-vluchten voor het vervoer van het inspectieteam naar het punt van binnenkomst/vertrek, verstrekt de inspecterende Partij ten minste 10 uur vóór het verwachte tijdstip van binnenkomst in het luchtruim van de Partij op het grondgebied waarvan de inspectie zal worden uitgevoerd, aan die Partij een vliegplan in overeenstemming met artikel XVII van het Verdrag. Het vliegplan moet worden ingediend in overeenstemming met de procedures van de Internationale Burger-luchtvaartorganisatie die gelden voor burgerluchtvaartuigen. De inspecterende Partij vermeldt in het gedeelte voor opmerkingen van elk vliegplan het nummer van de permanente diplomatieke toestemming en de aantekening: „CSE-inspectieluchtvaartuigen. Met voorrang te behandelen”.

9. Uiterlijk drie uur na de ontvangst van een vliegplan dat is ingediend in overeenstemming met paragraaf 8 van deze Titel, verzekert de Partij op het grondgebied waarvan een inspectie zal worden uitgevoerd dat het vliegplan wordt goedgekeurd, zodat het inspectieteam op het punt van binnenkomst/vertrek kan aankomen op het verwachte tijdstip van aankomst.

TITEL V. PROCEDURES BIJ AANKOMST OP HET PUNT VAN BINNENKOMST/VERTREK

1. Het begeleidingsteam wacht het inspectieteam en de beman-ningsleden op bij aankomst op het punt van binnenkomst/vertrek.

2. Een Partij die op grond van een akkoord met de geïnspecteerde Partij opstellen en terreinen gebruikt, wijst een contactambtenaar aan voor het begeleidingsteam, die desgewenst beschikbaar is op het punt van binnenkomst/vertrek om het inspectieteam te allen tijde, in overleg met het begeleidingsteam, te kunnen begeleiden.

3. De tijdstippen van aankomst en terugkomst op een punt van binnenkomst/vertrek worden overeengekomen en vastgelegd door zowel het inspectieteam als het begeleidingsteam.

4. De Partij op het grondgebied waarvan een inspectie zal worden uitgevoerd, ziet erop toe dat de bagage, uitrusting en voorraden van het inspectieteam zijn vrijgesteld van douanerechten en dat deze snel worden behandeld op het punt van binnenkomst/vertrek.

5. De uitrusting en voorraden die de inspecterende Partij op het grondgebied brengt van de Partij waar een inspectie zal worden uitgevoerd, worden telkens wanneer deze op dat grondgebied worden gebracht, aan een controle onderworpen. De controle moet zijn

voltooid vóór het vertrek van het inspectieteam van het punt van binnenkomst/vertrek naar de inspectieplaats. De uitrusting en voorraden worden gecontroleerd door het begeleidingsteam in aanwezigheid van de leden van het inspectieteam.

6. Indien het begeleidingsteam bij de controle vaststelt dat een voorwerp dat deel uitmaakt van de door inspecteurs meegebrachte uitrusting of voorraden functies kan verrichten die niet stroken met de inspectievereisten van dit Protocol of die niet voldoen aan de vereisten uiteengezet in Titel VI, paragraaf 15, van dit Protocol, heeft het begeleidingsteam het recht de toestemming tot gebruik van het voorwerp te weigeren en dit in bewaring te nemen op het punt van binnenkomst/vertrek. De inspecterende Partij verwijderd deze in bewaring genomen uitrusting of voorraden van het grondgebied van de Partij waar een inspectie zal worden uitgevoerd bij de eerstvolgende gelegenheid die zich naar haar goeddunken voordoet, doch niet later dan het tijdstip waarop het inspectieteam die de in bewaring genomen uitrusting of voorraden heeft meegebracht, het grondgebied verlaat.

7. Indien een Partij de controle van de uitrusting van een inspectieteam op het punt van binnenkomst/vertrek niet heeft bijgewoond, is die Partij gerechtigd de rechten van het begeleidingsteam ingevolge de paragrafen 5 en 6 van deze Titel uit te oefenen vóór de inspectie op een opgegeven inspectieplaats waar haar conventionele strijdkrachten zich bevinden, of van opstallen of terreinen die zij gebruikt op grond van een akkoord met de geïnspecteerde Partij.

8. Gedurende de gehele periode waarin het inspectieteam en de bemanningsleden verblijven op het grondgebied van de Partij waar de inspectieplaats is gelegen, verzorgt of regelt de geïnspecteerde Partij de verschaffing van maaltijden, onderdak, werkruimte, vervoer en, indien nodig, het bieden van medische verzorging of enige andere noodhulp.

9. De Partij op het grondgebied waarvan een inspectie wordt uitgevoerd, draagt zorg voor de stalling, de beveiliging, het onderhoud en de brandstof voor de vervoermiddelen van de inspecterende Partij op het punt van binnenkomst/vertrek.

TITEL VI. ALGEMENE REGELS VOOR HET HOUDEN VAN INSPECTIES

1. Een inspectieteam kan naast inspecteurs van de inspecterende Partij mede inspecteurs van andere Partijen omvatten.

2. Bij inspecties in overeenstemming met de Titels VII, VIII, IX en X van dit Protocol bestaat een inspectieteam uit ten hoogste negen inspecteurs en kan het worden opgesplitst in ten hoogste drie subteams. In geval van gelijktijdige inspecties op het grondgebied van

Partijen die geen militaire districten hebben als bedoeld in de artikelen IV en V van het Verdrag, of in één van de militaire districten van een Partij die zulke militaire districten heeft, mag slechts één inspectieteam worden opgesplitst in drie subteams en de andere in twee.

3. De inspecteurs en de leden van het begeleidingsteam dragen duidelijke herkenningstekenen waardoor zij als zodanig te onderscheiden zijn.

4. Een inspecteur wordt geacht zijn/haar taken te hebben aangevangen bij aankomst op het punt van binnenkomst/vertrek op het grondgebied van de Partij waar een inspectie zal worden uitgevoerd, en wordt geacht die taken te hebben beëindigd bij het verlaten van het grondgebied van die Partij via het punt van binnenkomst/vertrek.

5. Het aantal bemanningsleden mag niet groter zijn dan 10.

6. Onverminderd hun voorrechten en immuniteiten eerbiedigen de inspecteurs en bemanningsleden de wetten en voorschriften van de Partij op het grondgebied waarvan een inspectie wordt uitgevoerd en laten zij zich niet in met de binnenlandse aangelegenheden van die Partij. Inspecteurs en bemanningsleden nemen ook de voorschriften op een inspectieplaats in acht, waaronder de veiligheidsprocedures en administratieve procedures. Wanneer de geïnspecteerde Partij van oordeel is dat een inspecteur of bemanningslid heeft gehandeld in strijd met de wetten en voorschriften of andere voorwaarden ter zake van inspectie-activiteiten genoemd in dit Protocol, maakt zij dit bekend aan de inspecterende Partij, die, op verzoek van de geïnspecteerde Partij, die persoon onmiddellijk schrappt uit de lijst van inspecteurs en bemanningsleden. Indien die persoon zich bevindt op het grondgebied van de Partij waar een inspectie wordt uitgevoerd, trekt de inspecterende Partij die persoon onverwijld uit dat grondgebied terug.

7. De geïnspecteerde Partij is verantwoordelijk voor de veiligheid van het inspectieteam en de bemanningsleden vanaf het tijdstip waarop zij aankomen op het punt van binnenkomst/vertrek tot het tijdstip waarop zij vertrekken van het punt van binnenkomst/vertrek om het grondgebied van die Partij te verlaten.

8. Het begeleidingsteam staat het inspectieteam bij in de vervulling van zijn taken. Het begeleidingsteam kan naar eigen goeddunken gebruik maken van het recht om het inspectieteam te vergezellen vanaf het tijdstip waarop dit het grondgebied van de Partij waar een inspectie zal worden uitgevoerd binnenkomt tot het tijdstip waarop het dat grondgebied verlaat.

9. De inspecterende Partij ziet erop toe dat het inspectieteam en de subteams over de nodige talenkennis beschikken om gemakkelijk te

kunnen communiceren met het begeleidingsteam in de taal die is bekendgemaakt in overeenstemming met Titel IV, paragraaf 2, letter F, en paragraaf 3, letter E, van dit Protocol. De geïnspecteerde Partij ziet erop toe dat het begeleidingsteam over de nodige talenkennis beschikt om gemakkelijk in die taal te kunnen communiceren met het inspectieteam en elk subteam. Inspecteurs en leden van het begeleidingsteam mogen ook in andere talen met elkander communiceren.

10. Informatie die tijdens inspecties is verkregen, wordt niet openbaar gemaakt zonder de uitdrukkelijke toestemming van de inspecterende Partij.

11. Gedurende hun aanwezigheid op het grondgebied van een Partij waar een inspectie zal worden uitgevoerd, hebben de inspecteurs het recht om zich in verbinding te stellen met de ambassade of het consulaat van de inspecterende Partij gelegen op dat grondgebied, met gebruikmaking van de door de geïnspecteerde Partij ter beschikking gestelde telecommunicatiemiddelen. De geïnspecteerde Partij stelt ook middelen voor de communicatie tussen de subteams van een inspectieteam ter beschikking.

12. De geïnspecteerde Partij vervoert het inspectieteam naar, van en tussen de inspectieplaatsen, met gebruikmaking van de door haar te kiezen vervoermiddelen en route. De inspecterende Partij kan verzoeken om een afwijking van de gekozen route. De geïnspecteerde Partij willigt dat verzoek indien mogelijk in. Wanneer zulks onderling is overeengekomen, kan de inspecterende Partij haar eigen landvoertuigen gebruiken.

13. Ingeval een noodsituatie ontstaat die de inspecteurs noopt van een inspectieplaats te reizen naar een punt van binnenkomst/vertrek of naar de ambassade of het consulaat van de inspecterende Partij op het grondgebied van de Partij waar een inspectie wordt uitgevoerd, doet het inspectieteam daarvan kennisgeving aan het begeleidingsteam, dat onverwijld voorzieningen treft voor die reis en, indien noodzakelijk, geschikte vervoermiddelen ter beschikking stelt.

14. De geïnspecteerde Partij stelt het inspectieteam op de inspectieplaats een ruimte ter beschikking voor de opslag van de uitrusting en voorraden, het schrijven van rapporten, alsmede voor rustpauzes en maaltijden.

15. Het is het inspectieteam toegestaan de voor het houden van de inspectie benodigde documenten mee te brengen, in het bijzonder zijn eigen kaarten en plattegronden. Inspecteurs mogen draagbare passieve nachtzichtapparatuur, verrekijkers, video- en fotocamera's, dicteerapparaten, meetlinten, zaklantaarns, magnetische kompassen en draagbare computers meenemen en gebruiken. De inspecteurs mogen ook andere benodigdheden gebruiken, mits de geïnspecteerde Partij daarmee instemt. Gedurende de gehele verblijfsperiode is het belei-

dingsteam gerechtigd toe te zien op het gebruik van de door de inspecteurs meegebrachte benodigdheden; het begeleidingsteam mag zich echter niet bemoeien met het gebruik van de uitrusting die het heeft goedgekeurd in overeenstemming met Titel V, paragrafen 5 tot en met 7, van dit Protocol.

16. In geval van een inspectie ingevolge Titel VII of VIII van dit Protocol geeft het inspectieteam telkens als het de inspectieplaats aanwijst die het zal inspecteren aan of de inspectie te voet, per terreinvoertuig, per helikopter, dan wel een combinatie hiervan, zal worden gehouden. Tenzij anderszins is overeengekomen, worden op de inspectieplaats de vereiste terreinvoertuigen ter beschikking gesteld en bestuurd door de geïnspecteerde Partij.

17. Telkens wanneer zulks mogelijk is, heeft het inspectieteam het recht, met inachtneming van de veiligheids- en vliegvoorschriften van de geïnspecteerde Partij en de bepalingen van de paragrafen 18 tot en met 21 van deze Titel, om gedurende inspecties ingevolge de Titels VII en VIII van dit Protocol per helikopter een vlucht boven de inspectieplaats te maken, met gebruikmaking van een door de geïnspecteerde Partij ter beschikking gestelde en bestuurde helikopter.

18. De geïnspecteerde Partij is niet verplicht een helikopter ter beschikking te stellen op inspectieplaatsen met een oppervlakte van minder dan 20 vierkante kilometer.

19. De geïnspecteerde Partij heeft het recht om het vliegen per helikopter boven gevoelige punten uit te stellen, te beperken of te weigeren, maar de aanwezigheid van gevoelige punten mag geen beletsel vormen voor het vliegen per helikopter over de overige delen van de inspectieplaats. Het fotograferen van of boven gevoelige punten tijdens vluchten per helikopter is slechts toegestaan indien het begeleidingsteam daarmee instemt.

20. De duur van bedoelde helikoptervluchten boven een inspectieplaats mag niet langer zijn dan in totaal één uur, tenzij anders is overeengekomen tussen het inspectieteam en het begeleidingsteam.

21. De door de geïnspecteerde Partij ter beschikking gestelde helikopters moeten groot genoeg zijn om ten minste twee leden van het inspectieteam en ten minste één lid van het begeleidingsteam te kunnen vervoeren. Tijdens het vliegen over de inspectieplaats mogen de inspecteurs de in paragraaf 15 van deze Titel bedoelde benodigdheden meenemen en gebruiken. Telkens wanneer het inspectieteam voornemens is foto's te nemen tijdens inspectievluchten deelt het dit mede aan het begeleidingsteam. Een helikopter moet de inspecteurs ononderbroken en ongehinderd uitzicht op de grond kunnen bieden.

22. Bij de vervulling van hun taken bemoeien de inspecteurs zich niet rechtstreeks met de gang van zaken op een inspectieplaats; zij

mogen de verrichtingen op een inspectieplaats niet onnodig hinderen of vertragen, noch maatregelen nemen die het veilig functioneren beïnvloeden.

23. Voor zover in de paragrafen 24 tot en met 29 van deze Titel niet anders is bepaald, wordt tijdens een inspectie van een verificatie-object of binnen een gespecificeerd gebied aan inspecteurs toegang verleend en een ongehinderde inspectie toegestaan als volgt:

A. in geval van een gespecificeerd gebied, binnen het gehele gespecificeerde gebied; en

B. in geval van een verificatie-object, binnen het gehele grondgebied van de opgegeven inspectieplaats, met uitzondering van zones die op de plattegrond zijn gemarkeerd als zones die uitsluitend behoren tot een ander verificatie-object dat het inspectieteam niet heeft aangewezen voor inspectie.

24. Gedurende een inspectie ingevolge Titel VII of VIII van dit Protocol van een verificatie-object of binnen een gespecificeerd gebied hebben de inspecteurs het recht, met inachtneming van de bepalingen van paragraaf 25 van deze Titel, om binnen de in paragraaf 23 van deze Titel genoemde gebieden alle terreinen, opstallen of ruimten binnen opstallen te betreden waar zich permanent of veelvuldig gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtshelikopters, gevechtsvliegtuigen, gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit, op een gepantserd personeelsvoertuig of op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen of brugleggende tanks bevinden. Inspecteurs zijn niet gerechtigd andere opstallen of ruimten binnen opstallen te betreden die slechts toegankelijk zijn via deuren voor personeel, met een breedte van ten hoogste 2 meter, en waartoe de toegang is geweigerd door het begeleidingsteam.

25. Gedurende een inspectie ingevolge Titel VII of VIII van dit Protocol van een verificatie-object of binnen een gespecificeerd gebied hebben de inspecteurs het recht om in versterkte vliegtuigonderkomens te kijken om zich uit eigen waarneming ervan te vergewissen of zich daarin gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtshelikopters, gevechtsvliegtuigen, gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit, op een gepantserd personeelsvoertuig of op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen of brugleggende tanks bevinden en zo ja, zich te vergewissen van hun aantallen, typen, modellen of versies. Niettegenstaande de bepalingen van paragraaf 24 van deze Titel mogen de inspecteurs versterkte vliegtuigonderkomens slechts betreden met toestemming van het begeleidingsteam. Indien deze toestemming wordt geweigerd, worden de zich in de versterkte vliegtuigonderkomens bevindende gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtshelikopters, gevechtsvliegtuigen, gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit, op een gepantserd personeelsvoertuig of op een

pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen of brugleggende tanks buiten getoond.

26. Gedurende een inspectie ingevolge Titels VII of VIII van dit Protocol van een verificatie-object of binnen een gespecificeerd gebied, wordt, indien niet anders is bepaald in de paragrafen 27 tot en met 33 van deze Titel, inspecteurs slechts toegang verleend tot conventionele wapensystemen voor zover zulks noodzakelijk is om zich uit eigen waarneming te vergewissen van hun aantallen en typen, modellen of versies.

27. De geïnspecteerde Partij heeft het recht afzonderlijke gevoelige uitrustingsstukken af te dekken.

28. Het begeleidingsteam heeft het recht de toegang te weigeren tot gevoelige punten, waarvan het aantal en de omvang zo beperkt mogelijk dient te blijven, tot afgedekte objecten en tot containers waarvan de afmetingen (breedte, hoogte, lengte of doorsnede) kleiner zijn dan twee meter. Wanneer er een gevoelig punt wordt aangewezen of er afgedekte objecten of containers aanwezig zijn, geeft het begeleidingsteam op of het gevoelige punt, het afgedekte object of de container gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtshelikopters, gevechtsvliegtuigen, gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit, op een gepantserd personeelsvoertuig of op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen of brugleggende tanks bevat, en zo ja, hun aantallen en typen, modellen of versies.

29. Indien het begeleidingsteam opgeeft dat een gevoelig punt, een afgedekt object of een container één van de in paragraaf 28 van deze Titel genoemde conventionele wapensystemen bevat, toont of noemt het begeleidingsteam die conventionele wapensystemen aan het inspectieteam en neemt het stappen om het inspectieteam ervan te overtuigen dat er niet meer conventionele wapensystemen aanwezig zijn dan het opgegeven aantal.

30. Indien gedurende een inspectie ingevolge Titel VII en VIII van dit Protocol van een verificatie-object of binnen een gespecificeerd gebied er op een inspectieplaats een helikopter aanwezig is van een type dat is of was opgenomen in de lijst van algemeen inzetbare aanvalshelikopters in het Protocol inzake bestaande typen die door het begeleidingsteam is opgegeven als gevechtsondersteunende helikopter, of indien er op een inspectieplaats een helikopter aanwezig is van het type Mi-24R of Mi-24K die door het begeleidingsteam is opgegeven als beperkt ingevolge Titel I, paragraaf 3, van het Protocol inzake de recategorisering van helikopters, is die helikopter onderworpen aan inwendige inspectie in overeenstemming met Titel IX, paragrafen 4 tot en met 6, van dit Protocol.

31. Indien gedurende een inspectie ingevolge Titel VII of VIII van dit Protocol van een verificatie-object of binnen een gespecificeerd gebied er op een inspectieplaats een vliegtuig aanwezig is van bepaald model of bepaalde versie van lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit, genoemd in Titel II van het Protocol inzake de reclassificering van vliegtuigen, dat door het begeleidingsteam is opgegeven als gecertificeerd als onbewapend in overeenstemming met het Protocol inzake de reclassificering van vliegtuigen, is dat vliegtuig onderworpen aan inwendige inspectie in overeenstemming met Titel IX, paragrafen 4 en 5, van dit Protocol.

32. Indien gedurende een inspectie van een verificatie-object of binnen een gespecificeerd gebied ingevolge Titel VII of VIII van dit Protocol er op een inspectieplaats een pantservoertuig aanwezig is dat door het begeleidingsteam is opgegeven als op een gepantserd personeelsvoertuig of op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkend voertuig, heeft het inspectieteam het recht zich ervan te vergewissen dat dat voertuig geen infanteriegevechtsgroep kan vervoeren. De inspecteurs hebben het recht te verlangen dat de deuren en/of luiken van het voertuig worden geopend, zodat het inwendige van het voertuig van buiten af kan worden waargenomen. Gevoelige uitrusting in of op het voertuig mag worden afgedekt.

33. Indien gedurende een inspectie van een verificatie-object of binnen een gespecificeerd gebied ingevolge Titel VII of VIII van dit Protocol er op een inspectieplaats exemplaren aanwezig zijn die door het begeleidingsteam zijn opgegeven als verminderd in overeenstemming met de bepalingen van het Protocol inzake vermindering, heeft het inspectieteam het recht die exemplaren te inspecteren om zich ervan te vergewissen dat zij zijn verminderd in overeenstemming met de procedures genoemd in de Titels III tot en met XII van het Protocol inzake vermindering.

34. De inspecteurs hebben het recht foto's, waaronder video-opnamen, te maken met het doel de aanwezigheid vast te leggen van conventionele wapensystemen waarop dit Verdrag van toepassing is; dit geldt ook voor aangewezen permanente opslagplaatsen of andere opslagplaatsen waar zich meer dan 50 van zulke conventionele wapensystemen bevinden. Het gebruik van fotocamera's is beperkt tot 35 mm-camera's en polaroid-camera's. Het inspectieteam deelt het begeleidingsteam op voorhand mede of het voornemens is om foto's te maken. Het begeleidingsteam verleent medewerking aan het maken van foto's door het inspectieteam.

35. Het fotograferen van gevoelige punten is slechts toegestaan met toestemming van het begeleidingsteam.

36. Tenzij in paragraaf 38 van deze Titel anders is bepaald, is het fotograferen van het inwendige van andere opstallen dan opslagplaat-

sen genoemd in paragraaf 34 van deze Titel slechts toegestaan met toestemming van het begeleidingsteam.

37. De inspecteurs hebben het recht om maten te controleren ten einde onduidelijkheden op te lossen die tijdens inspecties aan het licht treden. De tijdens de inspectie vastgestelde maten worden onmiddellijk bevestigd door een lid van het inspectieteam en een lid van het begeleidingsteam. Deze bevestigde gegevens worden vermeld in het inspectierapport.

38. Telkens wanneer zulks mogelijk is, lossen de Partijen tijdens een inspectie onduidelijkheden op die zich voordoen met betrekking tot feitenmateriaal. Telkens wanneer inspecteurs het begeleidingsteam verzoeken een dergelijke onduidelijkheid op te helderen, verschaft het begeleidingsteam het inspectieteam onmiddellijk opheldering. Indien de inspecteurs besluiten een niet opgehelderde onduidelijkheid fotografisch vast te leggen, verleent het begeleidingsteam, met inachtneming van de bepalingen van paragraaf 35 van deze Titel, medewerking aan het maken van de desbetreffende foto's door het inspectieteam, zulks met gebruikmaking van een polaroid-camera. Wordt een onduidelijkheid niet tijdens de inspectie opgelost, dan worden de kwestie, de daarop betrekking hebbende toelichting en eventuele relevante foto's opgenomen in het inspectierapport in overeenstemming met Titel XII van dit Protocol.

39. Bij inspecties ingevolge de Titels VII en VIII van dit Protocol wordt de inspectie geacht te zijn voltooid wanneer het inspectierapport is ondertekend en medeondertekend.

40. Uiterlijk bij de voltooiing van een inspectie op een opgegeven inspectieplaats of binnen een gespecificeerde zone deelt het inspectieteam aan het begeleidingsteam mede of het voornemens is een volgende inspectie te houden. Indien het inspectieteam voornemens is een volgende inspectie te houden, wijst het op dat tijdstip de volgende inspectieplaats aan. In dergelijke gevallen verzekert de geïnspecteerde Partij, met inachtneming van de bepalingen van Titel VII, paragrafen 6 en 17, en Titel VIII, paragraaf 6, letter A, van dit Protocol, dat het inspectieteam zo spoedig mogelijk na voltooiing van de voorgaande inspectie op de volgende inspectieplaats aankomt. Indien het inspectieteam niet voornemens is een volgende inspectie te houden, zijn de bepalingen van de paragrafen 42 en 43 van deze Titel van toepassing.

41. Het inspectieteam is, met inachtneming van de bepalingen van de Titels VII en VIII van dit Protocol, gerechtigd om een volgende inspectie te houden op het grondgebied van de Partij waar dat inspectieteam de voorgaande inspectie heeft gehouden, zulks:

A. op elke opgegeven inspectieplaats met hetzelfde punt van binnenkomst/vertrek als de vorige inspectieplaats of met hetzelfde

punt van binnenkomst/vertrek als dat waarop het inspectieteam is aangekomen; of

B. binnen een gespecificeerd gebied waarvoor het punt van binnenkomst/vertrek waarop het inspectieteam is aangekomen, het dichtstbij gelegen punt van binnenkomst/vertrek is, dat is bekendgemaakt ingevolge Titel V van het Protocol inzake informatie-uitwisseling; of

C. op elke plaats binnen 200 kilometer van de vorige inspectieplaats binnen hetzelfde militaire district; of

D. op de plaats die volgens een mededeling van de geïnspecteerde Partij ingevolge Titel VII, paragraaf 11, letter A, de tijdelijke verblijfplaats is van de gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtshelikopters, gevechtsvliegtuigen of brugleggende tanks die afwezig waren tijdens de inspectie van een verificatie-object op de vorige inspectieplaats, ingeval die conventionele wapensystemen meer dan 15% uitmaken van het aantal conventionele wapensystemen dat is bekendgemaakt in de laatste bekendmaking ingevolge het Protocol inzake informatie-uitwisseling; of

E. op een opgegeven inspectieplaats die volgens een mededeling van de geïnspecteerde Partij ingevolge Titel VII, paragraaf 11, letter B, van dit Protocol de plaats van herkomst is van de gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtshelikopters, gevechtsvliegtuigen of brugleggende tanks op de vorige inspectieplaats waarmee het aantal op de vorige inspectieplaats aanwezige conventionele wapensystemen dat is bekendgemaakt in de laatste bekendmaking ingevolge het Protocol inzake informatie-uitwisseling wordt overschreden, ingeval die conventionele wapensystemen het aldus bekendgemaakte aantal met meer dan 15% overschrijden.

42. Na voltooiing van een inspectie op een opgegeven inspectieplaats of binnen een gespecificeerd gebied wordt het inspectieteam, indien geen volgende inspectie is aangekondigd, zo spoedig mogelijk vervoerd naar het desbetreffende punt van binnenkomst/vertrek en verlaat het het grondgebied van de Partij waar de inspectie is uitgevoerd binnen 24 uur.

43. Het inspectieteam verlaat het grondgebied van de Partij waar het inspecties heeft gehouden via hetzelfde punt van binnenkomst/vertrek als dat waar het is binnengekomen, tenzij anderszins is overeengekomen. Indien een inspectieteam wenst door te reizen naar een punt van binnenkomst/vertrek op het grondgebied van een andere Partij om inspecties te houden, is het daartoe gerechtigd, mits de inspecterende Partij is overgegaan tot de vereiste bekendmaking in overeenstemming met Titel IV, paragraaf 1 van dit Protocol.

TITEL VII. INSPECTIE VAN OPGEGEVEN INSPECTIEPLAATSEN

1. Inspectie ingevolge dit Protocol van een opgegeven inspectieplaats kan niet worden geweigerd. Een inspectie kan slechts worden geweigerd in geval van overmacht of op grond van de bepalingen van Titel II, paragrafen 7 en 20 tot en met 22, van dit Protocol.

2. Behoudens het in paragraaf 3 van deze Titel bepaalde komt een inspectieteam op het grondgebied van de Partij waar een inspectie zal worden uitgevoerd aan via een punt van binnenkomst/vertrek dat ingevolge Titel V van het Protocol inzake informatie-uitwisseling is toegewezen aan de opgegeven inspectieplaats die het beoogt aan te wijzen als eerste inspectieplaats ingevolge paragraaf 7 van deze Titel.

3. Indien een inspecterende Partij een doorlaatpost te land of een zeehaven als punt van binnenkomst/vertrek wenst te gebruiken en de geïnspecteerde Partij nog niet een doorlaatpost te land of zeehaven als punt van binnenkomst/vertrek heeft bekendgemaakt ingevolge Titel V van het Protocol inzake informatie-uitwisseling voor de opgegeven inspectieplaats die de inspecterende Partij wenst aan te wijzen als eerste inspectieplaats ingevolge paragraaf 7 van deze Titel, geeft de inspecterende Partij in de bekendmaking uit hoofde van Titel IV, paragraaf 2, van dit Protocol de doorlaatpost te land of zeehaven aan die zij wenst als punt van binnenkomst/vertrek. De geïnspecteerde Partij geeft in haar ontvangstbevestiging van de bekendmaking, bedoeld in Titel IV, paragraaf 4, van dit Protocol, aan of dit punt van binnenkomst/vertrek aanvaardbaar is of niet. In laatstbedoeld geval maakt de geïnspecteerde Partij aan de inspecterende Partij een ander punt van binnenkomst/vertrek bekend, dat zo dicht mogelijk is gelegen bij het gewenste punt van binnenkomst/vertrek en dat een luchthaven, bekendgemaakt ingevolge Titel V van het Protocol inzake informatie-uitwisseling, een zeehaven of een doorlaatpost te land kan zijn, waarlangs het inspectieteam en de bemanningsleden op haar grondgebied kunnen aankomen.

4. Indien een inspecterende Partij haar wens bekendmaakt een doorlaatpost te land of een zeehaven te gebruiken als punt van binnenkomst/vertrek ingevolge paragraaf 3 van deze Titel, moet zij voorafgaande aan die bekendmaking nagaan of er voldoende zekerheid bestaat dat haar inspectieteam de eerste opgegeven inspectieplaats waar zij een inspectie wenst uit te voeren binnen de in paragraaf 8 van deze Titel genoemde termijn kan bereiken met vervoermiddelen over land.

5. Indien een inspectieteam en bemanningsleden ingevolge paragraaf 3 van deze Titel aankomen op het grondgebied van de Partij waar een inspectie zal worden uitgevoerd via een ander punt van binnenkomst/vertrek dan het punt van binnenkomst/vertrek dat, ingevolge Titel V van het Protocol inzake informatie-uitwisseling, was

bekendgemaakt in verband met de opgegeven inspectieplaats die zij als eerste inspectieplaats wenst aan te wijzen, maakt de geïnspecteerde partij zo spoedig mogelijk de toegang tot die aangewezen inspectieplaats mogelijk, waarbij zij, indien nodig, de in paragraaf 8 van deze Titel genoemde termijn mag overschrijden.

6. De geïnspecteerde Partij heeft na de aanwijzing van een opgegeven inspectieplaats ten hoogste zes uur de tijd om de aankomst van het inspectieteam op die inspectieplaats voor te bereiden.

7. Op het ingevolge Titel IV, paragraaf 2, letter E, van dit Protocol bekendgemaakte tijdstip, dat niet minder dan een uur en niet meer dan 16 uur na de aankomst op het punt van binnenkomst/vertrek mag liggen, wijst het inspectieteam de eerste inspectieplaats aan die het zal inspecteren.

8. De geïnspecteerde Partij zorgt ervoor dat het inspectieteam op de snelst mogelijke wijze naar de eerste opgegeven inspectieplaats reist en dat het zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk negen uur na de aanwijzing van de te inspecteren inspectieplaats, aankomt, tenzij het inspectieteam en het begeleidingsteam anderszins zijn overeengekomen of tenzij de inspectieplaats is gelegen in een bergachtig of moeilijk toegankelijk gebied. In dat geval wordt het inspectieteam uiterlijk 15 uur na de aanwijzing van de inspectieplaats naar de inspectieplaats vervoerd. Indien de reistijd meer bedraagt dan negen uur, telt de extra benodigde tijd niet mee voor de verblijfsperiode van dat inspectieteam.

9. Onmiddellijk na aankomst op de opgegeven inspectieplaats wordt het inspectieteam begeleid naar een voorlichtingsruimte, waar een plattegrond van de opgegeven inspectieplaats wordt verstrekt, voor zover deze niet was verstrekt bij een eerdere uitwisseling van plattegronden. Op de bij aankomst op de opgegeven inspectieplaats verstrekte plattegrond moet het volgende exact zijn aangegeven:

A. de geografische coördinaten van een punt binnen de inspectieplaats, op tien seconden nauwkeurig, met aanduiding van dat punt en het geografische noorden;

B. de schaal waarop de plattegrond is getekend;

C. de omtrek van de inspectieplaats;

D. de nauwkeurig bepaalde grenzen van de zones die uitsluitend tot een bepaald verificatie-object behoren, met vermelding van het registratienummer van elk verificatie-object waartoe elke zone behoort, met inbegrip van de afzonderlijk gelegen zones waaraan tot elk verificatie-object behorende gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen, gevechtshelikopters gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit, op een gepantserd personeelsvoertuig of op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen of brugleggende tanks permanent zijn toegewezen;

E. de voornaamste gebouwen en wegen op de opgegeven inspectieplaats;

F. de ingangen van de opgegeven inspectieplaatsen; en

G. de ligging van de in Titel VI, paragraaf 14, van dit Protocol bedoelde ruimte voor het inspectieteam.

10. Binnen een half uur na ontvangst van de plattegrond van de opgegeven inspectieplaats wijst het inspectieteam het verificatie-object aan dat het zal inspecteren. Het inspectieteam krijgt dan voorlichting, die niet meer dan een uur in beslag mag nemen, waarin het volgende aan de orde moet komen:

A. de veiligheidsprocedures en administratieve procedures op de inspectieplaats;

B. de modaliteiten betreffende het vervoer en de communicatie voor inspecteurs op de inspectieplaats; en

C. de aantallen en vindplaatsen op de inspectieplaats, waaronder de gemeenschappelijke gedeelten van de opgegeven inspectieplaats, van gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen, gevechtshelikopters, gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit, op een gepantserd personeelsvoertuig of op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen en brugleggende tanks, waaronder die welke behoren tot afzonderlijk gelegen ondergeschikte onderdelen die behoren tot hetzelfde te inspecteren verificatie-object.

11. De voorlichting voorafgaande aan de inspectie omvat mede een toelichting bij eventuele verschillen tussen de aantallen gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen, gevechtshelikopters of brugleggende tanks die op een inspectieplaats aanwezig zijn, en de desbetreffende aantallen die zijn vermeld in de laatste bekendmaking ingevolge het Protocol inzake informatie-uitwisseling, zulks in overeenstemming met de volgende bepalingen:

A. indien de aantallen conventionele wapensystemen die zich op de inspectieplaats bevinden, kleiner zijn dan de in de laatste bekendmaking vermelde aantallen, moet de toelichting mede informatie omvatten omtrent de tijdelijke plaats van de desbetreffende conventionele wapensystemen; en

B. indien de aantallen conventionele wapensystemen die zich op de inspectieplaats bevinden, groter zijn dan de in de laatste bekendmaking vermelde aantallen, moet de toelichting mede nauwkeurige informatie bevatten omtrent de herkomst, het tijdstip van vertrek van de plaats van herkomst, het tijdstip van aankomst en de geplande verblijfsduur van de extra conventionele wapensystemen op de inspectieplaats.

12. Wanneer het inspectieteam een verificatie-object aanwijst om te inspecteren, heeft het inspectieteam het recht, als onderdeel van dezelfde inspectie van dat verificatie-object, om al het grondgebied te

inspecteren dat op de plattegrond van de inspectieplaats is aangeduid als behorende tot dat verificatie-object, met inbegrip van de afzonderlijk gelegen terreinen op het grondgebied van dezelfde Partij waaraan tot hetzelfde verificatie-object behorende conventionele wapensystemen permanent zijn toegewezen.

13. Bij de inspectie van een verificatie-object op een opgegeven inspectieplaats wordt aan het inspectieteam de toegang en de ongehinderde inspectie toegestaan met betrekking tot het gehele grondgebied van de opgegeven inspectieplaats, met uitzondering van de zones die op de plattegrond zijn aangeduid als uitsluitend behorende tot een ander verificatie-object dat het inspectieteam niet heeft aangewezen voor inspectie. Gedurende de inspectie zijn de bepalingen van Titel VI van dit Protocol van toepassing.

14. Indien het begeleidingsteam het inspectieteam mededeelt dat zich gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtshelikopters, gevechtsvliegtuigen, gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit, op een gepantserd personeelsvoertuig of op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen of brugleggende tanks, waarvan is bekendgemaakt dat zij in het bezit zijn van een verificatie-object op een opgegeven inspectieplaats, bevinden binnen een zone die op de plattegrond is aangeduid als uitsluitend behorende tot een ander verificatie-object, zorgt het begeleidingsteam ervoor dat het inspectieteam, als onderdeel van dezelfde inspectie, toegang heeft tot de desbetreffende conventionele wapensystemen.

15. Indien zich bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen of brugleggende tanks bevinden binnen zones van een opgegeven inspectieplaats die op de plattegrond niet zijn aangeduid als uitsluitend behorende tot een verificatie-object, deelt het begeleidingsteam het inspectieteam mede tot welk verificatie-object de desbetreffende conventionele wapensystemen behoren.

16. Elke Partij is verplicht verantwoording af te leggen omtrent het totale aantal van elke categorie bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen, bekendgemaakt ingevolge Titel III van het Protocol inzake informatie-uitwisseling, op het bevelsniveau boven dat van brigade/regiment of gelijkwaardig, indien een andere Partij daarom verzoekt.

17. Indien het inspectieteam gedurende een inspectie op een opgegeven inspectieplaats besluit op dezelfde opgegeven inspectieplaats een inspectie te houden van een verificatie-object dat niet eerder was aangewezen, heeft het inspectieteam het recht binnen drie uur na de aanwijzing met die inspectie te beginnen. In dat geval ontvangt het inspectieteam voorlichting betreffende het voor de volgende inspectie aangewezen verificatie-object in overeenstemming met de paragrafen 10 en 11 van deze Titel.

TITEL VIII. VERRASSINGSINSPECTIES BINNEN GESPECIFICEERDE GEBIEDEN

1. Elke Partij heeft het recht binnen gespecificeerde gebieden verrassingsinspecties te houden in overeenstemming met dit Protocol.

2. Indien de inspecterende Partij voornemens is binnen een gespecificeerd gebied een verrassingsinspectie te houden als eerste inspectie na aankomst op het punt van binnenkomst/vertrek:

A. vermeldt zij in haar bekendmaking ingevolge Titel IV van dit Protocol het aangewezen punt van binnenkomst/vertrek, gelegen zo dicht mogelijk bij dan wel binnen dat gespecificeerde gebied, dat geschikt is om de door de inspecterende Partij gekozen vervoermiddelen te ontvangen; en

B. wijst het inspectieteam op het ingevolge Titel IV, paragraaf 2, letter E, van dit Protocol bekendgemaakte tijdstip, dat niet minder dan een uur en niet meer dan 16 uur na de aankomst op het punt van binnenkomst/vertrek mag liggen, het eerste gespecificeerde gebied aan dat het wenst te inspecteren. Wanneer een gespecificeerd gebied wordt aangewezen verstrekt het inspectieteam, als onderdeel van het verzoek om inspectie, aan het begeleidingsteam een geografische beschrijving waarin de buitengrenzen van dat gebied worden bepaald. Het inspectieteam heeft het recht om als onderdeel van dat verzoek elke opstal of inrichting aan te duiden die het wenst te inspecteren.

3. De Partij op wier grondgebied een verzoek om een verrassingsinspectie betrekking heeft, licht onmiddellijk na ontvangst van de aanwijzing van een gespecificeerd gebied de andere Partijen die op grond van een akkoord met de geïnspecteerde Partij gebruik maken van opstallen of terreinen in omtrent dat gespecificeerde gebied, met inbegrip van de geografische beschrijving waarin de buitengrenzen worden bepaald.

4. De geïnspecteerde Partij heeft het recht verrassingsinspecties binnen gespecificeerde gebieden te weigeren.

5. De geïnspecteerde Partij deelt het inspectieteam binnen twee uur na de aanwijzing van een gespecificeerd gebied mede of het verzoek om inspectie wordt ingewilligd.

6. Indien toegang wordt verleend tot een gespecificeerd gebied:

A. heeft de geïnspecteerde Partij vanaf het tijdstip waarop zij met de inspectie instemt ten hoogste zes uur de tijd om de aankomst van het inspectieteam in het gespecificeerde gebied voor te bereiden;

B. zorgt de geïnspecteerde Partij ervoor dat het inspectieteam op de snelst mogelijke wijze naar het eerste gespecificeerde gebied reist en dat het zo spoedig mogelijk na de aanwijzing van de plaats die zal worden geïnspecteerd, doch uiterlijk negen uur na het tijdstip waarop zij instemt met de inspectie, aankomt, tenzij het inspectieteam en het

begeleidingsteam anderszins zijn overeengekomen of tenzij de inspectieplaats is gelegen in een bergachtig of moeilijk toegankelijk gebied. In dat geval wordt het inspectieteam uiterlijk 15 uur na het tijdstip waarop met die inspectie wordt ingestemd naar de inspectieplaats vervoerd. Indien de reistijd meer bedraagt dan negen uur, telt de extra benodigde tijd niet mee voor de verblijfsperiode van dat inspectieteam; en

C. zijn de bepalingen van Titel VI van dit Protocol van toepassing. Binnen het gespecificeerde gebied kan het begeleidingsteam de toegang tot of het vliegen boven bepaalde delen daarvan uitstellen. Indien het uitstel meer dan vier uur bedraagt, heeft het inspectieteam het recht de inspectie te annuleren. De duur van het uitstel telt niet mee voor de verblijfsperiode of de maximaal toegestane tijd voor aanwezigheid binnen een gespecificeerd gebied.

7. Indien een inspectieteam verzoekt om toegang tot opstallen of terreinen die door een andere Partij worden gebruikt op grond van een akkoord met de geïnspecteerde Partij, stelt de geïnspecteerde Partij die Partij onmiddellijk in kennis van het verzoek. Het begeleidingsteam deelt het inspectieteam mede dat, op grond van een akkoord met de geïnspecteerde Partij, de andere Partij in samenwerking met de geïnspecteerde Partij en voor zover zulks verenigbaar is met het akkoord inzake het gebruik, de in dit Protocol neergelegde rechten en verplichtingen uitoefent ten aanzien van inspecties die betrekking hebben op uitrusting of materieel van de Partij die de opstallen of terreinen gebruikt.

8. Indien de geïnspecteerde Partij zulks wenst, kan het inspectieteam instructies ontvangen bij aankomst in het gespecificeerde gebied. Deze instructies mogen niet meer dan een uur in beslag nemen. Deze instructies kunnen ook betrekking hebben op veiligheidsprocedures en administratieve regelingen.

9. Indien de toegang tot een gespecificeerd gebied wordt geweigerd:

A. geeft de geïnspecteerde Partij, of de Partij die de rechten en verplichtingen van de geïnspecteerde Partij uitoefent, op passende wijze de verzekering dat zich in het gespecificeerde gebied geen bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen bevinden. Indien daar zulke wapensystemen aanwezig zijn en deze zijn toegewezen aan organisaties die qua opzet en structuur zijn bedoeld om in vredetijd binnenlandse veiligheidstaken te verrichten in het in artikel V van het Verdrag omschreven gebied, staat de geïnspecteerde Partij, of de Partij die de rechten en verplichtingen van de geïnspecteerde Partij uitoefent, bevestiging van de aanwezigheid daarvan uit eigen waarneming toe, tenzij overmach zulks belet, in welk geval de bevestiging uit eigen waarneming zo spoedig mogelijk wordt toegestaan; en

B. wordt niets op het inspectiequotum in mindering gebracht en

telt de tijdsspanne tussen de aanwijzing van het gespecificeerde gebied en de daaropvolgende weigering niet mee voor de verblijfsperiode. Het inspectieteam heeft het recht een ander gespecificeerd gebied of een opgegeven inspectieplaats aan te wijzen, of de inspectie beëindigd te verklaren.

TITEL IX. INSPECTIE VAN CERTIFICERINGEN

1. Elke Partij heeft het recht, zonder recht van weigering, over te gaan tot inspectie van de certificering van gerecategoriseerde algemeen inzetbare aanvalshelikopters en gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit in overeenstemming met de bepalingen van deze Titel, het Protocol inzake de recategorisering van helikopters en het Protocol inzake de reclassificering van vliegtuigen. Deze inspecties tellen niet mee voor de in Titel II van dit Protocol vastgelegde quota. De inspectieteams die deze inspecties houden, mogen bestaan uit vertegenwoordigers van verschillende Partijen. De geïnspecteerde Partij is niet verplicht meer dan één inspectieteam tegelijkertijd tot een certificeringsplaats toe te laten.

2. Bij een inspectie van certificeringen in overeenstemming met deze Titel is het inspectieteam gerechtigd ten hoogste twee dagen in een certificeringsplaats te blijven, tenzij anderszins is overeengekomen.

3. Ten minste 15 dagen voor de certificering van gerecategoriseerde algemeen inzetbare aanvalshelikopters of van gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit maakt de Partij die tot certificering overgaat aan alle andere Partijen bekend:

A. de plaats waar de certificering zal plaatsvinden, met vermelding van de geografische coördinaten;

B. de geplande data voor het certificeringsproces;

C. de verwachte aantallen, typen, modellen of versies van helikopters en vliegtuigen die zullen worden gecertificeerd;

D. de serienummers van de fabrikant voor elke helikopter of elk vliegtuig;

E. de eenheid of plaats waaraan de helikopters of vliegtuigen voorheen waren toegewezen;

F. de eenheid of plaats waaraan de helikopters of vliegtuigen in de toekomst zullen worden toegewezen;

G. het door een inspectieteam te gebruiken punt van binnenkomst/vertrek;

H. de datum en het tijdstip waarop een inspectieteam aankomt op het punt van binnenkomst/vertrek om een certificering te inspecteren.

4. De inspecteurs hebben het recht de cockpit en het interieur van helikopters of vliegtuigen te betreden en deze met eigen ogen te

inspecteren, waaronder het controleren van de serienummers van de fabrikant, zulks zonder recht van weigering van de kant van de Partij die tot certificering overgaat.

5. Indien het inspectieteam daarom verzoekt, verwijdt het begeleidingsteam, zonder recht van weigering, de toegangspanelen die de plaats bedekken vanwaar de onderdelen en de bedrading zijn verwijderd in overeenstemming met de bepalingen van het Protocol inzake recategorisering van helikopters of het Protocol inzake de reclassificering van vliegtuigen.

6. De inspecteurs zijn gerechtigd, met recht van weigering van de kant van de Partij die tot certificering overgaat, te verzoeken om het in werking zetten van elk onderdeel van het wapensysteem in algemeen inzetbare aanvalshelikopters die worden gecertificeerd of die zijn opgegeven als gerecategoriseerd, en dit in werking zetten waar te nemen.

7. Aan het einde van elke inspectie van een certificering stelt het inspectieteam een inspectierapport op in overeenstemming met de bepalingen van Titel XII van dit Protocol.

8. Na voltooiing van een inspectie op een certificeringsplaats is het inspectieteam gerechtigd om ofwel het grondgebied van de geïnspecteerde Partij te verlaten, ofwel een volgende inspectie te houden op een andere certificeringsplaats of op een verminderingsplaats, indien het inspectieteam is overgegaan tot de desbetreffende bekendmaking in overeenstemming met Titel IV, paragraaf 3, van dit Protocol. Het inspectieteam stelt het begeleidingsteam in kennis van zijn voorgenomen vertrek van de certificeringsplaats en, indien van toepassing, van zijn voornemen om zich te begeven naar een andere certificeringsplaats of een verminderingsplaats, zulks ten minste 24 uur vóór de voorgenomen vertrektijd.

9. Binnen zeven dagen na voltooiing van de certificering maakt de Partij die voor de certificering verantwoordelijk is de voltooiing van de certificering bekend aan alle andere Partijen. In die bekendmaking moeten zijn vermeld de aantallen, typen, modellen of versies en de serienummers van de fabrikant van gecertificeerde helikopters of vliegtuigen, de desbetreffende certificeringsplaats, de feitelijke data van de certificering, alsmede de eenheden of plaatsen waaraan de gerecategoriseerde helikopters of gereclassificeerde vliegtuigen zullen worden toegewezen.

TITEL X. INSPECTIE VAN VERMINDERINGEN

1. Elke Partij is gerechtigd, zonder recht van weigering door de geïnspecteerde Partij, om inspecties te houden van het verminderings-

proces ingevolge de Titels I tot en met VIII en X tot en met XII van het Protocol inzake vermindering, zulks in overeenstemming met de bepalingen van deze Titel. Deze inspecties tellen niet mee voor de in Titel II van dit Protocol vastgelegde quota. De inspectieteams die deze inspecties houden, mogen bestaan uit vertegenwoordigers van verschillende Partijen. De geïnspecteerde Partij is niet verplicht meer dan één inspectieteam tegelijkertijd op een verminderingsplaats toe te laten.

2. De geïnspecteerde Partij is gerechtigd het verminderingproces te organiseren en uit te voeren met inachtneming van uitsluitend de bepalingen van artikel VIII van het Verdrag en het Protocol inzake vermindering. Inspecties van het verminderingproces dienen te worden gehouden op een wijze die de gang van zaken op een verminderingsplaats niet nadelig beïnvloed en die de uitvoering van het verminderingproces niet onnodig hindert, vertraagt of bemoeilijkt.

3. Indien een ingevolge Titel III van het Protocol inzake informatie-uitwisseling bekendgemaakte verminderingsplaats door meer dan één Partij wordt gebruikt, worden de inspecties van het verminderingproces gehouden in overeenstemming met de gebruiksregeling die door elk van de Partijen die de verminderingsplaats gebruikt, wordt verstrekt.

4. Elke Partij die voornemens is bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen te verminderen, maakt aan alle andere Partijen bekend welke conventionele wapensystemen op elke verminderingsplaats zullen worden verminderd gedurende een verslagperiode. Elke verslagperiode duurt ten hoogste 90 dagen en ten minste 30 dagen. Deze bepaling geldt voor elke vermindering op een verminderingsplaats, ongeacht of het verminderingproces ononderbroken of met onderbrekingen wordt uitgevoerd.

5. Ten minste 15 dagen voor de aanvang van de vermindering waarop een verslagperiode betrekking heeft doet de Partij die voornemens is verminderingprocedures uit te voeren, aan alle andere Partijen de bekendmaking van de verslagperiode toekomen. Deze bekendmaking omvat mede de aanduiding van de verminderingsplaats met geografische coördinaten, de geplande datum voor de aanvang van de vermindering en de geplande datum voor de voltooiing van de vermindering van conventionele wapensystemen die zijn aangewezen voor vermindering gedurende de verslagperiode. Daarnaast moeten in de bekendmaking zijn vermeld:

A. de vermoedelijke aantallen en typen van de te verminderen conventionele wapensystemen;

B. het verificatie-object of de verificatie-objecten vanwaar de te verminderen exemplaren zijn teruggetrokken;

C. de verminderingprocedures die overeenkomstig de Titels III

tot en met VIII en de Titels X tot en met XII van het Protocol inzake vermindering zullen worden toegepast voor elk type van de te verminderen conventionele wapensystemen;

D. het punt van binnenkomst/vertrek waarvan gebruik moet worden gemaakt door een inspectieteam dat een inspectie houdt van de voor de desbetreffende verslagperiode bekendgemaakte vermindering; en

E. de datum en het tijdstip waarop een inspectieteam op het punt van binnenkomst/vertrek moet aankomen om de conventionele wapensystemen te kunnen inspecteren vóór de aanvang van de vermindering.

6. Tenzij in paragraaf 11 van deze Titel anders is bepaald, is het inspectieteam gerechtigd op elk tijdstip gedurende de verslagperiode, plus drie dagen na het einde van een bekendgemaakte verslagperiode, op een verminderingsplaats aan te komen of vandaar te vertrekken. Bovendien is het inspectieteam gerechtigd gedurende de gehele duur van één of meer verslagperiodes op de verminderingsplaats te blijven, mits die periodes door niet meer dan drie dagen worden gescheiden. Gedurende de gehele periode waarin het inspectieteam op de verminderingsplaats blijft, is het gerechtigd alle in overeenstemming met het Protocol inzake vermindering uitgevoerde verminderingsprocedures te aanschouwen.

7. In overeenstemming met de bepalingen van deze Titel is het inspectieteam gerechtigd om ongehinderd fabrieksserienummers van de te verminderen conventionele wapensystemen te noteren of op bedoeld materieel speciale merktekens aan te brengen en vervolgens deze nummers of merktekens na voltooiing van het verminderingproces op te tekenen. Delen en onderdelen van verminderde conventionele wapensystemen als genoemd in Titel II, paragrafen 1 en 2, van het Protocol inzake vermindering of, in geval van conversie, de voor niet-militaire doeleinden geconverteerde voertuigen, moeten ten minste gedurende drie dagen na het einde van de bekend gemaakte verslagperiode voor inspectie beschikbaar blijven, tenzij de inspectie van die verminderde delen eerder is voltooid.

8. De Partij die het proces van vermindering van bij het Verdrag beperkte conventionele wapensystemen uitvoert, houdt op elke verminderingsplaats een werkregister bij, waarin de fabrieksserienummers van elk te verminderen exemplaar worden aangetekend, alsook de data waarop de verminderingsprocedures zijn aangevangen en voltooid. Het register bevat tevens de totaalgegevens voor elke verslagperiode. Het register ligt gedurende het inspectietijdvak ter inzage voor het inspectieteam.

9. Aan het einde van elke inspectie van het verminderingproces stelt het inspectieteam een gestandaardiseerd rapport op, dat door de leider van het inspectieteam en een vertegenwoordiger van de geïn-

specteerde Partij wordt ondertekend. De bepalingen van Titel XII van dit Protocol zijn van toepassing.

10. Na voltooiing van een inspectie op een verminderingplaats is het inspectieteam gerechtigd om ofwel het grondgebied van de geïnspecteerde Partij te verlaten, ofwel een volgende inspectie te houden op een andere verminderingplaats of op een certificeringplaats, indien de desbetreffende bekendmaking is geschied in overeenstemming met Titel IV, paragraaf 3, van dit Protocol. Het inspectieteam stelt het begeleidingsteam in kennis van zijn voorgenomen vertrek van de verminderingplaats en, indien van toepassing, van zijn voornemen om zich te begeven naar een andere verminderingplaats of een certificeringplaats, zulks ten minste 24 uur vóór de voorgenomen vertrektijd.

11. Elke Partij is verplicht per jaar ten hoogste 10 inspecties ter bevestiging van de voltooiing van de conversie van conventionele wapensystemen in voertuigen voor niet-militaire doeleinden overeenkomstig Titel VIII van het Protocol inzake vermindering te dulden. Deze inspecties worden gehouden in overeenstemming met de bepalingen van deze Titel, met de volgende uitzonderingen:

A. de bekendmaking ingevolge paragraaf 5, letter E, van deze Titel behoeft slechts de datum en het tijdstip te bevatten waarop een inspectieteam op het punt van binnenkomst/vertrek moet aankomen om het materieel te kunnen inspecteren bij de voltooiing van de conversie in voertuigen voor niet-militaire doeleinden; en

B. het inspectieteam mag slechts gedurende de drie dagen na de bekendgemaakte datum van voltooiing van de conversie op een verminderingplaats aankomen of vandaar vertrekken.

12. Binnen zeven dagen na de voltooiing van het verminderingproces waarop een verslagperiode betrekking heeft, maakt de Partij die voor de vermindering verantwoordelijk is de voltooiing van de vermindering voor die periode bekend aan alle andere Partijen. In die bekendmaking dienen de aantallen en typen van de verminderde conventionele wapensystemen te zijn vermeld, alsook de desbetreffende verminderingplaats, de toegepaste verminderingprocedures en de feitelijke data van aanvang en voltooiing van het verminderingproces waarop de verslagperiode betrekking heeft. Voor de overeenkomstig de Titels X, XI en XII van het Protocol inzake vermindering verminderde conventionele wapensystemen dient in die bekendmaking ook de plaats te worden vermeld waar die conventionele wapensystemen definitief zullen worden ondergebracht. Voor overeenkomstig Titel VIII van het Protocol inzake vermindering verminderde conventionele wapensystemen moet in die bekendmaking worden vermeld ofwel de verminderingplaats waar de definitieve conversie zal plaatsvinden, ofwel de opslagplaats waarnaar elk te converteren exemplaar zal worden overgebracht.

TITEL XI. ANNULEREN VAN INSPECTIES

1. Indien het inspectieteam van oordeel is dat het niet in staat is op het punt van binnenkomst/vertrek aan te komen binnen zes uur na het aanvankelijke verwachte tijdstip van aankomst of het nieuwe tijdstip van aankomst, medegegedeeld ingevolge Titel IV, paragraaf 6, van dit Protocol, licht de inspecterende Partij de Partijen die een bekendmaking ingevolge Titel IV, paragraaf 1, van dit Protocol hebben ontvangen hierover in. In dat geval vervalt de bekendmaking van de voorgenomen inspectie en wordt de inspectie geannuleerd.

2. In geval van vertraging, ten gevolge van omstandigheden waarop de inspecterende Partij geen invloed kan uitoefenen, die zich voordoet nadat het inspectieteam is aangekomen op het punt van binnenkomst/vertrek en die het inspectieteam heeft belet binnen de in Titel VII, paragraaf 8, of Titel VIII, paragraaf 6, letter b, van dit Protocol genoemde termijn aan te komen op de eerste aangewezen inspectieplaats, heeft de inspecterende Partij het recht de inspectie te annuleren. Indien een inspectie onder zodanige omstandigheden wordt geannuleerd, wordt zij niet meegeteld voor de in het Verdrag genoemde quota.

TITEL XII. INSPECTIERAPPORTEN

1. Ter voltooiing van een inspectie uitgevoerd in overeenstemming met de Titels VII, VIII, IX of X van dit Protocol en alvorens de inspectieplaats te verlaten:

A. verstrekt het inspectieteam het begeleidingsteam een schriftelijk rapport; en

B. heeft het begeleidingsteam het recht zijn schriftelijke commentaar in het inspectierapport op te nemen en het rapport mede te ondertekenen binnen een uur nadat het het rapport van het inspectieteam heeft ontvangen, tenzij een verlenging is overeengekomen tussen het inspectieteam en het begeleidingsteam.

2. Het rapport wordt ondertekend door de leider van het inspectieteam en de ontvangst wordt schriftelijk bevestigd door de leider van het begeleidingsteam.

3. Het rapport moet zakelijk en gestandaardiseerd zijn. De vormvoorschriften voor elk type inspectie worden door het Gemengd Overlegorgaan overeengekomen vóór de inwerkingtreding van het Verdrag, rekening houdend met de paragrafen 4 en 5 van deze Titel.

4. In rapporten van inspecties ingevolge de Titels VII en VIII van dit Protocol dienen te worden vermeld:

A. de inspectieplaats;

B. de datum en het tijdstip waarop het inspectieteam op de inspectieplaats aankomt;

C. de datum en het tijdstip waarop het inspectieteam van de inspectieplaats vertrekt; en

D. de aantallen en typen, modellen of versies van gevechtstanks, pantsergevechtsvoertuigen, artillerie, gevechtsvliegtuigen, gevechtshelikopters, gereclassificeerde lesvliegtuigen met gevechtscapaciteit, op een gepantserd personeelsvoertuig of op een pantserinfanteriegevechtsvoertuig lijkende voertuigen of brugleggende tanks die tijdens de inspectie zijn aanschouwd, met inbegrip van, indien van toepassing, een aanduiding van het verificatie-object waartoe deze behoren.

5. In rapporten van inspecties ingevolge de Titels IX en X van dit Protocol dienen te worden vermeld:

A. de vermindering- of certificeringsplaats, waar de vermindering- of certificeringsprocedures plaatsvonden;

B. de data waarop het inspectieteam op de plaats voor inspectie of certificering aanwezig was;

C. de aantallen en typen, modellen of versies van conventionele wapensystemen ten aanzien waarvan een vermindering- of certificeringsprocedure werd aanschouwd;

D. een lijst van alle serienummers die tijdens de inspecties zijn genoteerd;

E. in geval van vermindering, de bijzondere verminderingprocedures die zijn toegepast of aanschouwd; en

F. in geval van vermindering, de feitelijke data waarop de verminderingprocedures zijn aangevangen en voltooid, indien het inspectieteam gedurende de gehele verslagperiode op de verminderingplaats aanwezig was.

6. Het inspectierapport wordt geschreven in de officiële taal van de Conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa die door de inspecterende Partij is aangewezen in overeenstemming met Titel IV, paragraaf 2, letter G, of paragraaf 3, letter F, van dit Protocol.

7. De inspecterende Partij en de geïnspecteerde Partij behouden elk een exemplaar van het rapport. Het inspectierapport kan door beide Partijen, naar eigen goeddunken, worden toegezonden aan andere Partijen en wordt in de regel aan het Gemengd Overlegorgaan ter beschikking gesteld.

8. De stationerende Partij

A. heeft in het bijzonder het recht schriftelijk commentaar op te nemen met betrekking tot de inspectie van haar gestationeerde conventionele strijdkrachten; en

B. behoudt een exemplaar van het inspectierapport in geval van inspectie van haar gestationeerde conventionele strijdkrachten.

TITEL XIII. VOORRECHTEN EN IMMUNITEITEN VAN INSPECTEURS EN
BEMANNINGSLEDEN

1. Ten einde hun taken doeltreffend te kunnen uitoefenen, ter uitvoering van het Verdrag en niet in hun persoonlijk voordeel, worden aan inspecteurs en bemanningsleden de voorrechten en immuniteiten verleend die diplomatieke ambtenaren genieten uit hoofde van artikel 29, artikel 30, tweede lid, artikel 31, eerste, tweede en derde lid, en de artikelen 34 en 35 van het Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer van 18 april 1961.

2. Bovendien worden aan inspecteurs en bemanningsleden de voorrechten verleend die diplomatieke ambtenaren genieten uit hoofde van artikel 36, eerste lid, letter b, van het Verdrag van Wenen inzake diplomatiek verkeer van 18 april 1961. Het is hun niet toegestaan op het grondgebied van de Partij waar de inspectie zal worden gehouden, goederen te brengen waarvan de invoer of uitvoer verboden is door de wetgeving of is onderworpen aan quarantainebe-
palingen van die Partij.

3. De vervoermiddelen van het inspectieteam zijn onschendbaar, tenzij in het Verdrag anders is bepaald.

4. De inspecterende Partij kan afstand doen van de immuniteit van rechtsmacht van haar inspecteurs of bemanningsleden ingeval zij van mening is dat de immuniteit een beletsel zou vormen voor de rechtsbedeling en dat daarvan afstand kan worden gedaan zonder afbreuk te doen aan de uitvoering van de bepalingen van het Verdrag. Van de immuniteit van inspecteurs en bemanningsleden die geen onderdaan zijn van de inspecterende Partij kan slechts afstand worden gedaan door de Partijen waarvan die inspecteurs onderdaan zijn. Het doen van afstand van immuniteit dient altijd uitdrukkelijk kenbaar te worden gemaakt.

5. De voorrechten en immuniteiten waarin deze Titel voorziet, worden verleend aan inspecteurs en bemanningsleden:

A. wanneer zij op doorreis zijn via het grondgebied van een Partij om een inspectie te houden op het grondgebied van een andere Partij;

B. gedurende hun verblijf op het grondgebied van de Partij waar een inspectie wordt uitgevoerd; en

C. daarna met betrekking tot eerder verrichte handelingen in de uitoefening van officiële taken als inspecteur of bemanningslid.

6. Indien de geïnspecteerde Partij van oordeel is dat een inspecteur of bemanningslid misbruik heeft gemaakt van zijn voorrechten en immuniteiten, zijn de bepalingen van Titel VI, paragraaf 6, van dit Protocol van toepassing. Op verzoek van één van de betrokken Partijen vindt onderling overleg plaats ten einde herhaling van een dergelijk misbruik te voorkomen.

Protocol inzake het gemengd overlegorgaan

De Partijen komen hierbij procedures en andere bepalingen overeen betreffende het Gemengd Overlegorgaan, ingesteld bij artikel XVI van het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa van 19 november 1990, hierna te noemen het Verdrag.

1. Het Gemengd Overlegorgaan bestaat uit door elke Partij aangewezen vertegenwoordigers. Plaatsvervangers, adviseurs en deskundigen van een Partij kunnen aan de werkzaamheden van het Gemengd Overlegorgaan deelnemen wanneer die Partij zulks noodzakelijk acht.

2. De eerste zitting van het Gemengd Overlegorgaan vangt uiterlijk 60 dagen na de ondertekening van het Verdrag aan. De vertegenwoordiger van het Koninkrijk Noorwegen is voorzitter van de openingsvergadering.

3. Het Gemengd Overlegorgaan komt tweemaal per jaar in gewone zitting bijeen.

4. Op verzoek van één of meer Partijen worden extra zittingen belegd door de voorzitter van het Gemengd Overlegorgaan, die alle andere Partijen onmiddellijk in kennis stelt van het verzoek. Bedoelde zittingen vangen uiterlijk 15 dagen na de ontvangst door de voorzitter van een daartoe strekkend verzoek aan.

5. Zittingen van het Gemengd Overlegorgaan duren niet langer dan vier weken, tenzij het anders besluit.

6. De Partijen bekleden het voorzitterschap van het Gemengd Overlegorgaan bij toerbeurt, waarvoor de alfabetische volgorde in de Franse taal bepalend is.

7. Het Gemengd Overlegorgaan komt te Wenen bijeen, tenzij het anders besluit.

8. Vertegenwoordigers zitten op bijeenkomsten overeenkomstig de alfabetische volgorde van de Partijen in de Franse taal.

9. De officiële talen van het Gemengd Overlegorgaan zijn het Duits, het Engels, het Frans, het Italiaans, het Russisch en het Spaans.

10. De werkzaamheden van het Gemengd Overlegorgaan zijn vertrouwelijk, tenzij het anders besluit.

11. De verdeelsleutel voor de gezamenlijke kosten in verband met het functioneren van het Gemengd Overlegorgaan is als volgt, tenzij het Gemengd Overlegorgaan anders besluit:

10,35% voor de Bondsrepubliek Duitsland, de Franse Republiek, de Italiaanse Republiek, de Unie van Socialistische Sovjet-republieken, het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland en de Verenigde Staten van Amerika;

- 6,50% voor Canada;
- 5,20% voor het Koninkrijk Spanje;
- 4,00% voor het Koninkrijk België, het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Polen;
- 2,34% voor het Koninkrijk Denemarken, de Republiek Hongarije, het Koninkrijk Noorwegen en de Tsjechische en Slowaakse Federatieve Republiek;
- 0,88% voor de Griekse Republiek, Roemenië, en de Republiek Turkije;
- 0,68% voor de Republiek Bulgarije, het Groothertogdom Luxemburg en de Portugese Republiek; en
- 0,16% voor de Republiek IJsland.

12. Gedurende de tijdvak waarin dit Protocol voorlopig wordt toegepast in overeenstemming met het Protocol inzake voorlopige toepassing heeft het Gemengd Overlegorgaan tot taak:

A. een reglement van orde, werkwijzen en de verdeelsleutel voor de kosten van het Gemengd Overlegorgaan en van conferenties, alsmede de verdeling van de kosten van inspecties tussen Partijen, vast te stellen of, indien nodig, te herzien, zulks in overeenstemming met artikel XVI, tweede lid, letter F, van het Verdrag; en

B. zich op verzoek van een Partij te buigen over aangelegenheden die verband houden met de bepalingen van het Verdrag die voorlopig worden toegepast.

Protocol inzake de voorlopige toepassing van enkele bepalingen van het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa

Ter bevordering van de uitvoering van het Verdrag inzake conventionele strijdkrachten in Europa van 19 november 1990, hierna te noemen het Verdrag, komen de Partijen hierbij overeen enkele bepalingen van het Verdrag voorlopig toe te passen.

1. Onverminderd de bepalingen van artikel XXII van het Verdrag, passen de Partijen de volgende bepalingen van het Verdrag voorlopig toe:

- A. artikel VII, tweede, derde en vierde lid;
- B. artikel VIII, vijfde, zesde en achtste lid;
- C. artikel IX;
- D. artikel XIII;
- E. artikel XVI, eerste lid, tweede lid, letters F en G, vierde, zesde en zevende lid;
- F. artikel XVII;
- G. artikel XVIII;
- H. artikel XXI, tweede lid;
- I. het Protocol inzake bestaande typen, Titels III en IV;

J. het Protocol inzake informatie-uitwisseling, Titels VII, XII en XIII;

K. het Protocol inzake inspectie, Titel II, paragraaf 24, letter A, en Titel III, paragrafen 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11 en 12;

L. het Protocol inzake het Gemengd Overlegorgaan; en

M. het Protocol inzake vermindering, Titel IX.

2. De Partijen passen de in de eerste paragraaf van dit Protocol genoemde bepalingen voorlopig toe in het licht van en in overeenstemming met de andere bepalingen van het Verdrag.

3. Dit Protocol treedt in werking bij de ondertekening van het Verdrag. Het blijft 12 maanden van kracht, doch wordt eerder beëindigd indien:

A. het Verdrag in werking treedt voordat het tijdvak van 12 maanden is verstreken; of

B. een Partij alle andere Partijen te kennen geeft dat zij niet voornemens is Partij bij het Verdrag te worden.

Het tijdvak van toepassing van dit Protocol kan worden verlengd indien alle Partijen daartoe besluiten.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, naar behoren gemachtigd, dit Verdrag hebben ondertekend.

GEDAAN te Parijs op 19 november 1990.

(Voor 'e ondertekeningen zie blz. 121 van Trb. 1991, 31.)

D. PARLEMENT

Zie *Trb.* 1991, 31.

E. BEKRACHTIGING

Zie *Trb.* 1991, 31.

G. INWERKINGTREDING

Zie *Trb.* 1991, 31.

J. GEGEVENS

Zie *Trb.* 1991, 31.

Uitgegeven de *achttiende* juli 1991.
De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. VAN DEN BROEK